

RAPORT EWALUACYJNY

OCENA DOTYCHCZAS OSIĄGNIĘTYCH REZULTATÓW
PRIORYTETÓW 1A I 2A RZĄDOWEGO PROGRAMU ROZWOJU
ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018-2030

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

RAPORT EWALUACYJNY

OCENA DOTYCHCZAS OSIĄGNIĘTYCH REZULTATÓW
PRIORYTETÓW 1A I 2A RZĄDOWEGO PROGRAMU ROZWOJU
ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018-2030

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Zamawiający:

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Al. Jana Pawła II 12
00-124 Warszawa

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Wykonawca:

Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych
im. Hipolita Cegielskiego
Plac Grzybowski 3/5
00-115 Warszawa

Ośrodek Analiz
Cegielskiego

SPIS TREŚCI

1.	PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE DLA DALSZEGO PLANOWANIA DZIAŁAŃ	5
2.	GŁÓWNE USTALENIA	11
3.	WPROWADZENIE	15
3.1.	Cel badania	17
3.2.	Metodologia badania	18
4.	ANALIZA DANYCH ILOŚCIOWYCH	20
4.1.	Ilościowa charakterystyka organizacji-beneficjentów priorytetu 1a PROO	21
4.2.	Ilościowa charakterystyka organizacji-beneficjentów priorytetu 2a PROO	28
5.	ANALIZA DANYCH JAKOŚCIOWYCH	36
6.	CASE STUDIES	51
6.1.	Sposób dokonania wyboru podmiotów do <i>case studies</i>	51
6.2.	Organizacje, w których dzięki udziałowi w programie PROO zaszły największe zmiany	53
6.2.1.	Stowarzyszenie „Ziarno”	53
6.2.2.	Fundacja Scytia	64
6.3.	Zarys przedmiotowy case studies organizacji, które osiągnęły najmniejsze zmiany przy wykorzystaniu środków przyznanych w ramach PROO	74
6.3.1.	Stowarzyszenie Fundacja A. R. T.	74
6.3.2.	Fundacja Republikańska	84
6.4.	Fundacja Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego	94
6.4.1.	Wstęp	94
6.4.2.	Opis organizacji	94
6.4.3.	Cele statutowe	97
6.4.4.	Realizacja zadania zgłoszonego w Priorytecie 1a Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich 2018-2030	98
6.4.5.	Realizacja zadania zgłoszonego w Priorytecie 2a Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich 2018-2030	101
7.	PODSUMOWANIE	106
8.	BIBLIOGRAFIA	107
9.	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	109

1. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE DLA DALSZEGO PLANOWANIA DZIAŁAŃ

PRIORYTET PROO 1A

Analiza danych ilościowych wskazuje, że wsparcie uzyskane w ramach priorytetu PROO 1a znacząco wpływa na rozwój działań misyjnych polskiego sektora organizacji obywatelskich. Spośród przedstawicieli organizacji, którym udzielono wsparcia w ramach priorytetu PROO 1a, nikt nie uznał, że pozostało ono bez wpływu na działania misyjne organizacji, a jedynie po jednym procencie badanych oceniło, że wpływ ten był mały lub przeciętny. Oznacza to, że 98% przedstawicieli organizacji obywatelskich uznało wpływ wsparcia otrzymanego z Programu za duży, z tego aż 78% określił go jako bardzo duży.

Co więcej, wszyscy badani przedstawiciele organizacji, które otrzymały wsparcie w ramach PROO 1a uznali, że otrzymane wsparcie charakteryzowało się dużą zgodnością z potrzebami organizacji - 81% wskazało, że była to zgodność bardzo duża. Zastanawiać może ocenianie zgodności wsparcia, które udzielane jest na wniosek i zgodnie z projektem opracowanym przez samą organizację, z jej potrzebami. Miara ta służyła jednak bardzo istotnemu celowi z perspektywy ewaluacji samego Programu, tj. ocenie czy potrzeby, na które można uzyskać środki w ramach Programu (nie stanowiące przecież wszystkich możliwych potrzeb organizacji pozarządowej) są tymi najistotniejszymi. Uzyskany wynik – 100% danych wskazujących na dużą zgodność otrzymanego wsparcia z potrzebami ich organizacji, wskazuje, że konstrukcja Programu była właściwa z perspektywy zakładanego celu.

74% badanych stwierdziło, że pandemia COVID-19 wpłynęła na funkcjonowanie ich organizacji. Z danych jakościowych dowiadujemy się, że najważniejszymi ograniczeniami w realizacji Programu spowodowanymi pandemią były: brak możliwości realizowania działań edukacyjnych w szkołach i wśród seniorów, zakaz organizacji imprez, konferencji czy akcji charytatywnych w tradycyjnych formach, problemy pracowników związane z zamknięciem szkół, żłobków i przedszkoli, a także, co jest istotne z perspektywy Programu, problemy z osiągnięciem wskaźników w niektórych projektach, na co także bezpośredni wpływ miały ograniczenia pandemiczne. Problemem, którego w ostatnich latach doświadczyło najwięcej organizacji, jest utrzymanie stabilności finansowej – na problem ten wskazało aż 64% badanych. Ponad połowa badanych podmiotów boryka się również z problemami kadrowymi, to jest wypaleniem zawodowym oraz wykruszaniem się zespołu (53%). Niemal 40% organizacji deklaruje, że istotnym z ich perspektywy problemem są niejasne reguły współpracy sektora pozarządowego z administracją publiczną, w tym nadmierna biurokracja, rozbudowana sprawozdawczość i system kontrolny.

Dzięki analizie danych jakościowych dowiadujemy się ponadto, że najważniejsze kategorie działań, na których realizację wpłynęło uzyskane wsparcie, to poszerzenie i usprawnienie prowadzonej działalności, dzięki zakupieniu niezbędnego sprzętu, poprawa jakości świadczonych usług dzięki przeszkoleniu kadry, zwiększenie grona odbiorców działań organizacji dzięki profesjonalizacji i zintensyfikowaniu działań w Internecie, rozwój oferty edukacyjnej oraz zmiany lokalowe.

Według badanych przedstawicieli organizacji wsparcie uzyskane w ramach Programu miało wpływ przede wszystkim na podniesienie kompetencji kadry zarówno w sferze misyjnej, jak i zarządzania i organizacji pracy, poprawę stabilności finansowej, poprawę komunikacji ze społeczeństwem i zwiększenie rozpoznawalności oraz poprawę warunków lokalowych i sprzętowych.

Większość organizacji, pomimo dostrzegania ogromnych pozytywnych zmian w swoim działaniu, deklaruje, że nie osiągnęła jeszcze samodzielności i przydatne byłoby dalsze przejściowe wsparcie, pozwalające na ustabilizowanie zmian, które udało się osiągnąć. Według badanych, dalsze wsparcie powinno koncentrować się na wspieraniu zatrudnienia specjalistów oraz dalszym wsparciu rozwoju działań fundraisingowych.

Powyższe ustalenia oznaczają, że dotychczas w ramach Priorytetu PROO 1a efektywnie realizowano cele szczegółowe Programu, jak:

- 1) Wzrost zaangażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne – w szczególności dzięki środkom przeznaczonym na zwiększenie widoczności organizacji w przestrzeni publicznej, które pozwoliły na dotarcie do większej grupy odbiorców;
- 2) Wzmocnienie organizacji obywatelskich w wymiarze strategicznym – poprzez wsparcie działań misyjnych i szkoleń zwiększających kompetencje merytoryczne i zarządcze personelu organizacji;
- 3) Poprawa stabilności finansowej organizacji obywatelskich - zarówno dzięki ww. zwiększonemu dotarciu do bazy odbiorców organizacji oraz powiększeniu tej bazy, ale także dzięki możliwości rozszerzania zasobów kadrowych, na przykład o zatrudnienie profesjonalnego fundaisera. Należy zauważyć, że rozwój kadrowy jest wzajemnie powiązany z poprawą stabilności finansowej. Ta druga jest niezbędna, by rozwój kadrowy w ogóle nastąpił, natomiast rozwój kadrowy jest konieczny, by zaistniała sytuację utrzymać.

System sprawozdań pozwolił na przeanalizowanie nie tylko wartości wskaźników, to jest stopnia realizacji zaplanowanych zadań, ale także prześledzenie konkretnych działań organizacji i odwołań do przykładów realizacji zadań. Pozwala to ocenić, że działania, które uzyskały wsparcie w ramach priorytetu PROO 1a były wykonywane w sposób transparentny, a wydatkowane środki przeznaczone były na wspieranie działań statutowych organizacji, wspieranie ich rozwoju instytucjonalnego oraz rozwoju porozumień organizacji – to jest zgodnie z regulaminem.

Ponadto, analiza studiów przypadku („case studies”) wskazuje na wysoką jakość działań prowadzonych dzięki wsparciu Priorytetu PROO 1a. Wskazać można szereg dobrych praktyk realizowanych przez organizacje, między innymi:

- organizacja lokalnej społeczności wokół działalności obywatelskiej;
- łączenie działań edukacyjnych z działaniami nastawionymi na animację i budowę kapitału społecznego w ramach lokalnej wspólnoty, co zwiększa atrakcyjność prowadzonych działań, ale także wspomaga

trwałość zbudowanej wspólnoty. Taka społeczność stanowi nie tylko stałą grupę odbiorców działań organizacji obywatelskiej, ale także istotny zasób dla poczucia tożsamości i organizacji wszelkich innych działań w społeczności lokalnej;

- wykorzystanie istniejącej infrastruktury fizycznej i instytucjonalnej (domy kultury, partnerstwa);
- konsultacje z instytucją udzielającą wsparcia w zakresie zgłaszania koniecznych, wcześniej niemożliwych do przewidzenia, zmian w realizowanych zadaniach;
- gospodarowanie przyznanymi środkami zgodnie z realnym zapotrzebowaniem (przenoszenie środków w ramach zadania z działań wymagających mniejszego wsparcia niż przewidywano, do działań wymagających większych nakładów).

Jako rekomendacje dla dalszego projektowania działań w zakresie Priorytetu PROO 1a należy wskazać:

- wprowadzenie partnerstwa jako kryterium silnie premiującego wnioski o wsparcie z Programu, używane w ramach badania informację wskazują bowiem na silny pozytywny wpływ partnerstwa na skuteczność działań organizacji, a także na możliwość dotarcia ze wsparciem (nawet jeśli nie w bezpośredniej formie finansowej) do większej liczby organizacji;
- traktowanie wsparcia w zakresie zakupu sprzętu komputerowego (nawet w dużej liczbie) jako warunku sine qua non bardzo wielu działań, co ma szczególne znaczenie dla realizacji zadań na obszarach mniej zurbanizowanych oraz – w obecnej dobie – z uwagi na ograniczenia związane z pandemią COVID-19;
- wypracowanie i udostępnienie organizacjom aplikującym o wsparcie zbioru dobrych praktyk, zawierającego przykłady sprawdzonych działań i środków (w tym także technicznych) ułatwiających osiągnięcie celów przez organizacje obywatelskie;
- stworzenie możliwości kontynuowania wsparcia przez pewien okres po realizacji zadania, zwłaszcza w zakresie wsparcia przeznaczonego na zatrudnienie specjalistów, w celu utrwalenia samodzielności, jaką dzięki Programowi udaje się osiągnąć organizacjom obywatelskim. Wprowadzenie takiej możliwości wzmocniłoby szanse, które Program daje już w tej chwili, na wyjście wielu organizacji z „zakłętego kręgu”: dotacja-stagnacja-dotacja-itd.

PRIORYTET PROO 2A

Analiza danych ilościowych wskazuje, że największymi zmianami, jakie zaszły w działaniach organizacji obywatelskich, które otrzymały wsparcie w ramach Priorytetu PROO 2a, było nawiązanie kontaktów z perspektywą podjęcia współpracy w środowisku organizacji społecznych i biznesowych oraz wypracowanie strategii fundraisingowej - udało się to 17 z 19 badanych organizacji (w przypadku Priorytetu PROO 2a podano liczebności zamiast procentów, ze względu na mniejszą niż w PROO 1a próbę badawczą).

Należy także zauważyć, że jedna z badanych organizacji wskazała, że udało jej się już z sukcesem zgromadzić kapitał żelazny. Nie oznacza to bynajmniej, że wykorzystwała ona w ten sposób środki otrzymane w ramach Programu (co byłoby notabene niezgodne z regulaminem), ale że stworzona dzięki wsparciu z Programu strategia tak szybko została wdrożona i zaczęła przynosić wymierne efekty.

Niemal wszystkie organizacje uznały, że wsparcie uzyskane w ramach Priorytetu PROO 2a w dużym stopniu przyczyniło się do zmian funkcjonowania organizacji (17 z 19 przebadanych), a ponad połowa, że wpływ ten był bardzo duży (10 z 19 przebadanych).

Z perspektywy projektowania dalszych działań w ramach Priorytetu PROO 2a warto zwrócić uwagę na fakt, że cele założone w 2018 roku dla Priorytetu PROO 2a uznały za realne do osiągnięcia wszystkie organizacje, jednak jedynie 5 z 19 badanych podmiotów uznało je za w pełni realne, 6 uznało je za umiarkowani realne, 6 za realne, a jedynie 2 za mało realne. Z danych jakościowych dowiadujemy się, że przyczyny powyższej oceny znajdowały się przede wszystkim w czynnikach obiektywnych (sytuacje wynikłe z pandemii COVID-19) i w samych organizacjach (niedoszacowanie ilości pracy i wiedzy, którą trzeba zdobyć). Z kwestii mogących znaleźć rozwiązanie w kolejnych edycjach Programu, które wpłynęły na realność osiągnięcia zakładanych celów Programu, uczestnicy wskazali na potrzebę większej oferty szkoleniowej na dalszych etapach realizacji projektów.

Problemem, z którym mierzy się największe grono organizacji korzystających ze wsparcia w ramach Priorytetu PROO 2a, jest nadmiar obowiązków biurokratycznych związanych z pozyskiwaniem finansowania (16 z 19 badanych organizacji) oraz trudności w pozyskiwaniu finansowania z otoczenia biznesowego. Rozwiązaniem takiego stanu rzeczy może być koncentracja wymogów sprawozdawczych do niezbędnego minimum formalnego, pozwalającego ocenić raczej merytoryczną zasadność ponoszonych wydatków niż sposób ich dokumentowania, a także szersze działania publiczne (poza możliwościami Programu, choć pozostające w mocy organów publicznych) zorientowane na promowanie firm realizujących model społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), co może przełamać barierę trudności kontaktu pomiędzy biznesem a trzecim sektorem.

Z danych jakościowych dowiadujemy się, że zmiany, które zaszły w badanych organizacjach w roku 2020 są bardzo zróżnicowane, co jest naturalną konsekwencją tematycznego zróżnicowania zakresu działań i zainteresowań owych podmiotów. Można jednak wskazać wspólne zmiany, jakie dokonały się w organizacjach wspartych w ramach Priorytetu PROO 2a.

Po pierwsze, nastąpiła zmiana sposobu myślenia o określeniu misji, działalności i sposobu finansowania, czego efektem była samoewaluacja organizacji, sformułowanie na nowo misji czy zwrot ku poszukiwaniu nowych form finansowania. Po drugie, w części organizacji dokonano zmian kadrowych, polegających zarówno na zmianach w zarządach, jak i na zatrudnieniu specjalistów w zakresie fundraisingu, co w powiązaniu ze szkoleniami przełożyło się na profesjonalizację działań.

Przedstawiciele organizacji zgodnie wskazują, że wsparcie uzyskane w ramach Priorytetu PROO 2a realnie przyczynia się do budowania żelaznego kapitału i poziomu zaawansowania działań w tym zakresie. Należy jednak pamiętać, że generalnie jest to proces długotrwały, który rozkłada się na wiele lat. Jeśli niektórym organizacjom nie udało się jeszcze rozpocząć gromadzenia kapitału, to jest to efekt prowadzonych działań inwestycyjnych (np. budowa własnego obiektu), jednak prowadzone są wszystkie działania przygotowawcze (strategie, plany, szkolenia), tak by po zakończeniu inwestycji móc przystąpić do procesu gromadzenia kapitału.

Organizacje bardzo wysoko oceniają zgodność zmian, które się w nich dokonały, z założeniami Programu. Zwrócono uwagę, że odbyte szkolenia czy dokonane ewaluacje pozwoliły na opracowanie kluczowych dokumentów, takich jak plan budowy kapitałów żelaznych, czy szerzej strategia fundraisingowa, strategia komunikacyjna, strategia marketingowa, który ukierunkowały działania organizacji. Zdobyta wiedza i opracowane dokumenty stanowią bazę do dalszego wdrażania zmian.

Wyniki dokonanej ewaluacji oznaczają więc, że efektywnie zrealizowano cele szczegółowe Programu:

- 1) Wzrost zaangażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne – w przypadku działań w ramach Priorytetu PROO 2a w szczególności poprzez rozpoczęcie opartych o profesjonalną strategię fundraisingową kontaktów z otoczeniem biznesowym, co z perspektywy organizacji przełoży się na poprawę kondycji finansowej, a ponadto na zwiększenie skuteczności działań misyjnych. Pozwoli to ponadto podmiotom biznesowym na lepszą realizację działań z zakresu biznesu społecznie odpowiedzialnego;
- 2) Wzmocnienie organizacji obywatelskich w wymiarze strategicznym – udało się to osiągnąć w szczególności dzięki szkoleniom i ewaluacjom (także z udziałem prawnika), sformułowaniu na nowo misji organizacji czy przeprowadzeniu zmian kadrowych;
- 3) Poprawa stabilności finansowej organizacji obywatelskich – cel ten w ramach Priorytetu PROO 2a realizowano w szczególności poprzez budowę kapitałów żelaznych. Cel należy uznać za zrealizowany, dzięki budowie profesjonalnych strategii fundraisingowych. Ich znaczenie i skuteczność zaobserwować możemy już na tym etapie, gdyż studium przypadku organizacji, która zdążyła już wdrożyć tę wypracowaną w ramach priorytetu strategię, pokazuje, że właściwie opracowana strategia pozwala na szybką budowę kapitału żelaznego.

Podobnie jak w przypadku Priorytetu PROO 1a, system sprawozdań i płynące z niego informacje nie pozostawiają wątpliwości, że otrzymane wsparcie było wydatkowane zgodnie z założeniami Priorytetu, tj. przeznaczone m.in. na opracowanie wieloletniego, kompleksowego programu utworzenia i budowania kapitału żelaznego, działania mające na celu pozyskanie partnerów instytucjonalnych czy realizację działań promocyjno-informacyjnych związanych z przygotowaniem do budowy kapitału żelaznego.

Analiza case studies pozwoliła ponadto wskazać następujące dobre praktyki, które przyczyniły się do wysokiej jakości realizowanych działań:

- stworzenie bazy CRM, czyli narzędzia, który pozwala na zarządzanie relacjami z klientami. Stosując CRM organizacje są w stanie lepiej dopasować działalność fundraisingową do swojego grona odbiorców;
- zatrudnienie profesjonalistów z dziedziny PR, dzięki którym wdrożyć można lepsze działania promocyjne, zorientowane na budowanie kapitałów żelaznych;
- niezwłoczne wdrażanie wypracowanych rozwiązań;
- stworzenie atrakcyjnego programu stażowego, co jest szczególnie potrzebne w podmiotach trzeciego sektora, które opierają swoją aktywność na działaniach wolontariuszy, których jedynie stała obecność pozwala często na działanie organizacji w formie płynnej i ciągłej.

Jako rekomendacje dla dalszego projektowania działań w zakresie Priorytetu PROO 2a należy wskazać:

- sformułowanie wymogu wobec organizacji, by strategia i inne produkty o kluczowym znaczeniu dla dalszego funkcjonowania wdrażane były niezwłocznie po ich wytworzeniu, tak by możliwa była ocena skuteczności i ewentualne korekty przyjętych założeń jeszcze w trakcie okresu objętego wsparciem;
- rozważenie zapewnienia szkoleń dla organizacji, którym przyznano wsparcie, jeszcze przed uruchomieniem środków, tak, by przyznane wsparcie było wydatkowane w sposób maksymalnie skuteczny;

- rozważenie możliwości przeprowadzenia szerszej kampanii z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) - jej beneficjentami mogą stać się bowiem nie tylko poszczególne jednostki czy wspierane grupy społeczne, ale w dużej mierze także organizacje obywatelskie, które mają największe kompetencje i rozeznanie potrzeb społecznych, a z którego to zasobu firmy mogą w chwili obecnej nie zdawać sobie sprawy.

2. GŁÓWNE USTALENIA

PRIORYTET 1A:

- Aż 88% organizacji korzystających ze wsparcia w ramach priorytetu 1a deklaruje, że wsparcie to wpłynęło na rozwój działań misyjnych w stopniu dużym lub bardzo dużym.
- Nie wszystkie organizacje odczuły wpływ pandemii COVID-19 na swoje funkcjonowanie.
- Niemal 40% organizacji deklaruje, że problemem są niejasne reguły współpracy sektora pozarządowego z administracją publiczną, związane z biurokracją, rozbudowaną sprawozdawczością i kontrolami (39%).
- Tylko 1% organizacji uważa, że wsparcie z PROO 1a w małym stopniu wpłynęło na wyeliminowanie doświadczanych przez organizację problemów, a 9% ocenia ten wpływ jako przeciętny. Oznacza to, że 90% organizacji dostrzega istotny wpływ wsparcia na eliminowanie problemów.
- Kwestią wymagającą największego wsparcia ze środków PROO jest utrzymanie stabilności finansowej/pozyskanie stałego źródła finansowania oraz utrzymanie dobrego zespołu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.
- W największym stopniu udało się osiągnąć zamierzone zmiany w zakresie pozyskania sprzętu (62% organizacji dostrzega pełną zmianę), a w drugiej kolejności – w zakresie pozyskania partnerstw i kontaktów (39% dostrzega pełną zmianę).
- Organizacje korzystające ze wsparcia w ramach Priorytetu 1a poproszono również o ocenę czasu przeznaczonego na realizację poszczególnych etapów projektu. Ponad 80% organizacji uznało, że czas był dobrany trafnie na wszystkich etapach realizacji.
- Kluczową przeszkodą na drodze do realizacji celów Priorytetu 1a, którą wskazują przedstawiciele organizacji, jest pandemia i związane z nią obostrzenia, a więc czynnik zewnętrzny, niezależny od samych organizacji.
- Wpływ pandemii to przede wszystkim:
 - niepewność tego, co się wydarzy, utrudniająca jakiegokolwiek planowanie działań,
 - konieczność odwołania lub znacznej modyfikacji założonych działań,
 - brak możliwości bezpośredniego kontaktu z partnerami, firmami, światem biznesu w celu budowania koalicji, sieciowania, pozyskiwania kapitału, co zdaniem rozmówców trudno zastąpić kontaktami online (jest to kontakt dużo trudniejszy i mniej efektywny niż spotkania twarzą w twarz).

- Przy projektowaniu sposobu dokonywania kolejnych programów należy wziąć pod uwagę, że główny z przyjętych wyróżników, tj. skala zmiany, która zaszła w organizacji, z natury deprecjonuje podmioty duże i o ugruntowanej historii i sposobie działania. Być może w kolejnej edycji programu należałoby się zastanowić nad podziałem case studies na kilka kategorii.
- Zmiany, które zaszły w organizacjach w roku 2020 są bardzo zróżnicowane ze względu na odmienne dziedziny działania poszczególnych podmiotów.
- Kluczowe problemy wskazywane przez organizacje to:
 - problemy kadrowe, związane zarówno z trudnościami w pozyskaniu pracowników o określonych kwalifikacjach (brak ich dostępności na lokalnym rynku pracy), jak i z brakiem środków na powiększenie zespołu, co z kolei wpływa negatywnie na możliwość pozyskiwania środków (błędne koło),
 - przeciążenie obowiązkami sprawozdawczymi, biurokracją, które są frustrujące i zabierają czas, który można byłoby poświęcić na działania rozwojowe czy misyjne.
- Działania, które najsilniej przekładają się na rozwój instytucjonalny organizacji, a które zrealizowane zostały dzięki środkom z priorytetu 1a PROO to przede wszystkim:
 - szkolenia zespołu organizacji z zarządzania projektami, kompetencji menadżerskich, fundraisingu itp.
 - zatrudnienie specjalistów z zakresu finansów, fundraisingu, promocji i animowania społeczności lokalnych,
 - modernizacja bazy lokalowej,
 - zakup wyposażenia biur, pomieszczeń, takich jak: stoły, biurka, tablice, ekrany, projektor, nagłośnienie, komputery, a także niezbędnego oprogramowania (system zarządzania informatycznego, Corel).
- Największy wpływ wsparcia organizacje dostrzegają na takie wymiary, jak:
 - podniesienie samoświadomości organizacji (doprecyzowanie wizji, misji),
 - wzrost wiedzy zespołu w wielu dziedzinach kluczowych dla rozwoju organizacji,
 - działania promocyjne organizacji (poprawa wizerunku i zwiększenie rozpoznawalności),
 - zatrudnienie fundaisera, przekładające się na pozyskiwanie funduszy.
- Pomimo bardzo szerokiego spektrum działań organizacji pozarządowych (rehabilitacja, pomoc ofiarom przemocy, opieka nad zwierzętami itp.) zgłaszane przez ich przedstawicieli problemy są bardzo zbieżne. Są to problemy finansowe, kadrowe, związane z administrowaniem oraz problemy lokalowe.

PRIORYTET 2A

- 18% organizacji nie odczuło wpływu pandemii COVID-19 na swoje funkcjonowanie.
- Tylko co dziesiąta organizacja przeznaczyła środki na rozwój finansowy.
- Problemem, którego w ostatnich latach doświadczało najwięcej organizacji, jest utrzymanie stabilności finansowej (64% organizacji).

- Największe grono organizacji korzystających ze wsparcia w ramach Priorytetu 2a PROO dostrzega, że w 2020 roku ich organizacji udało się nawiązać kontakty w środowisku biznesowym i NGO, z perspektywą podjęcia współpracy (100% organizacji) oraz że wypracowano strategię fundraisingową (89% organizacji).
- Ponad połowa organizacji uznała, że wsparcie w ramach Priorytetu 2a PROO w bardzo dużym stopniu przyczyniło się do osiągnięcia założonych zmian, a kolejne 7 organizacji uznało, że wpływ był duży. Oceny negatywne (brak wpływu lub mały wpływ) nie wystąpiły wcale.
- Wszystkie organizacje korzystające ze wsparcia w ramach PROO 2a opracowały strategię budowania kapitału żelaznego.
- Większość organizacji dostrzega zarówno negatywne, jak i pozytywne skutki pandemii, takie jak np. dostrzeżenie znaczenia działań podejmowanych przez organizację, większa solidarność ludzi, mobilizacja do działań wolontariackich.
- Problemem, z którym mierzy się największe grono organizacji korzystających ze wsparcia w ramach priorytetu 2a PROO, jest nadmiar obowiązków biurokratycznych związanych z pozyskiwaniem finansowania (84% organizacji) oraz trudności w pozyskaniu finansowania od podmiotów biznesowych (78% organizacji).
- Doświadczanym problemem, który zdaniem organizacji zwiększył się w ostatnich latach, jest przede wszystkim wypalenie zawodowe oraz spadek liczby pracowników i wolontariuszy.
- Analiza case studies wskazuje, że przy obecnym poziomie finansowania relatywnie największymi beneficjentami Programu są organizacje mniejsze i lokalne.
- Analiza sprawozdań organizacji, którym zostało przyznane wsparcie, wskazuje, że wskaźnik osiągniętych rezultatów był podobnie wysoki wśród wszystkich organizacji-beneficjentów (co należy uznać za sukces Programu).
- W części organizacji dokonano zmian kadrowych, polegających zarówno na zmianach zarządu, jak i na zatrudnieniu specjalistów od fundraisingu, czy audytora-prawnika, co w powiązaniu z odbytymi szkoleniami przełożyło się na profesjonalizację działań.
- Organizacje uczestniczące w priorytecie 2a PROO deklarują, że sposób realizacji Programu był dobrze dopasowany do celów założonych w regulaminie priorytetu. Uczestnicy zwrócili jednak uwagę na niedobór szkoleń na dalszych etapach realizacji projektu. Rekomenduje się przeznaczenie większej części środków na szkolenia dla beneficjentów w trakcie trwania projektów.
- Przedstawiciele organizacji zgodnie wskazują, że wsparcie uzyskane w ramach priorytetu 2a realnie przyczynia się do budowania kapitałów żelaznych oraz że poziom zaawansowania tych działań jest duży, choć pamiętać należy, że generalnie jest to proces długotrwały, który rozłożyć należy na wiele lat.
- Kluczowe problemy wskazywane przez organizacje to:

- nawracający problem przeciążenia i wypalenia zawodowego pracowników, a w obliczu reorganizacji i nowego podejścia do pozyskiwania funduszy również niepewność i brak poczucia stabilizacji w zespole,
- uzależnienie od grantów, a co za tym idzie brak stabilizacji, niepewność przyszłości, trudność w planowaniu działań,
- Organizacje zwracają uwagę, że wiele problemów istniejących w 2018 roku zostało rozwiązanych dzięki realizacji PROO 2a, ponieważ pozyskano nową wiedzę, nowe źródła finansowania i nowe zasoby kadrowe.
- Organizacje deklarują, że wszystkim udało się uzyskać pewien stopień samodzielności w pozyskiwaniu funduszy i budowaniu kapitału żelaznego, jednak czas projektu jest zbyt krótki by mówić o pełnej samodzielności.
- Większość organizacji, pomimo dostrzegania ogromnych pozytywnych zmian w swoim działaniu, deklaruje, że nie osiągnięto jeszcze samodzielności i przydatne byłoby wsparcie przejściowe, pozwalające na ustabilizowanie zmian, które udało się dokonać.
- Organizacje deklarują, że wsparcie przejściowe mogłoby obejmować sfinansowanie usług specjalistów (prawników, księgowych, informatyków itp.), a także usługę wsparcia profesjonalnych fundraiserów.
- Kontynuacja projektu w kolejnych latach może znacznie zwiększyć kulturę samodzielności finansowej oraz organizacyjnej dla podmiotów trzeciego sektora, co wpłynie nie tylko na już istniejące organizacje, ale także na te dopiero mające powstać

3. WPROWADZENIE

Przygotowany przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 (dalej: Program, PROO) jest pierwszym w historii polskiego trzeciego sektora programem, którego celem jest bezpośrednie wsparcie rozwoju organizacji obywatelskich. Łączny budżet Programu (w latach 2018 – 2030) ma wynieść 585 mln zł. Podstawowym źródłem, z jakiego finansowany jest program, są środki uzyskane na podstawie art. 88a ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165, z późn. zm.), czyli 4% wpływów z dopłat z gier objętych monopolem państwa¹. Dotacja w ramach niniejszego Programu jest przydzielana na rozwój instytucjonalny organizacji, a także realizację celów statutowych organizacji. Dzięki temu organizacje mogą otrzymać dotację zarówno na realizację wieloletniej strategii rozwoju organizacji, budowę własnego kapitału żelaznego organizacji, a także na zaspokajanie nagłych potrzeb wynikających z sytuacji awaryjnych.

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 jest odpowiedzią na szereg zidentyfikowanych problemów trapiących trzeci sektor. Są to trudności w pozyskiwaniu środków na działalność społeczną, brak stabilności finansowej, rozwarstwienie ekonomiczne i małe zróżnicowanie przychodów. Jak zostało zauważone w Załączniku do uchwały nr 104/2018 Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 r. o Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO: „Brak środków i brak stabilności finansowej przekłada się bezpośrednio na brak potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego, kadrowego i narzędziowego, a więc utratę zdolności do realizacji zadań publicznych i niemożność rozwoju organizacji”². Przedmiotowe problemy skutkowały oligarchizacją sektora, czyli sytuacją, w której średnie przychody organizacji pozarządowych w 2014 r. były aż trzynastokrotnie wyższe niż ich mediana, co jest jednoznaczne z kumulacją znacznej ilości środków na kontach nielicznych organizacji. Jak pokazały badania realizowane cyklicznie przez KLON/JAWOR, w 2015 r. aż 74% wszystkich zgromadzonych w trzecim sektorze przychodów zostało pozyskanych przez 4% najzamożniejszych organizacji. Dla tych 4% najbogatszych organizacji przychody przekroczyły granice 1 mln zł, gdy aż 42% organizacji pozarządowych miało przychody poniżej 10 000,00 zł³.

W konsekwencji rozwarstwienia ekonomicznego wśród organizacji pozarządowych, istotnymi problemami stały się mała atrakcyjność płacowa w trzecim sektorze oraz braki w kadrach pracowniczych, prowadzące do niskiego potencjału mediów obywatelskich, organizacji strażniczych oraz think-tanków, co skutkuje niskim poziomem debaty publicznej oraz brakiem efektywnych struktur dialogu obywatelskiego⁴. Stosunkowo mała baza wolontariuszy wiąże się z atomizacją sektora, która polega na braku współpracy, a często wręcz na sytuacjach konfliktowych i rywalizacji organizacji pomiędzy sobą⁵.

1 Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165, z późn. zm.).

2 Załącznik do uchwały nr 104/2018 Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 r. o Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO, s. 10-12.

3 Tamże, s. 9.

4 Załącznik do uchwały nr 104/2018 Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 r. o Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO, s. 35-38.

5 Tamże, s. 20-30.

Powyżej zarysowane wyzwania, przed którymi stanął Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, zdominowały myślenie o Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030. I tak celami szczegółowymi PROO są:

- wzrost zaangażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne;
- wzmocnienie organizacji obywatelskich w wymiarze strategicznym;
- poprawa stabilności finansowej organizacji obywatelskich⁶.

Natomiast priorytetami PROO są:

- zrównoważony rozwój organizacji;
 - wsparcie działań misyjnych i rozwój instytucjonalny;
 - dotacje na wkład własny;
- kapitały żelazne;
 - dotacje operacyjne na wsparcie budowania początków kapitałów żelaznych;
 - dofinansowanie początków kapitałów żelaznych;
 - dofinansowanie rozbudowy kapitałów żelaznych;
- rozwój instytucjonalny lokalnych organizacji strażniczych i mediów obywatelskich;
- rozwój instytucjonalny think-tanków obywatelskich;
- wsparcie doraźne;
- pomoc techniczna⁷.

Na etapie kształtowania Programu zidentyfikowano następujące rezultaty horyzontalne, rozumiane jako istotne zmiany osiągnięte w obszarze procesu budowy społeczeństwa obywatelskiego w Polsce:

- wzrost zaangażowania organizacji obywatelskich w życie publiczne, w szczególności wyrażony zwiększeniem liczby organizacji zaangażowanych w procesy konsultacji społecznych na różnych poziomach;
- zwiększenie dynamiki dialogu obywatelskiego w Polsce, zbudowanie trwałych płaszczyzn kontaktów i wymiany informacji między organami administracji publicznej a organizacjami trzeciego sektora, w zakresie wzajemnego przekazywania sobie opinii, ustaleń i założeń dotyczących celów, instrumentów i strategii wdrażania polityk publicznych na różnych poziomach;
- znacząca poprawa stabilności działania organizacji społeczeństwa obywatelskiego w wyniku dostępności środków „operacyjnych” pozwalających na realizację celów statutowych poza bieżącymi projektami, głównie w zakresie rozwoju organizacyjnego, wzmocnienia zasobów, wdrożenia standardów zarządzania strategicznego;
- wzmocnienie organizacji, które dotychczas z uwagi na profil lub specyfikę działalności miały ograniczone możliwości korzystania ze wsparcia publicznego (np.: organizacje strażnicze i rzecznice, think-tanki, media obywatelskie itp.);
- poprawa bieżącej zdolności organizacji obywatelskich do realizacji podstawowych form działalności w wyniku możliwości skorzystania z unikatowej formy wsparcia doraźnego;

⁶ Tamże, s. 38-45.

⁷ Tamże, s. 38-45.

- wzrost stabilności finansowej organizacji pozarządowych w perspektywie wieloletniej w wyniku istotnej interwencji na rzecz budowy kapitałów żelaznych w polskim sektorze obywatelskim⁸.

3.1. CEL BADANIA

Głównym celem przeprowadzonej analizy dofinansowanych zadań PROO w latach 2018-2030 priorytetów: 1a (Wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego) oraz 2a (Dotacje operacyjne na wsparcie budowania początkowych kapitałów żelaznych) była ocena realizowanych działań w kontekście założeń Programu, a także ocena zgodności działań i zakresu wsparcia w stosunku do rzeczywistych potrzeb organizacji, aktualnych problemów i wyzwań, z jakimi mierzy się sektor obywatelski. Analizie zostały poddane wnioski i cząstkowe rozliczenia organizacji pozarządowych, a także dane dotyczące funkcjonowania organizacji i wpływu wsparcia pozyskanego z PROO, pozyskane za pomocą Computer Assisted Web Interview (CAWI) i/lub Computer Assisted Telephone Interview (CATI), Indywidualnych Wywiadów Pogłębionych (IDI) oraz Case Studies. Aby osiągnąć ten cel, został postawiony szereg pytań badawczych. Dla priorytetu 1a, są to:

- czy z perspektywy organizacji możliwości związane z korzystaniem ze wsparcia w ramach priorytetu 1a PROO rzeczywiście przyczyniają się do wspierania jej działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego?
- jakie potrzeby organizacji udało się zaadresować dzięki uzyskanemu wsparciu? Czy analogiczne wsparcie pomogłoby w realizacji aktualnych potrzeb organizacji?
- co zmieniło się w funkcjonowaniu organizacji od roku 2018? Czy zmiany, które zaszły, wpłynęły na jej potrzeby? Czy organizacja odczuwa skutki pandemii COVID-19? Jeśli tak, to jakie potrzeby zostały bezpośrednio spowodowane przez sytuację pandemiczną?
- z jakimi problemami mierzy się organizacja? Jakie są ich kategorie? Czy zmieniły się one od roku 2018? Czy zmieniły się one w wyniku pandemii COVID-19? Jakie były dotychczasowe metody ich rozwiązywania?
- czy metody i zakres otrzymanego wsparcia był adekwatny do potrzeb organizacji?
- jaki jest stopień osiągnięcia zakładanych zmian?
- jaki jest stopień adekwatności przyjętej perspektywy czasowej?

Natomiast dla priorytetu 2a, są to:

- jakie zmiany zaszły w organizacji w roku 2020?
- czy zmiany, które zaszły są zgodne z przyjętymi założeniami oraz na ile uzyskane wsparcie przyczyniło się do osiągniętych zmian?
- jak organizacja ocenia dotychczasowy sposób realizacji założonych celów? Jakie są główne przeszkody w ich realizacji? Czy organizacja widzi możliwości samodzielnego pokonania tych przeszkód, czy wymagane jest dodatkowe wsparcie?
- jakie z założonych celów udało się do tej pory osiągnąć (dokładne określenie etapów, sukcesów/porażek oraz identyfikacja ich przyczyn)?

⁸ Załącznik do uchwały nr 104/2018 Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 r. o Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO, s. 49-53.

- czy z perspektywy organizacji możliwości związane z korzystaniem ze wsparcia w ramach priorytetu 2a PROO rzeczywiście przyczyniają się do budowania początkowych kapitałów żelaznych?
- z jakimi problemami mierzy się organizacja? Jakie są ich kategorie? Czy zmieniły się one od roku 2018? Czy zmieniły się one w wyniku pandemii COVID-19? Jakie były dotychczasowe metody ich rozwiązywania?
- czy metody i zakres otrzymanego wsparcia były adekwatne do potrzeb organizacji? Ocena celów priorytetu 1a przez organizację.
- jakie rezultaty udało się osiągnąć organizacji dzięki uzyskanemu wsparciu (określenie kategorii rezultatów, wskazanie poszczególnych działań)?

Wyżej wymienione pytania badawcze, dotyczące Priorytetu 1a, pomogły określić stopień zgodności roli, jaką aktualnie spełnia niniejszy Priorytet, w stosunku do wstępnych założeń przyjętych na etapie programowania; określić, na ile wsparcie dostępne dla organizacji z niniejszego Priorytetu jest zgodne z aktualnymi potrzebami organizacji (z uwzględnieniem zmian związanych z przebiegiem oraz skutkami pandemii COVID-19); określić, na ile cele niniejszego Priorytetu odpowiadają na problemy, z jakimi mierzy się sektor obywatelski (z uwzględnieniem zmian związanych z przebiegiem oraz skutkami pandemii COVID-19); określić, w jakim stopniu organizacjom udało się osiągnąć zakładane w niniejszym Priorytecie zmiany; ocenić, na ile możliwa była realizacja w określonym czasie przewidywanych celów; określić skalę i zakres zmian, jakie zaszły pod względem realizacji zadań.

Wyżej wymienione pytania, dotyczące Priorytetu 2a, pomogły ocenić, na ile w organizacjach dofinansowanych w ramach niniejszego Priorytetu zaszły oczekiwane zmiany, na ile realne jest osiągnięcie założonych w Priorytecie 2a celów; określić stopień zgodności skutków zadań z założeniami przyjętymi na etapie projektowania; określić, na ile cele Priorytetu 2a są zgodne z aktualnymi potrzebami organizacji; ocenić, na ile w świetle osiągniętych rezultatów uzasadnione jest realizowanie zadań z budżetami bliskimi 500 tys. zł; określenie skali i zakresu zmian, jakie zaszły w organizacjach pod wpływem zadań realizowanych w ramach niniejszego Priorytetu.

3.2. METODOLOGIA BADANIA

Ocena zrealizowanych projektów przez pryzmat poniżej opisanych wskaźników nastąpiła na grupie 116 organizacji realizujących zadania w ramach Priorytetu 1a oraz 19 organizacji realizujących zadania w ramach Priorytetu 2a. Jednocześnie zostały przeprowadzone wywiady z realizatorami ok. 10% zwycięskich ofert dofinansowanych w ramach Priorytetu 1a oraz ok. 50% zwycięskich ofert dofinansowanych w ramach Priorytetu 2a. Zadania finansowane ze środków Priorytetu 1a dotyczą naboru z 2019 r. Zadania finansowane ze środków Priorytetu 2a dotyczą naboru z 2020 r.

Analiza pozwoliła odpowiedzieć na pytania, czy PROO rzeczywiście przyczynił się do wsparcia działań organizacji, czy metody i zakres otrzymanego wsparcia były adekwatne dla potrzeb organizacji, jaki był stopień adekwatności przyjętej perspektywy czasowej zadań, jak organizacje oceniają sposób realizacji założonych celów, jakie rezultaty udało się osiągnąć dzięki uzyskanemu wsparciu, problemy, na jakie napotkały organizacje-beneficjenci, sukcesy organizacji-beneficjentów, niepowodzenia organizacji-beneficjentów, a także dalsze planowane kierunki rozwoju beneficjentów.

Badanie przeprowadzano w okresie od listopada do grudnia 2021 roku.

W badaniu wykorzystane zostały następujące techniki i metody zbierania i analizy danych:

a) Analiza danych zastanych

Analiza danych zastanych obejmowała analizę poszczególnych zapisów w źródłach danych, kompilację źródeł i analizę porównawczą, wzajemną weryfikację źródeł i ich przetwarzanie.

Analiza objęła następujące kategorie danych:

- dokumentacja zadaniowa,
- publikacje i inne produkty zadań,
- analiza danych ze statystyki publicznej i innych źródeł statystycznych (jeśli było to tematycznie relewantne),
- analiza wybranych działań podejmowanych przez organizacje.

b) Computer Assisted Web Interview (CAWI) i/lub Computer Assisted Telephone Interview (CATI)

Został opracowany i zaprogramowany kwestionariusz badania CAWI, poprzez który pozyskane zostały odpowiedzi na pytania badawcze. Kwestionariusz został rozesłany do wszystkich organizacji objętych wsparciem. Dodatkowo z organizacjami, które nie udzieliły odpowiedzi poprzez narzędzie internetowe, przeprowadzony został analogiczny kwestionariusz w formie CATI. Informacja o badaniu została przekazana organizacjom w dwóch mailingach, a w przypadku braku odpowiedzi na mailingi, przypomniana nie więcej niż dwoma kontaktami telefonicznymi.

c) Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)

Indywidualne wywiady pogłębione zostały przeprowadzone w formie online poprzez wideorozmowy. Indywidualne wywiady pogłębione zostały przeprowadzone z przedstawicielami 15 losowo wybranych organizacji, co daje ok. 10% wszystkich organizacji objętych wsparciem.

d) Case Studies

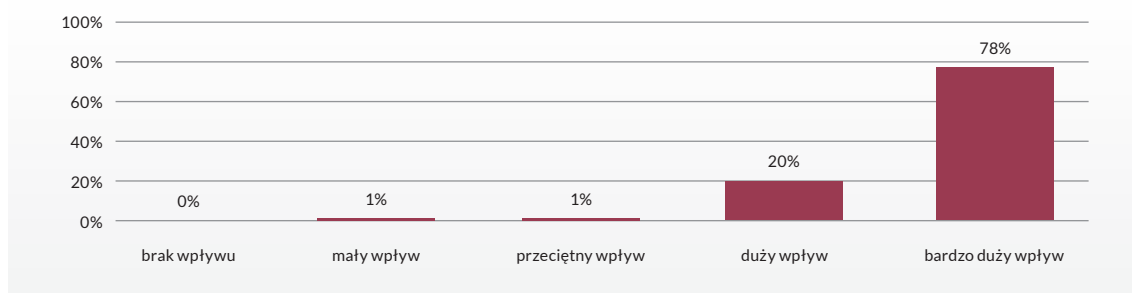
Case Studies zostało przeprowadzone na podstawie danych uzyskanych z 4 organizacji, w których pod wpływem zadania dokonały się największe zmiany – po jednej z Programu PROO 1a oraz 2a, oraz w których dokonane zmiany były najmniejsze – również po jednej z Programu PROO 1a oraz 2a. Dane, na podstawie których dokonywane było case study, zostały pozyskane za pomocą kombinacji wszystkich ww. technik, tj. CAWI/CATI, IDI (dane uzyskane na podstawie tych technik pozwoliły na dokonanie wyboru dwóch organizacji, w których pod wpływem programu dokonały się największe zmiany oraz dwóch, w których zmiany były najmniejsze) oraz analizy danych zastanych (w tym analizy dokumentacji zadaniowej, publikacji i innych produktów zadań, analizy danych ze statystyki publicznej i z innych źródeł danych statystycznych – na nich opierała się treść case studies).

4. ANALIZA DANYCH ILOŚCIOWYCH

4.1. ILOŚCIOWA CHARAKTERYSTYKA ORGANIZACJI- BENEFICJENTÓW PRIORYTETU 1A PROO

Zdecydowana większość organizacji korzystających ze wsparcia w ramach priorytetu 1a deklaruje, że wsparcie to znacząco wpłynęło na rozwój działań misyjnych, 78% uznaje ten wpływ za bardzo duży, a 20% za duży. Opinie, że wpływ wsparcia był przeciętny lub mały są marginalne (2%).

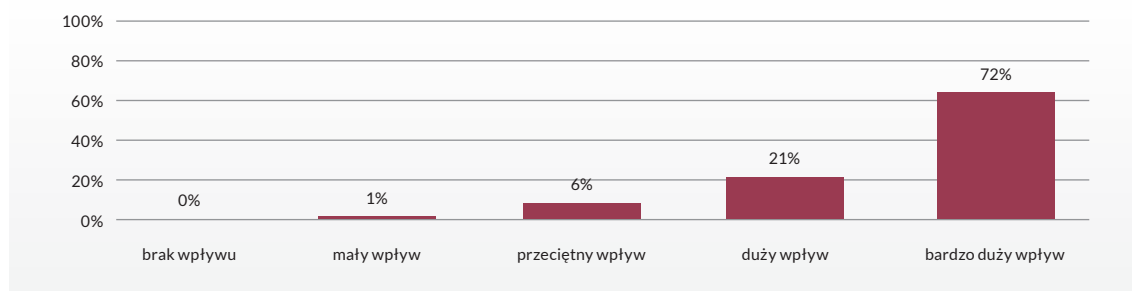
Rysunek 1. W jakim stopniu korzystanie ze wsparcia w ramach priorytetu 1a PROO wpłynęło na rozwój działań misyjnych Państwa organizacji?

N=116, jednokrotny wybór

Niemal trzy czwarte przedstawicieli organizacji uznaje, że wsparcie w ramach priorytetu 1a PROO wpłynęło na ich rozwój instytucjonalny w bardzo dużym stopniu (72%), a kolejne 21% - w dużym stopniu. Przeciętny wpływ wsparcia na rozwój instytucjonalny dostrzega 6% organizacji.

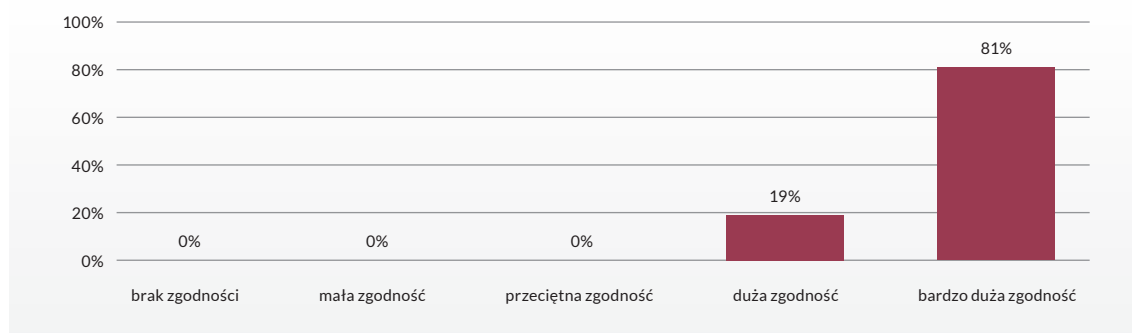
Rysunek 2. W jakim stopniu korzystanie ze wsparcia w ramach priorytetu 1a PROO wpłynęło na rozwój instytucjonalny Państwa organizacji?

N=116, jednokrotny wybór

Żadna z organizacji korzystających ze wsparcia nie uznała, że było ono niezgodne lub w niewielkim stopniu zgodne z potrzebami organizacji. Organizacje uznały zgodność wsparcia z potrzebami w większości za bardzo dużą (81%), a w pozostałych przypadkach za dużą (19%).

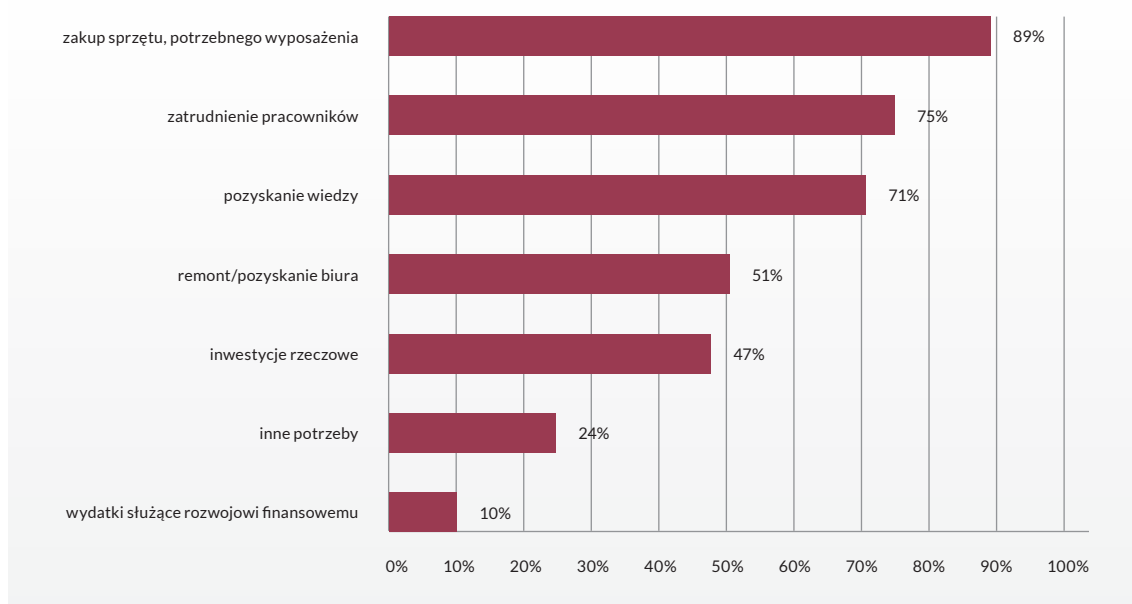
Rysunek 3. W jakim stopniu uzyskane wsparcie było zgodne z potrzebami Państwa organizacji?

N=116, jednokrotny wybór

Wsparcie uzyskiwane w ramach priorytetu 1a PROO najczęściej wykorzystywane było na zakup sprzętu i potrzebnego wyposażenia (89% organizacji). W drugiej kolejności zaspokajano potrzeby związane z zatrudnieniem pracowników (75%) oraz pozyskaniem wiedzy (71%). Tylko co dziesiąta organizacja przeznaczyła środki na wydatki służące rozwojowi finansowemu.

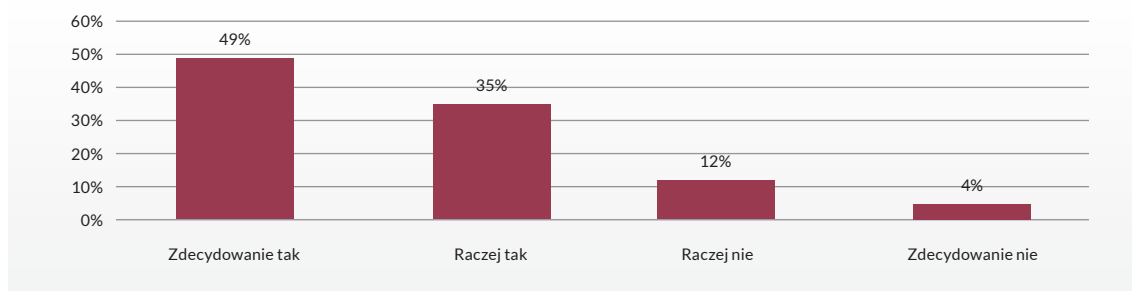
Rysunek 4. Jakie potrzeby Państwa organizacji udało się zaspokoić dzięki wsparciu uzyskanemu w ramach priorytetu 1a PROO?

N=116, wielokrotny wybór

Nie wszystkie organizacje odczuły wpływ pandemii COVID-19 na swoje funkcjonowanie. Wpływ taki dostrzega 84% organizacji (w tym 49% zdecydowanie), natomiast nie dostrzega go 16% organizacji.

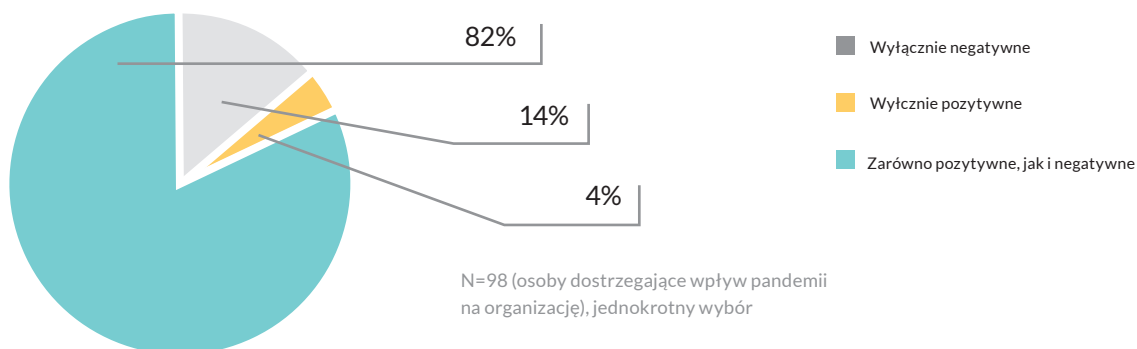
Rysunek 5. Czy pandemia COVID-19 wpłynęła na funkcjonowanie Państwa organizacji?

N=116, jednokrotny wybór

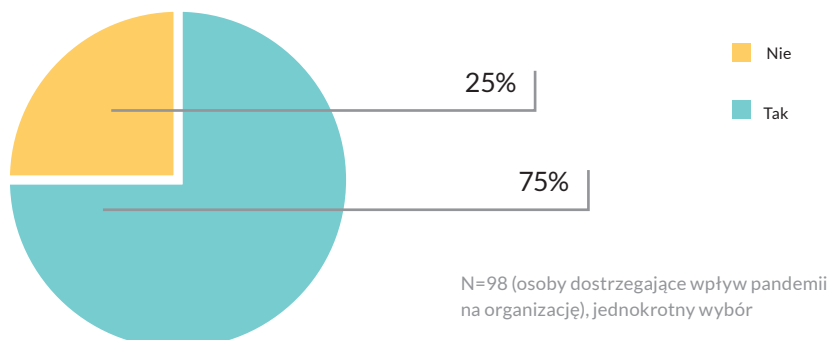
Charakterystyczne jest, że pandemia nie miała wyłącznie negatywnego wpływu na sektor pozarządowy. Beneficjenci priorytetu 1a PROO w większości odczuli zarówno negatywne, jak i pozytywne skutki pandemii (82%). Wyłącznie negatywny wpływ deklaruje 14% organizacji, a 2% dostrzega wyłącznie pozytywny wpływ.

Rysunek 6. Proszę określić, czy skutki pandemii dla funkcjonowania Państwa organizacji są:

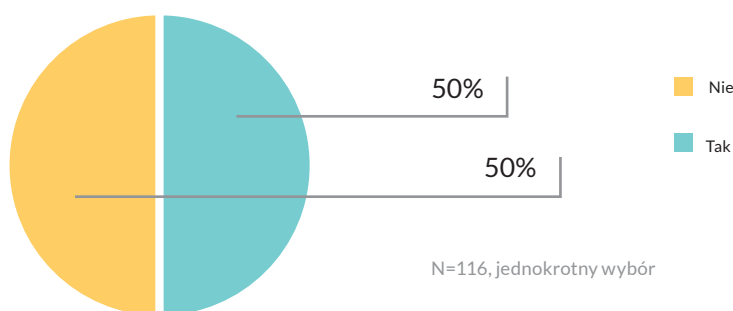
Trzy czwarte organizacji, dostrzegających wpływ pandemii na ich sytuację, zadeklarowało, że w związku z pandemią pojawiły się nowe potrzeby w ich organizacjach. Zdecydowana większość nowych potrzeb związana była z koniecznością przeniesienia części działań do sfery online, a co za tym idzie, z koniecznością zakupu sprzętu, oprogramowania oraz nabycia nowych kompetencji cyfrowych.

Rysunek 7. Czy pandemia spowodowała, że w organizacji pojawiły się nowe potrzeby – dotąd niewystępujące?

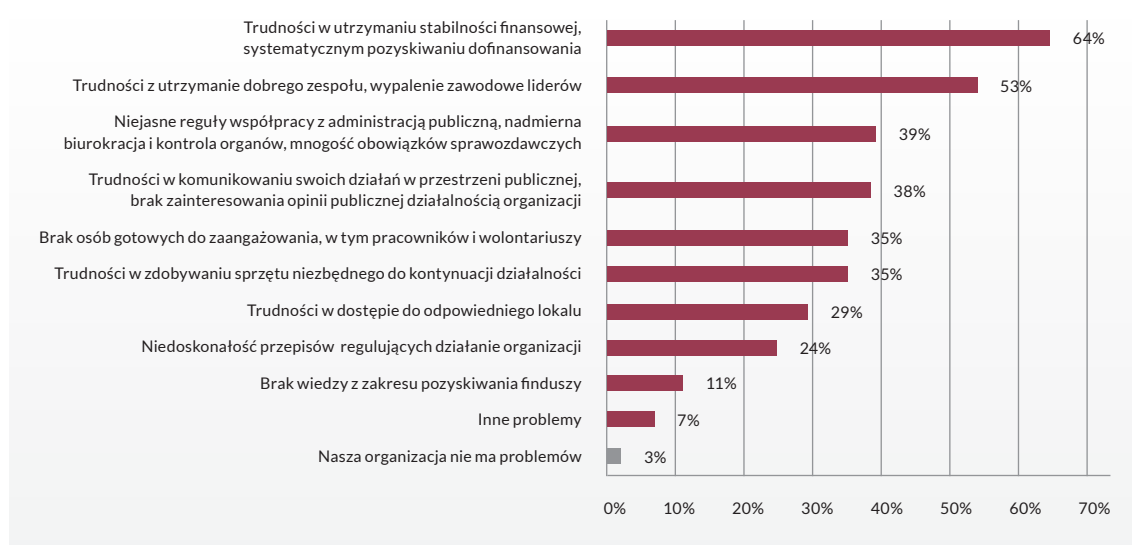
Połowa organizacji korzystających ze wsparcia w ramach Priorytetu 1a dostrzega, że od 2018 pojawiły się nowe potrzeby, związane z ich funkcjonowaniem, ale niebędące następstwem pandemii. Wymieniane potrzeby są bardzo mocno zróżnicowane, ze względu na zróżnicowaną specyfikę działań prowadzonych przez poszczególne organizacje. Zwracają uwagę liczne przypadki potrzeb związanych z poprawą sytuacji kadrowej (stabilniejsze zatrudnienie, zwiększenie zatrudnienia, zwiększenie zaangażowania/motywacji, pozyskanie wolontariuszy), warunkami lokalowymi (poszukiwanie lokalu biurowego lub dla podopiecznych, remonty uzyskanych lokali, rozbudowa), poszerzaniem oferty działań oraz pozyskiwaniem nowych i stabilniejszych źródeł finansowania.

Rysunek 8. Czy od 2018 roku w Państwa organizacji pojawiły się nowe potrzeby – wcześniej niewystępujące i niezwiązane z pandemią COVID-19?

Problemem, którego w ostatnich latach doświadczało najwięcej organizacji, jest utrzymanie stabilności finansowej (64% organizacji). Ponad połowa podmiotów boryka się również z problemami kadrowymi, tj. wypaleniem zawodowym oraz wykruszaniem się zespołu pracowniczego (53%). Niemal 40% organizacji deklaruje, że problemem są **niejasne reguły współpracy sektora pozarządowego z administracją publiczną, związane z biurokracją, rozbudowaną sprawozdawczością i kontrolami (39%)**. Warto zauważyć, że 3% organizacji nie dostrzega żadnych problemów w swoim funkcjonowaniu.

Rysunek 9. Z jakimi problemami Państwa organizacja mierzy się obecnie lub mierzyła od 2018 roku?

N=116, wielokrotny wybór

Połowa organizacji deklaruje, że doświadczany przez nie problem z utrzymaniem dobrego zespołu oraz z zaangażowaniem pracowników i wolontariuszy zwiększył się w ostatnich latach. Dwie trzecie organizacji nie uważa, by ostatnie lata przyniosły nasilenie problemów z niejasnymi regułami współpracy z administracją publiczną (66%), ale jednocześnie niemal nikt nie uważa, by problemy w tym zakresie się zmniejszyły (2%). Pozytywną zmianę najczęściej dostrzegano w odniesieniu do braku wiedzy na temat pozyskiwania funduszy – 61% organizacji doświadczających tego problemu uważa, że zmniejszył się on od 2018 roku.

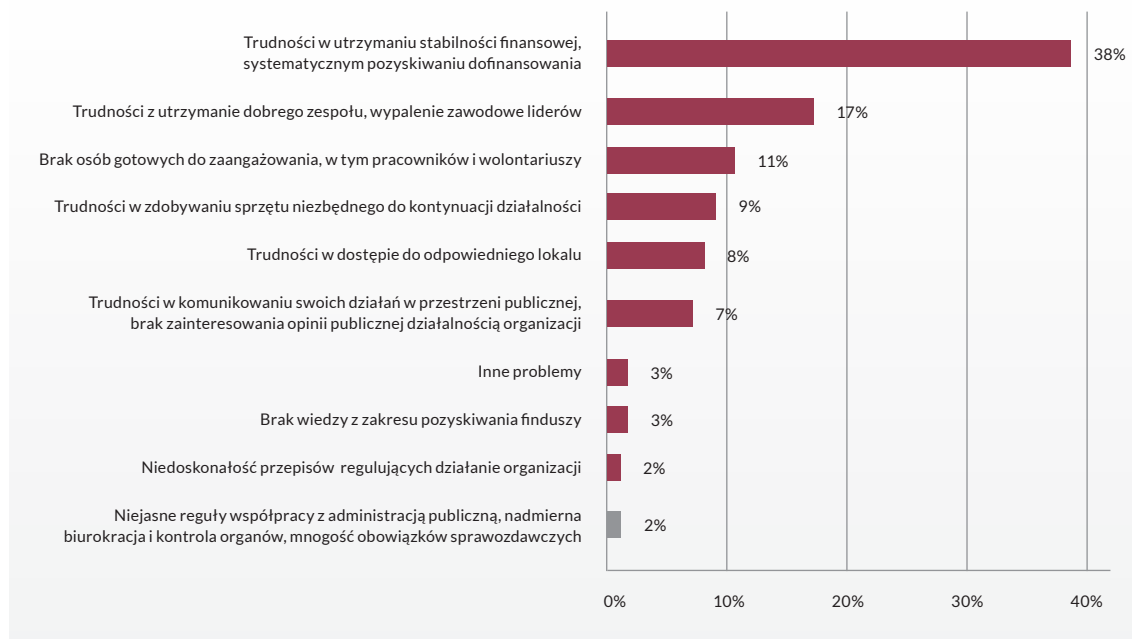
Rysunek 10. Czy problemy Państwa organizacji zmieniły się na przestrzeni ostatnich lat, tj. od 2018 roku (w tym pod wpływem pandemii COVID-19)?

Liczebność (N) podano na rysunku dla każdej z kategorii, jednokrotny wybór

Organizacje z największą częstotliwością wskazują, że **kwestią wymagającą największego wsparcia ze środków PROO jest utrzymanie stabilności finansowej/pozyskanie stałego źródła finansowania (38%) oraz utrzymanie dobrego zespołu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu (17%)**. Co dziesiąta organizacja uznała, że największego wsparcia wymaga pozyskiwanie zaangażowanych pracowników i wolontariuszy. Widać więc, że problemy sprzętowe, lokalowe, organizacyjne, kompetencyjne czy formalno-prawne są znacznie mniej uciążliwe dla organizacji, niż problemy finansowe i kadrowe.

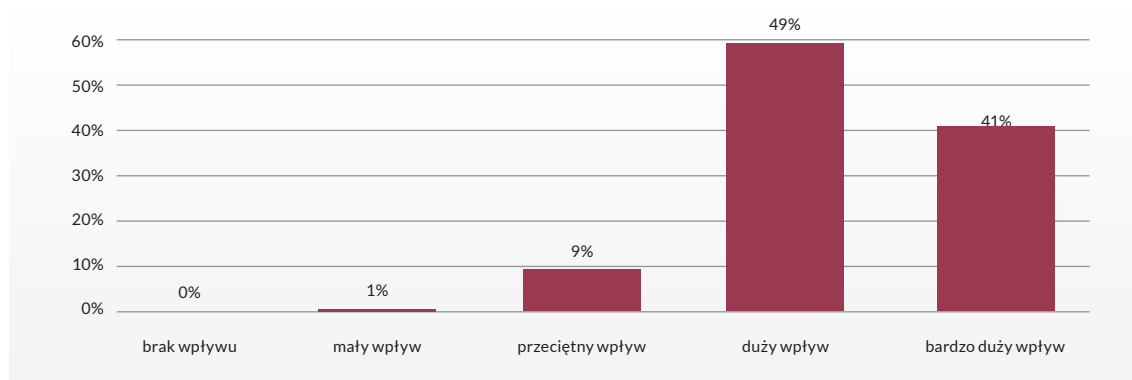
Rysunek 11. W rozwiązaniu jakiego problemu Państwa organizacja potrzebowałaby wsparcia ze środków PROO w największym stopniu?

N=113 (organizacje deklarujące posiadanie problemów), jednokrotny wybór

Tylko 1% organizacji uważa, że wsparcie z PROO 1a w małym stopniu wpłynęło na wyeliminowanie doświadczanych przez organizację problemów, a 9% ocenia ten wpływ jako przeciętny. Oznacza to, że 90% organizacji dostrzega istotny wpływ wsparcia na eliminowanie problemów, w tym 49% uznaje go za duży, a 41% za bardzo duży.

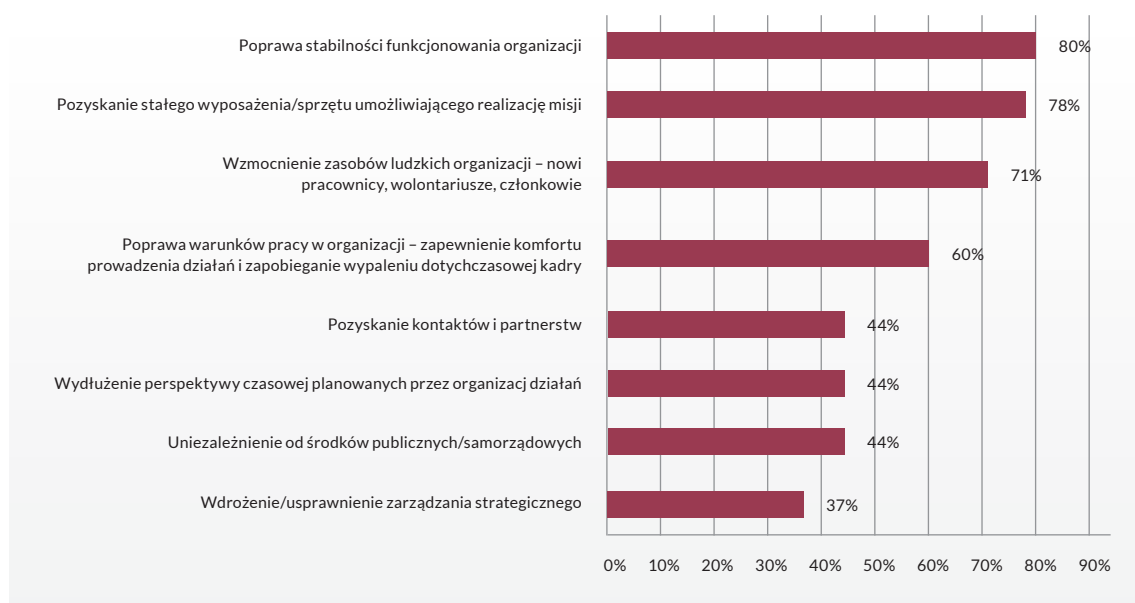
Rysunek 12. W jakim stopniu wsparcie otrzymywane z PROO 1a pozwoliło Państwa organizacji na wyeliminowanie doświadczanych od 2018 roku problemów?

N=116, jednokrotny wybór

Zmiany, które założone były przez największą grupę organizacji w momencie przystępowania do PROO, to poprawa stabilności finansowej (80%), pozyskanie sprzętu/wyposażenia (78%) oraz wzmocnienie zasobów ludzkich (71%).

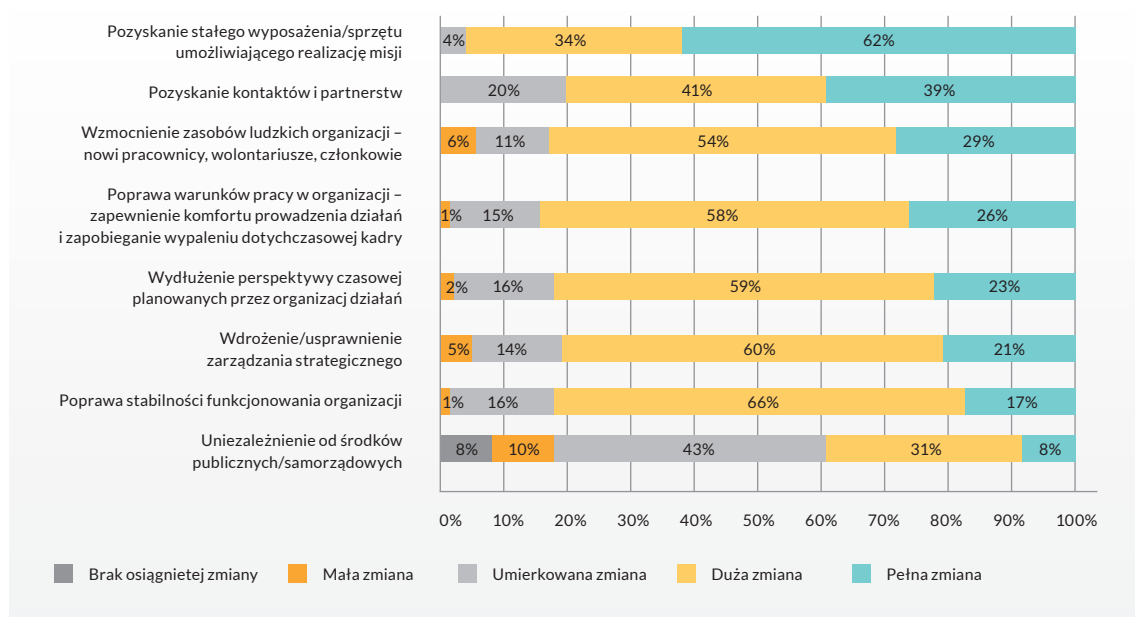
Rysunek 13. Jakie zmiany zakładane w priorytecie 1a Państwa organizacja planowała osiągnąć?

N=116, wielokrotny wybór

W największym stopniu udało się osiągnąć zamierzone zmiany w zakresie pozyskania sprzętu (62% organizacji dostrzega pełną zmianę), a w drugiej kolejności – w zakresie nawiązywania partnerstw i kontaktów (39% dostrzega całkowitą zmianę). Brak osiągnięcia jakiejkolwiek zmiany odnotowano jedynie w odniesieniu do uniezależnienia od środków publicznych – zmiany tej nie osiągnęło 8% organizacji, a 10% osiągnęło w małym stopniu. Jednocześnie 8% organizacji deklaruje, że w pełnym wymiarze osiągnęło tę zmianę.

Rysunek 14. W jakim stopniu udało się Państwa organizacji osiągnąć zakładane zmiany?

Liczebność (N) podano w tabeli nr 1 dla każdej z kategorii, jednokrotny wybór

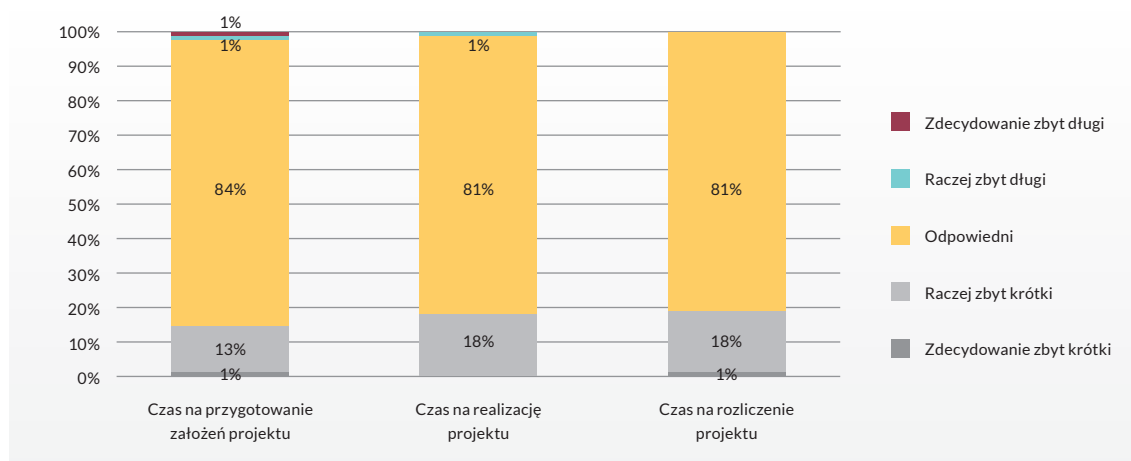
Dla ułatwienia analizy porównawczej dokonano obliczenia poziomu realizacji zmian zakładanych w Priorytecie 1a PROO, dzięki czemu widać jednoznaczną hierarchię tych zmian, a także różnicę w poziomie ich realizacji (od 4,57 pkt w przypadku pozyskania wyposażenia, po 3,22 pkt w przypadku uniezależnienia od środków publicznych).

Tabela 1. W jakim stopniu udało się Państwa organizacji osiągnąć zakładane zmiany? – średnia ocen na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznacza brak osiągniętej zmiany, a 5 oznacza pełną zmianę

	N	Średnia (M)	Min.	Max.
pozyskanie stałego wyposażenia/ sprzętu umożliwiającego realizację misji	91	4,57	3	5
pozyskanie kontaktów i partnerstw	51	4,20	3	5
poprawa warunków pracy w organizacji – zapewnienie komfortu prowadzenia działań i zapobieganie wypaleniu dotychczasowej kadry	69	4,09	2	5
wzmocnienie zasobów ludzkich organizacji – nowi pracownicy, wolontariusze, członkowie	82	4,06	2	5
wydłużenie perspektywy czasowej planowanych przez organizację działań	51	4,04	2	5
poprawa stabilności funkcjonowania organizacji	93	3,99	2	5
wdrożenie/usprawnienie zarządzania strategicznego	43	3,98	2	5
uniezależnienie od środków publicznych/ samorządowych	51	3,22	1	5

Organizacje korzystające ze wsparcia w ramach Priorytetu 1a poproszono również o ocenę czasu przeznaczonego na realizację poszczególnych etapów zadania. Ponad 80% organizacji uznało, że czas był dobrany trafnie na wszystkich etapach realizacji (od 81% do 84% odpowiedzi). Przekonanie o zbyt długim czasie odnotowano w marginalnej skali (1-2%), częstszy był pogląd o zbyt krótkim czasie na realizację zadań: 19% organizacji uznało, że zbyt krótki był czas na rozliczenie zadania, 18% chciałoby więcej czasu na realizację, a 14% - na przygotowanie założeń.

Rysunek 15. W jakim stopniu czas przeznaczony na poszczególne etapy zadania realizowanego w ramach PROO 1a był adekwatny do możliwości Państwa organizacji?

N=116, jednokrotny wybór

Osoby, które uznały, że czas nie był odpowiedni zostały poproszone o zaproponowanie bardziej korzystnego okresu. Średnia wyniosła 5 miesięcy na przygotowanie założeń, 40 miesięcy na realizację i 7 miesięcy na rozliczenie zadania.

Tabela 2. Jaki czas (w miesiącach) byłby Pana(i) zdaniem odpowiedni na realizację każdego z etapów?

	N	Średnia (M)	Min.	Max.
Czas na przygotowanie założeń zadania	18	5	2	30
Czas na realizację zadania	22	40	10	60
Czas na rozliczenie zadania	22	7	1	60

4.2. ILOŚCIOWA CHARAKTERYSTYKA ORGANIZACJI-BENEFICJENTÓW PRIORYTETU 2A PROO

Największe grono organizacji korzystających ze wsparcia w ramach Priorytetu 2a PROO dostrzega, że w 2020 roku ich organizacje udało się nawiązać kontakty w środowisku biznesowym i NGO, z perspektywą podjęcia współpracy (wszystkie organizacje) oraz że wypracowano strategię fundraisingową (17 z 19 organizacji). Ponad połowa organizacji podjęła współpracę z lokalnymi partnerami społecznymi (12) oraz z przedsiębiorstwami i prywatnymi inwestorami. Zgromadzenie kapitału żelaznego to zmiana obserwowana tylko w jednej organizacji.

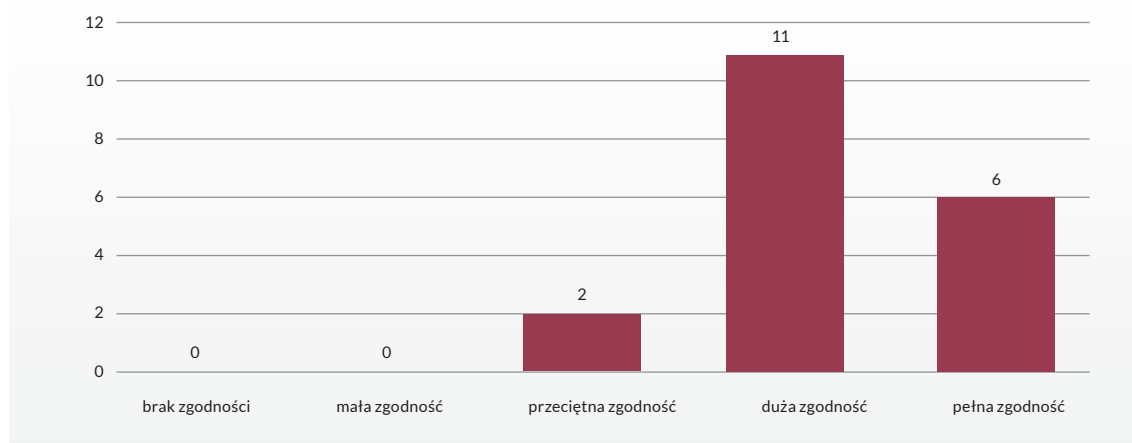
Rysunek 16. Jakie zmiany zaszczyły w Państwa organizacji w 2020 roku?

N=19, wielokrotny wybór

Zdecydowana większość organizacji dostrzega zgodność zmian, które nastąpiły w ich funkcjonowaniu z założeniami zadania. Żadna z organizacji nie uznała tej zgodności za małą, 2 uznały ją za przeciętną, natomiast 11 organizacji za dużą, a 6 organizacji za bardzo dużą.

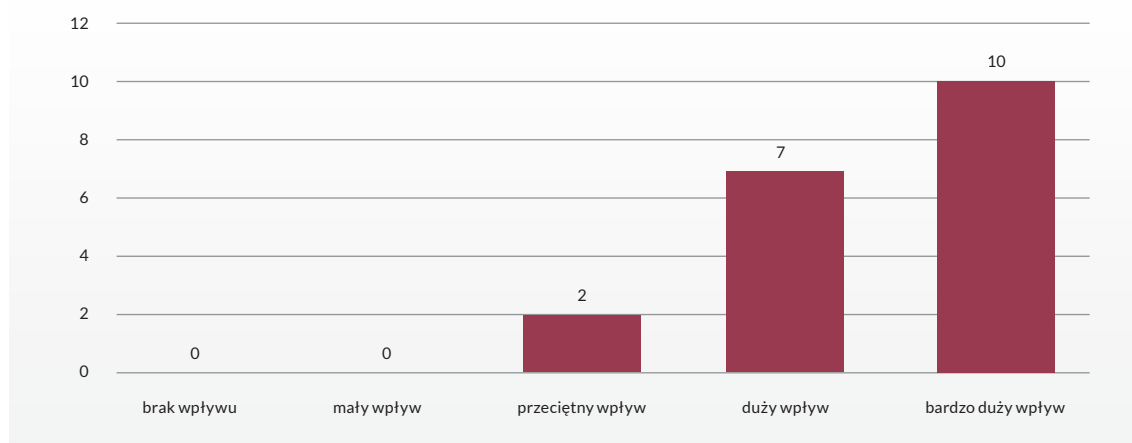
Rysunek 17. W jakim stopniu zmiany, które zaszły w Państwa organizacji w 2020 roku są zgodne z przyjętymi założeniami zadania?

N=19, jednokrotny wybór

Ponad połowa organizacji uznała, że wsparcie w ramach Priorytetu 2a PROO w bardzo dużym stopniu przyczyniło się do osiągnięcia założonych zmian, a kolejne 7 organizacji uznało, że wpływ był duży. Oceny negatywne (brak wpływu lub mały wpływ) nie wystąpiły wcale.

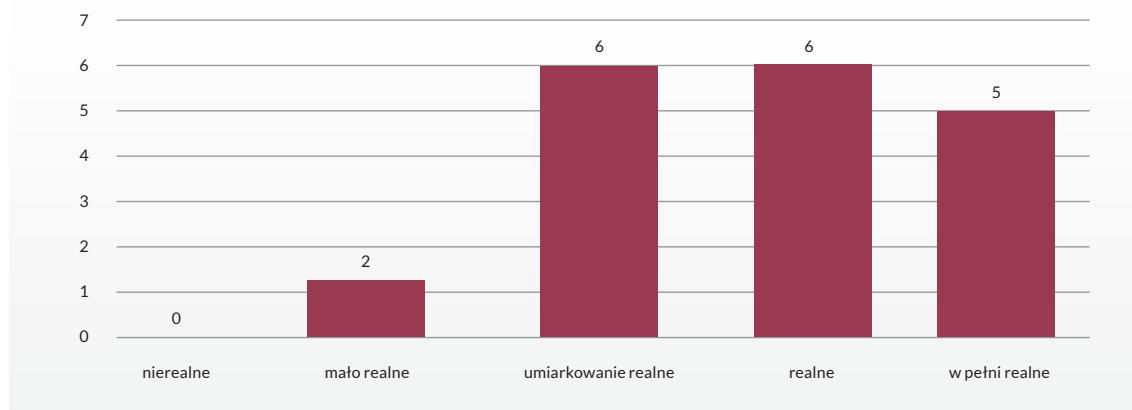
Rysunek 18. W jakim stopniu wsparcie uzyskane w ramach priorytetu 2a PROO przyczyniło się do osiągnięcia założonych zmian?

N=19, jednokrotny wybór

Zdanie na temat stopnia, w jakim cele Priorytetu 2a były realne do osiągnięcia w realizowanych zadaniach, są bardziej podzielone. Ponad połowa organizacji uznała je za realne (6 z 19) lub bardzo realne (5 z 19), jednak 6 organizacji uznało ich realność za umiarkowaną, a 2 za małą.

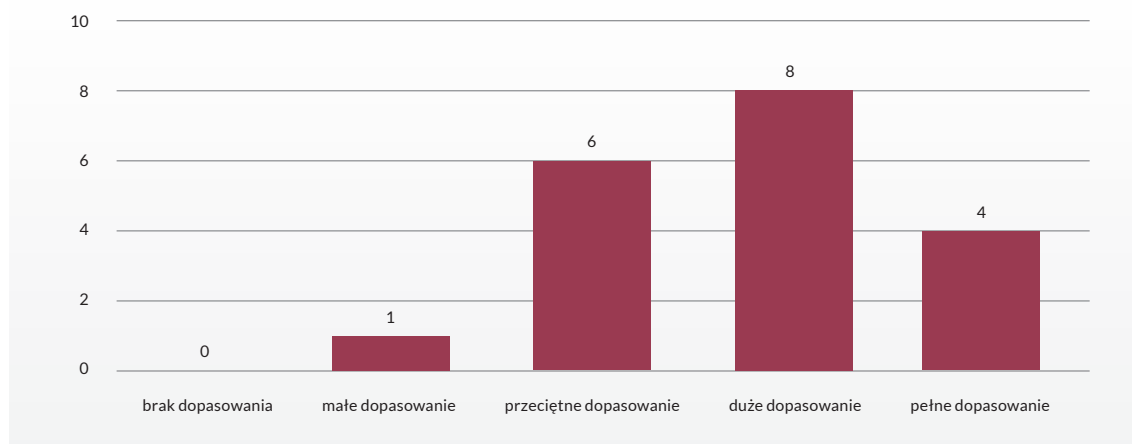
Rysunek 19. W jakim stopniu, Pana(i) zdaniem, cele założone w 2018 r. dla priorytetu 2a PROO były realne do osiągnięcia w realizowanych zadaniach?

N=19, jednokrotny wybór

Pełne dopasowanie sposobu realizacji do celów Priorytetu 2a dostrzega 5 z 19 organizacji otrzymujących wsparcie. Największa grupa, tj. 8 organizacji uznaje, że dopasowanie sposobu realizacji do celów było duże. Żadna z organizacji nie uznała, że sposób realizacji był niedopasowany, a jedna dostrzega małe dopasowanie.

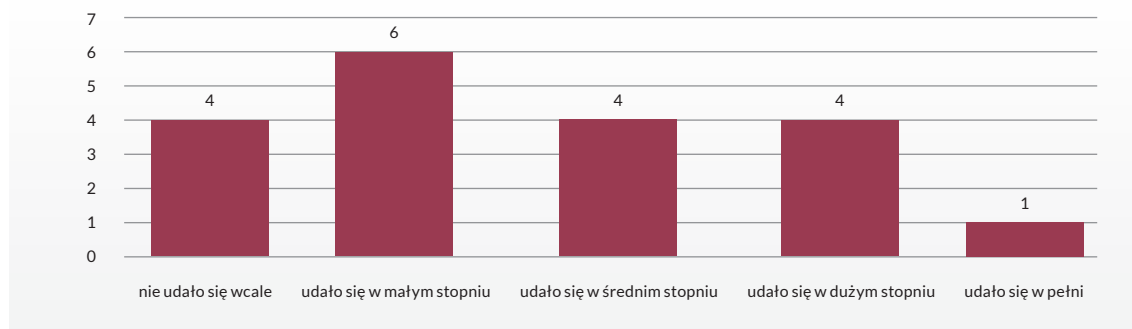
Rysunek 20. W jakim stopniu zaplanowany sposób realizacji celów priorytetu 2a był dopasowany do tych celów – pozwalał skutecznie je zrealizować?

N=19, jednokrotny wybór

Tylko jedna spośród dziewiętnastu organizacji w pełni zbudowała początkowy kapitał żelazny w oparciu o swoje lokalne środowisko (partnerów społecznych i publicznych), jednak kolejne 4 organizacje deklarują, że udało się zrealizować ten cel w dużym stopniu. Połowa organizacji nie odniosła sukcesu w budowie kapitału żelaznego: czterem organizacjom nie udało się to wcale, a sześciu udało się w małym stopniu.

Rysunek 21. W jakim stopniu udało się Państwu organizacji zrealizować cel, polegający na zbudowaniu początkowego kapitału żelaznego, w oparciu o Państwa lokalne środowisko (partnerów społecznych i publicznych)?

N=19, jednokrotny wybór

Wszystkie organizacje korzystające ze wsparcia w ramach PROO 2a opracowały strategię tworzenia kapitału żelaznego.

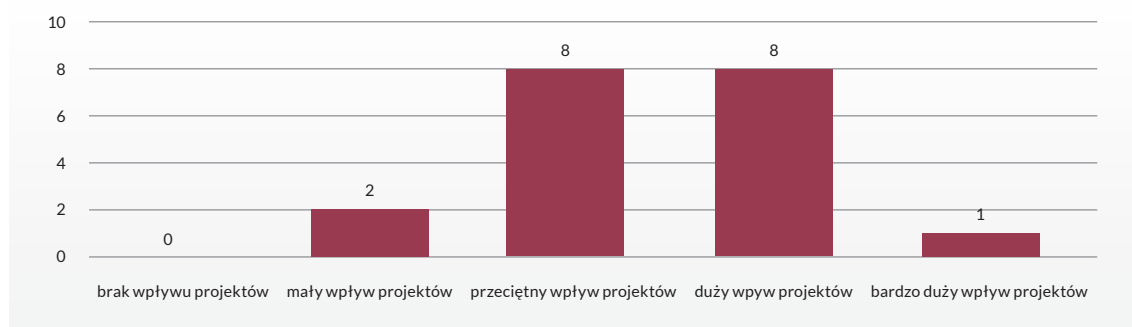
Rysunek 22. Czy realizacja zadań w ramach PROO 2a doprowadziła do utworzenia przez Państwa organizację strategii tworzenia kapitału żelaznego?

WSZYSTKIE ORGANIZACJE KORZYSTAJĄCE ZE WSPARCIA W RAMACH PROO 2A OPRACOWAŁY STRATEGIĘ TWORZENIA KAPITAŁU ŻELAZNEGO.

Zdecydowana większość organizacji ocenia, że realizacja zadań przyczyniła się do zidentyfikowania lokalnych interesariuszy w przeciętnym lub dużym stopniu (16 z 19 organizacji). Jedna organizacja uznała wpływ zadania na tę kwestię za bardzo duży, a dwie za mały.

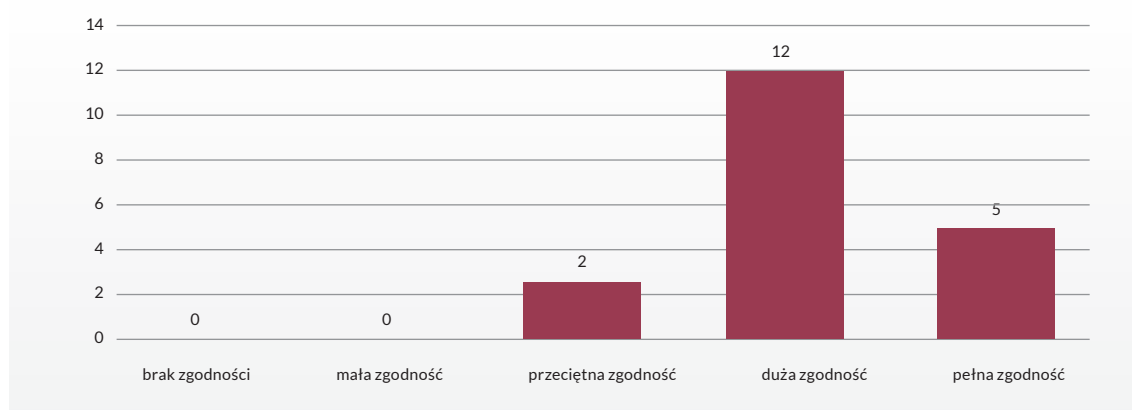
Rysunek 23. W jakim stopniu realizacja zadań w ramach PROO 2a przyczyniła się do prawidłowego zidentyfikowania interesariuszy organizacji w środowisku lokalnym? (np. do odnalezienia osób/ przedsiębiorstw lokalnych, które będą realizować cele swojej społecznej odpowiedzialności poprzez wsparcie budowy kapitałów żelaznych organizacji)

N=19, jednokrotny wybór

Bardzo wysoko oceniono zgodność celów priorytetu 2a z potrzebami organizacji – 12 beneficjentów uznało zgodność za dużą, a 5 za bardzo dużą (pełną). Nikt nie stwierdził, że zgodność jest mała lub nie istnieje.

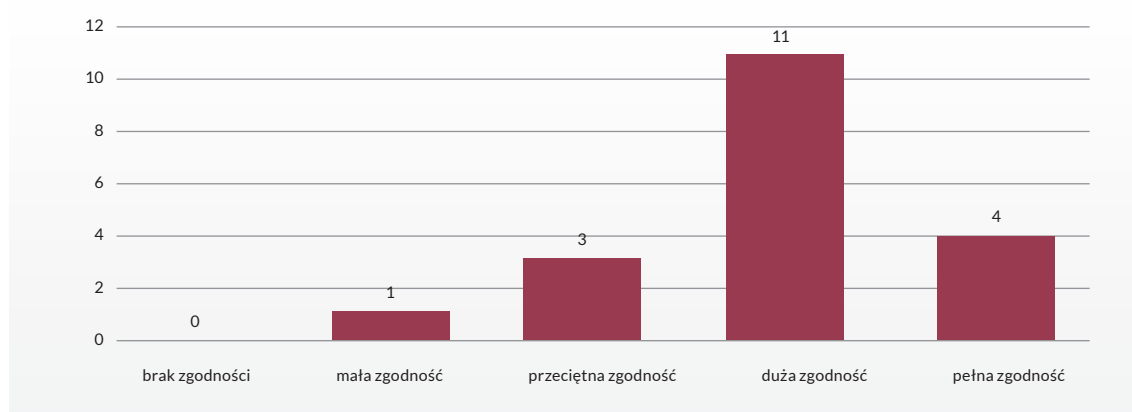
Rysunek 24. W jakim stopniu cele priorytetu PROO 2a są zgodne z aktualnymi potrzebami Państwa organizacji?

N=19, jednokrotny wybór

Ponad połowa organizacji uznaje, że zakres wsparcia był zgodny z potrzebami organizacji w dużym stopniu (11) a kolejne 4 organizacje uznały zgodność za pełną. Małą zgodność zakresu wsparcia z potrzebami dostrzega tylko jedna organizacja.

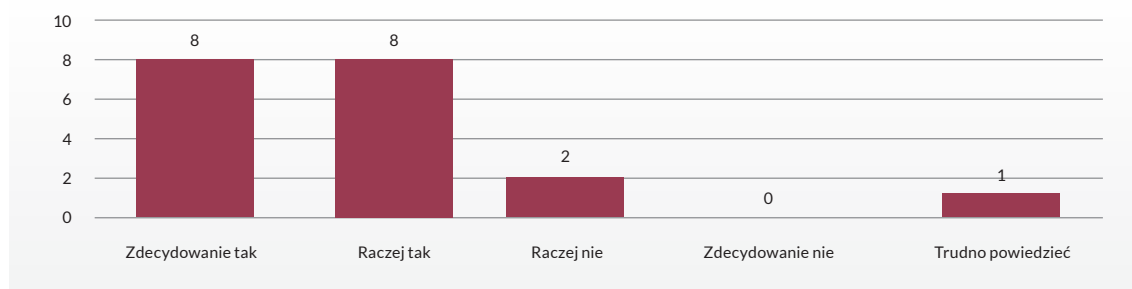
Rysunek 25. W jakim stopniu zakres uzyskanego wsparcia był zgodny z potrzebami Państwa organizacji?

N=19, jednokrotny wybór

Zdecydowana większość organizacji (16 z 19) dostrzega wpływ pandemii na własne funkcjonowanie. Przedstawiciel jednej organizacji nie potrafił ocenić tej kwestii, a przedstawiciele dwóch organizacji raczej nie dostrzegli takiego wpływu.

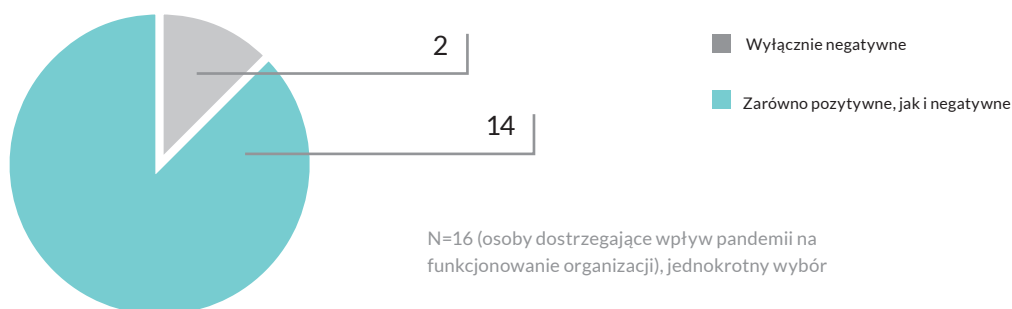
Rysunek 26. Czy pandemia COVID-19 wpłynęła na funkcjonowanie Państwa organizacji?

N=19, jednokrotny wybór

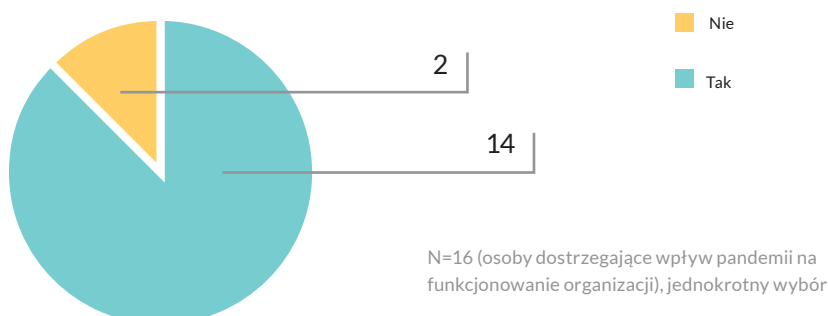
Charakterystyczne wydaje się, że **większość organizacji dostrzega zarówno negatywne, jak i pozytywne skutki pandemii**, takie jak np. dostrzeżenie znaczenia działań podejmowanych przez organizację, większa solidarność ludzi, mobilizacja do działań wolontariackich. Tylko dwie spośród 16 organizacji uznały, że wpływ był wyłącznie negatywny.

Rysunek 27. Proszę określić, czy skutki pandemii dla funkcjonowania Państwa organizacji są:

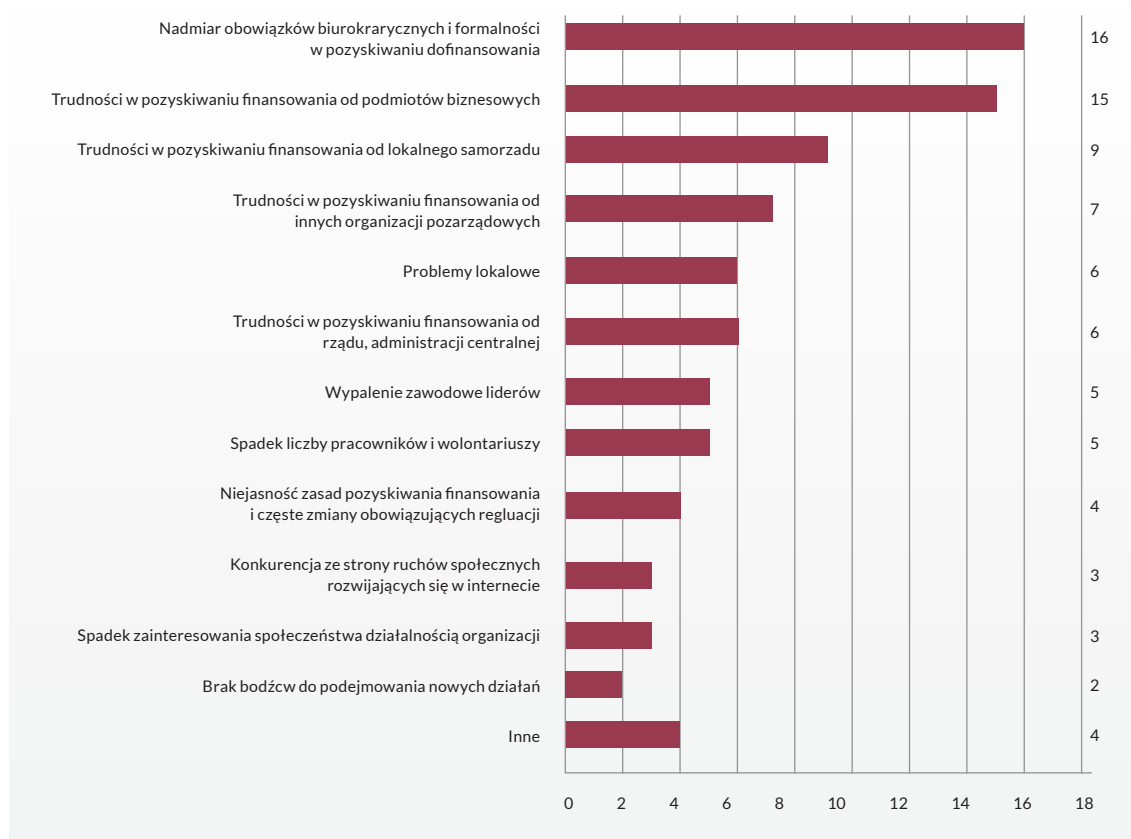
Zdecydowana większość organizacji dostrzega nowe problemy, które zostały wywołane pandemią. Problemy, które wymieniano, to głównie utrudnienia w działaniu związane z ograniczaniem kontaktów międzyludzkich (zakaz spotkań, organizacji eventów, brak bezpośredniego kontaktu z zespołem, podopiecznymi czy darczyńcami) oraz koniecznością dostosowania się do pracy w trybie online (potrzeba oprogramowania, sprzętu i nowych kompetencji).

Rysunek 28. Czy pandemia spowodowała, że w organizacji pojawiły się nowe problemy- dotąd niewystępujące?

Problemem, z którym mierzy się największe grono organizacji korzystających we wsparcia w ramach priorytetu 2a PROO, jest nadmiar obowiązków biurowatycznych związanych z pozyskiwaniem oprogramowania (16 z 19 organizacji) oraz trudności w pozyskaniu finansowania od podmiotów biznesowych (15 z 19 organizacji).

Rysunek 29. Z jakimi problemami mierzy się Państwa organizacja?

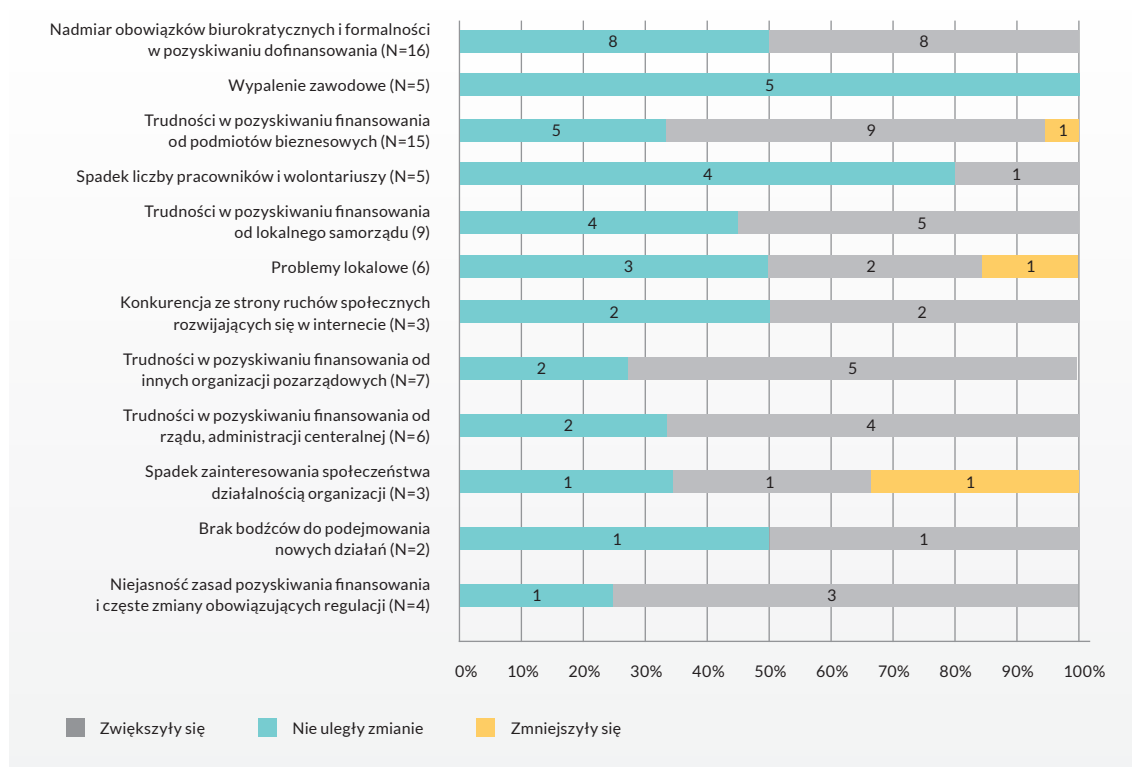
N=19, wielokrotny wybór

Wśród innych kluczowych problemów wymieniono:

- wysokie oczekiwanie finansowe oraz roszczeniowość najmłodszych pracowników nieposiadających wystarczającego doświadczenia,
- nieuczciwa konkurencja innych podmiotów, próbujących pozyskać wyszkolonych pracowników lub zdyskredytować działania danej organizacji,
- trudności prawne związane z realizacją zadań na skalę europejską,
- brak specjalistycznych narzędzi do komunikowania biznesowego z darczyńcami oraz brak doświadczenia handlowego zespołu organizacji.

Doświadczanym problemem, który zdaniem organizacji zwiększył się w ostatnich latach, jest przede wszystkim wypalenie zawodowe (zwiększenie dostrzegają wszystkie organizacje doświadczające tego problemu) oraz spadek liczby pracowników i wolontariuszy (4 z 5 organizacji doświadczających problemu).

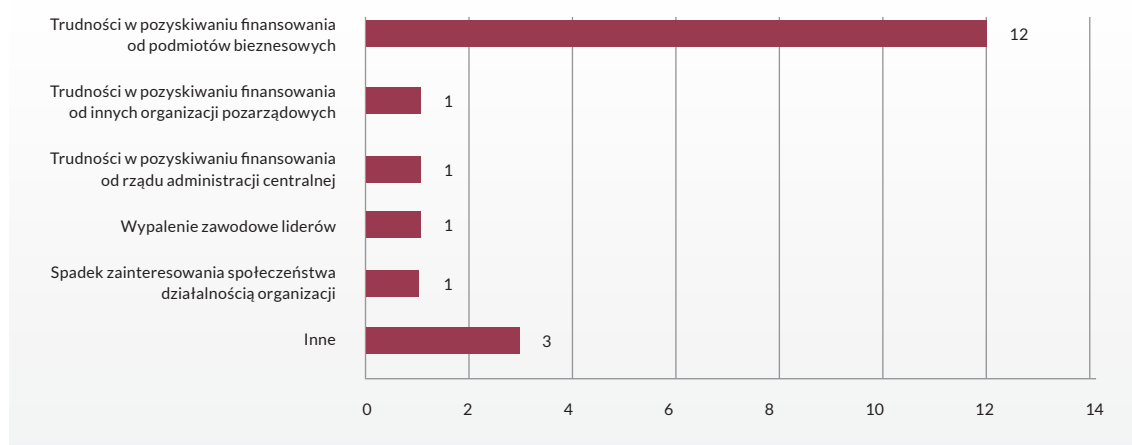
Rysunek 30. Czy problemy Państwa organizacji, zmieniły się na przestrzeni ostatnich lat, tj. od 2018 roku (w tym pod wpływem pandemii COVID-19)?

Liczebność (N) podano na rysunku dla każdej z kategorii, jednokrotny wybór

Organizacje są bardzo zgodne w kwestii tego, jaki problem wymagałby największego wsparcia w ramach PROO 2a – aż 12 z 19 podmiotów wskazało na pozyskiwanie finansowania od podmiotów biznesowych. Inne problemy wskazywano w pojedynczych przypadkach.

Rysunek 31. W rozwiązaniu jakiego problemu Państwa organizacja potrzebowałaby wsparcia ze środków PROO 2a w największym stopniu?

N=19, wielokrotny wybór

5. ANALIZA DANYCH JAKOŚCIOWYCH

WSPARCIE DZIAŁAŃ MISYJNYCH ORGANIZACJI PRZEZ PROO 1A

Organizacje objęte badaniem jakościowym dostrzegają duży wpływ wsparcia uzyskanego w ramach priorytetu 1a PROO na własne działania misyjne. Działów tych nie da się scharakteryzować w sposób pełny, ze względu na bardzo zróżnicowany profil działalności organizacji, jednak wymienić można najważniejsze, powtarzalne kategorie takich działań:

- poszerzenie i usprawnienie prowadzonej działalności, dzięki zakupieniu niezbędnego sprzętu (w tym sprzętu pozwalającego na odpłatne świadczenie usług), samochodu do działalności interwencyjnej itp.,
- poprawa jakości świadczonych usług, dzięki przeszkoleniu kadry (m.in.: metodologia pracy z podopiecznymi, nowe metody terapeutyczne, animowanie społeczności lokalnych, praca z ofiarami przestępstw),
- docieranie z ofertą organizacji do większego grona odbiorców, dzięki rozbudowaniu strony internetowej i zwiększeniu obecności w mediach społecznościowych, poprawa komunikacji z darczyńcami,
- rozwój oferty edukacyjnej dla społeczeństwa (środki na organizację kursów, szkoleń, konferencji),
- wyremontowanie lokalu służącego do spotkań dla wielu organizacji pozarządowych i do prowadzenia ich działalności statutowej.

WSPARCIE ROZWOJU INSTYTUCJONALNEGO ORGANIZACJI PRZEZ PROO 1A

Działania, które najsilniej przekładają się na rozwój instytucjonalny organizacji, a które zrealizowane zostały dzięki środkom z priorytetu 1a PROO, to przede wszystkim:

- szkolenia zespołu organizacji z zarządzania projektami, kompetencji menadżerskich, fundraisingu itp.
- zatrudnienie specjalistów z zakresu finansów, fundraisingu, promocji i animowania społeczności lokalnych,
- modernizacja bazy lokalowej,
- zakup wyposażenia biur, pomieszczeń, takich jak: stoły, biurka, tablice, ekrany, projektor, nagłośnienie, komputery, a także niezbędnego oprogramowania (system zarządzania informatycznego, Corel).

„Jak w większości organizacji występuje u nas problem stabilności kadrowej i stabilności finansowej i ten problem się rozwiązał i będziemy na pewno trwać dłużej dzięki temu i będzie nas stać na utrzymanie pracownika. Ta osoba bardzo nas wspiera i dzięki temu możemy realizować inne rzeczy i więcej rzecz.” [1a_NGO_5]

„Dziś jesteśmy inną organizacją niż 2,5 roku temu. Mocno utożsamiamy tę zmianę z projektem.” [1a_NGO_7]

5.1. OKREŚLENIE, NA ILE WSPARCIE DOSTĘPNE DLA ORGANIZACJI W PRIORYTECIE 1A JEST ZGODNE Z ICH AKTUALNYMI POTRZEBAMI, Z UWZGLĘDNIENIEM ZMIAN, JAKIE ZASZŁY W POTRZEBACH ORGANIZACJI OD 2018 R. I SKUTKÓW PANDEMII COVID-19. OKREŚLENIE SKALI I ZAKRESU ZMIAN, KTÓRE ZASZŁY W ORGANIZACJACH POD WPŁYWEM REALIZACJI ZADAŃ W PRIORYTECIE 1A.

ZMIANY W FUNKCJONOWANIU ORGANIZACJI

Kluczowe zmiany w funkcjonowaniu organizacji korzystających ze wsparcia PROO 1a, jakie dokonały się od 2018 roku to:

- nowa baza lokalowa i posiadanie realnego, a nie wirtualnego biura, co poprawiło rozpoznawalność organizacji, ułatwiło organizację spotkań zarówno w ramach zespołu, jak i osobami z zewnątrz,
- sprofesjonalizowanie zarządzania projektami i organizacji pracy - osoby odpowiedzialne mogły się doszkalać, wykorzystano specjalistyczne oprogramowanie, a praca organizacji jest corocznie ewaluowana,
- poszerzenie zasięgu terytorialnego organizacji i nawiązanie współpracy z nowymi samorządami lokalnymi,
- nabycie kompetencji, które pozwalają na usamodzielnienie organizacji w pozyskiwaniu środków,
- wprowadzenie odpłatnych usług, będących źródłem finansowania działań organizacji,
- zwiększenie liczby członków, wolontariuszy i pracowników, a także zwiększenie poziomu zaangażowania/ motywacji tych osób i poprawa stabilności zatrudnienia,
- poprawa wizerunku i zwiększenie rozpoznawalności organizacji.

„To był nasz cel żeby po zakończeniu programu żebyśmy byli w stanie sami „wziąć tematy na klatę” i pociągnąć może nie z takim rozmachem jak to teraz robiliśmy, ale jestem dobrej myśli. [...] Bez tego wsparcia na pewno po tych trzech latach bym z takim optymizmem na to nie patrzył, że zaczynamy próbować może nie zarabiać, ale samodzielnie funkcjonować” [1a_NGO_3]

„Ustabilizowała się organizacja, jak mieliśmy projekty wcześniej, to nie mogliśmy zagwarantować zatrudnienia i traciliśmy tą osobę. Teraz mamy pracownika i będziemy stale z nim współpracować.” [1a_NGO_5]

„W przyszłości możemy oprzeć nasze działania o relacje, które zostały zbudowane w ramach realizacji projektu i robić rzeczy odpłatnie, bo jest na to zapotrzebowanie.” [1a_NGO_8]

WPŁYW PANDEMII NA DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI

Wszystkie organizacje, których przedstawiciele uczestniczyli w badaniu jakościowym dobrze poradziły sobie z wyzwaniami, jakie przyniosła pandemia, jednak każdy z tych podmiotów odczuł jakieś negatywne konsekwencje związane z ryzykiem zachorowania oraz wprowadzanymi obostrzeniami. Najważniejsze czynniki wpływu pandemii na funkcjonowanie organizacji to:

- brak możliwości realizowania działań edukacyjnych w szkołach, wśród seniorów itp.,
- zakaz organizacji imprez, eventów, konferencji, akcji charytatywnych w tradycyjnych formach,
- utrudnienia w kontaktach z podopiecznymi i narażanie się personelu organizacji na zakażenie,
- konieczność przeniesienia części działań do sfery online i związane z tym wyzwania sprzętowe i kompetencyjne,
- problemy z dyspozycyjnością kadry związane z koniecznością podjęcia opieki nad własnymi dziećmi z uwagi na zamknięcie placówek opiekuńczych i edukacyjnych,
- konieczność wprowadzenia środków bezpieczeństwa (dezynfekcja, maseczki, dystans), a co za tym idzie niezbędne wydatki w tym zakresie,
- problemy ze zrealizowaniem wskaźników w projektach, w których organizacje uczestniczyły, wynikające z ograniczeń pandemicznych.

ZMIANY W ORGANIZACJACH POD WPŁYWEM PROO 1A

Najważniejsze zmiany w organizacjach, które nie mają charakteru odosobnionego, ale są udziałem co najmniej kilku podmiotów, to:

- dywersyfikacja źródeł finansowania i uzyskanie większej stabilności finansowej,
- pozyskanie nowych partnerów i klientów,
- podniesienie kwalifikacji zespołu,
- pozyskanie nowych pracowników (lub zatrudnienie pierwszego stałego pracownika),
- pozyskanie lub wyremontowanie siedziby,
- zakup niezbędnego wyposażenia, zarówno dla potrzeb działalności misyjnej, jak i obsługi organizacyjno-administracyjnej,
- poprawa rozpoznawalności organizacji w społeczności i w środowisku biznesowym, możliwość prowadzenia kampanii promocyjnych.

„Mamy partnerów również w formie organizacji pozarządowych, mamy porozumienia o współpracy. Dają nam wolontariuszy, bo prowadzą wolontariat międzynarodowy. Z inną fundacją mamy umowę, że daje nam teraz stażystę i częściowo nas wspiera finansowo.”[1a_NGO_1]

OCENA WPŁYWU WSPARCIA NA RÓŻNE OBSZARY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI

Przedstawiciele organizacji z łatwością wskazywali obszary działalności, na które wsparcie PROO 1a miało największy wpływ. Wskazywano najczęściej na:

- podnoszenie kompetencji, dotyczących sfery misyjnej oraz zarządzania (organizacją i projektami),
- poprawę stabilności finansowej,
- poprawę komunikowania się organizacji ze środowiskiem zewnętrznym: większa rozpoznawalność, więcej darczyńców i wolontariuszy,
- poprawę warunków lokalowych i sprzętowych.

Przedstawiciele organizacji mieli problem ze wskazaniem obszarów, na które uzyskane wsparcie miało niewielki wpływ; albo pomijano tę kwestię, albo deklarowano, że we wszystkich obszarach wpływ był

porównywalny. Jedna organizacja wymieniła kwalifikacje pracowników jako sferę, w której wpływ nie był widoczny, jednakże uzasadniła to brakiem zaplanowania takiego działania w zadaniu.

„We wszystkich obszarach wpływ był mniej więcej taki sam i był bardzo wysoki, ciężko powiedzieć tak procentowo. Bez tego byśmy dreptali w miejscu, mielibyśmy niższe kompetencje i niższe poczucie naszych ambicji.” [1a_NGO_3]

„W kontekście czasu i projektu to wszystko jest zrobione z lekką górką niż oczekiwaliśmy - w każdym obszarze NGO.” [1a_NGO_7]

JAKIE POTRZEBY ORGANIZACJI UDAŁO SIĘ ZASPOKOIĆ DZIĘKI UZYSKANEMU WSPARCIU?

Cele zadania były zgodne z potrzebami, dlatego wszystkie zmiany osiągnięte w trakcie realizacji zadania to przejaw zaspokajania potrzeb organizacji. Organizacje zwracają uwagę przede wszystkim na dwa obszary zaspokojonych potrzeb:

- potrzeby odnoszące się do warunków lokalowych i wyposażenia/sprzętu,
- potrzeby kadrowe (zwiększenie zespołów i podniesienie ich kompetencji).

„Wcześniej byśmy sobie na to nie pozwolili [by kupić sprzęt, samochód, komputery], bo jak już były pieniądze w fundacji, no to się je przeznaczało na działalność misyjną [...] Teraz możemy się spokojnie skupić na działalności misyjnej, bo nie musimy się martwić czym dojedziemy, na czym będziemy pracować.” [1a_NGO_1]

5.2. OKREŚLENIE NA ILE CELE PRIORYTETU 1A ODPOWIADAJĄ NA PROBLEMY, Z JAKIMI MIERZY SIĘ SEKTOR OBYWATELSKI.

PROBLEMY, Z JAKIMI MIERZĄ SIĘ ORGANIZACJE

Pomimo bardzo szerokiego spektrum działań organizacji pozarządowych (rehabilitacja, pomoc ofiarom przemocy, opieka nad zwierzętami itp.) zgłaszane przez ich przedstawicieli problemy są bardzo zbieżne. Można wyróżnić trzy grupy kluczowych problemów:

- finansowanie: uzależnienie od projektów (grantów), zmniejszające się wprawdzie dzięki PROO, ale wciąż występujące i przekładające się na niepewność co do przyszłości. W sferze tej istotnym problemem są szybko rosnące ceny produktów i usług oraz koszty pracy, co mocno obciąża budżety organizacji,
- zasoby kadrowe: organizacje deklarują problemy z rekrutacją specjalistów, ale też pracowników mniej wykwalifikowanych, co wynika z niskiej stabilności zatrudnienia i niskiej konkurencyjności w porównaniu z podmiotami biznesowymi. Istotnym aspektem jest również wypalenie zawodowe pracowników i duża rotacja wolontariuszy,
- sprawozdawczość i administracja: organizacje mocno odczuwają przeciążenia obowiązkami sprawozdawczymi zarówno względem państwa i jego instytucji, jak i względem grantodawców,

- siedziba organizacji: niektóre podmioty korzystają z obiektów wynajmowanych, przez co nie mają pewności, czy będą mogły utrzymać siedzibę (konieczność opłacania czynszu).

„Projekty są na rok - nigdy nie wiesz, ile dostaniesz i czy dostaniesz.” [1a_NGO_6]

„Jeśli chodzi o wolontariuszy, to przychodzą i odchodzą - są na chwilę, a ci którzy są zapaleńcami, po jakimś czasie jak widzą, że wszystko na nich spada, bo reszta tylko od czasu do czasu się zaangażuje, no to się wypalają i odchodzą i nie dają rady.” [1a_NGO_1]

„Jesteśmy trochę zmęczeni i wypaleni, ale dlatego, że mamy bardzo dużo pracy.” [1a_NGO_5]

„Jesteśmy zagrożeni wypaleniem przez tę ilość rzeczy i trzeba to uporządkować i ograniczyć działania.” [1a_NGO_8]

CZY PROBLEMY PAŃSTWA ORGANIZACJI ZMIENIŁY SIĘ OD ROKU 2018? KTÓRE SIĘ ZMIENIŁY? DLACZEGO TAK SIĘ STAŁO?

Z wypowiedzi przedstawicieli organizacji wynika, że podmioty te obserwują dużą zmienność problemów – jedne udaje się rozwiązywać, kolejne pojawiają się na ich miejsce. Jest to jednak postrzegane jako naturalny efekt rozwoju podmiotów i wchodzenia na wyższy poziom rozwoju organizacyjnego. Podkreślano, że wiele wcześniejszych problemów udało się rozwiązać dzięki wsparciu z PROO_1a.

„Ciężko powiedzieć, czy się zmieniły, bo jedne odeszły, a przyszły nowe - bilans jest taki sam.” [1a_NGO_1]

„Poruszamy się w przestrzeni nowych problemów. Stare rozwiązaliśmy - czekają nas nowe, ale jesteśmy w dużo lepszej sytuacji, niż byliśmy przedtem.” [1a_NGO_3]

„Rynek pracy zassał społeczników - wcześniej ludzie się przecierali w organizacjach pozarządowych a teraz pracują w korporacjach.” [1a_NGO_5]

Pojawiły się organizacje, w których pandemia nie wpłynęła w żadnym stopniu na doświadczane problemy. Inne podmioty zgłaszały głównie problemy z działaniami w bezpośrednim kontakcie z ludźmi (które dla części organizacji są podstawą funkcjonowania) oraz problemy związane z koniecznością dostosowania się do nowej sytuacji, tzn. przeniesienia możliwie szerokiego zakresu działań do sfery online.

DOTYCHCZASOWE METODY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

Rozwiązywanie problemów w organizacjach sprowadzało się dotąd przede wszystkim do ścisłej współpracy zespołu (dyskusje, burze mózgów, konsultacje), aczkolwiek w niektórych organizacjach zadanie to spoczywało wyłącznie na jednym (jedynym) pracowniku. W niektórych przypadkach za rozwiązywanie problemów odpowiedzialny był wyłącznie zarząd. W sytuacjach, w których zespół i zarząd nie czują się kompetentni, korzystano ze wsparcia zewnętrznego - specjalistów w danej dziedzinie (prawników, firm konsultingowych itp.).

„Wcześniej więcej decyzji była podejmowana przez zarząd a teraz dzięki wzmocnieniu kompetencji pracowników z pewnymi tematami mierzymy się jako zespół i czujemy, że to jest taka bardziej partnerska relacja. [...] W niektórych sytuacjach problemowych korzystamy ze wsparcia zewnętrznego, ekspertów.” [1a_NGO_2]

ZGODNOŚĆ WSPARCIA Z PROO 1A Z POTRZEBAMI ORGANIZACJI

Niemal wszystkie organizacje uczestniczące w badaniu jakościowym podkreślają wysoką zgodność uzyskanego wsparcia z potrzebami zidentyfikowanymi w momencie aplikowania o to wsparcie. Zwracają jednak uwagę, że od tego czasu zaszło wiele zmian, zarówno w otoczeniu zewnętrznym (np. pandemia, wzrost cen), jak i w samej organizacji (rozwój organizacji kreuje nowe potrzeby), stąd w chwili obecnej definicja tych potrzeb byłaby odmienna.

„Chyba nigdy nie będzie adekwatny, jakiegokolwiek byłoby to wsparcie, bo jest wsparcie i rosną potrzeby [...]. Starczyło na wszystko, co zaplanowaliśmy.” [1a_NGO_1]

„Diagnoza była dobrze wykonana, była autoewaluacja i zmapowanie obszarów problemowych [1a_NGO_2]

„Nikt nigdy nie powie, że był za duży. Wydaje mi się, że był optymalny - nie potrzebowalibyśmy 2 milionów na tamten czas. Te środki które otrzymaliśmy były w mojej ocenie w sam raz.” [1a_NGO_3]

Jedna organizacja zadeklarowała, że uzyskane wsparcie nie było adekwatne do potrzeb, ale wynikało to z obawy organizacji przed proszeniem o zbyt wiele. Nieadekwatność wynika więc nie tyle ze złej diagnozy potrzeb, czy złego działania PROO, a z obaw beneficjenta.

■ „Bałyśmy się chcieć za dużo, bo nam nie dadzą. [...] Miałśmy poczucie „ubogiego krewnego”. [1a_NGO_7]

CZY CELE PROO 1A WYMAGAJĄ DALSZEGO WSPARCIA?

Większość organizacji, pomimo dostrzegania ogromnych pozytywnych zmian w swoim działaniu, deklaruje, że nie osiągnięto jeszcze samodzielności i przydatne byłoby dalsze wsparcie przejściowe, pozwalające na ustabilizowanie zmian, które udało się dokonać. Organizacje umiejscawiają się raczej na początku lub w połowie drogi do stabilności finansowej, jednak, jak każdorazowo podkreślają, dokonały ogromnego kroku naprzód w porównaniu ze stanem z 2018 roku. Dalsze wsparcie odnosić się powinno przede wszystkim do:

- dalszego wspierania zatrudnienia pracowników, specjalistów,
- rozwoju działań fundraisingowych (budowania kapitałów żelaznych).

■ „Mamy lepszą stabilność finansową, nie kończymy roku ze stratami, tylko z zyskami no ale nie jest to ten moment, kiedy dysponowalibyśmy kapitałem żelaznym.” [1a_NGO_2]

„W dużym stopniu tak, ale powinny być mechanizmy, które by organizacjom dały jeszcze jakieś dwa lata, wtedy taka pomoc byłaby pięcioletnia - dałyby wsparcie podtrzymujące, bo widzę, że to by nam się przydało.” [1a_NGO_3]

„W obecnej sytuacji prawnej organizacje pozarządowe nie są w stanie w ogóle być samodzielne i samowystarczalne, chyba że pootwierają działalności gospodarcze. U nas nie, bo działka, w której pracujemy nigdy nie będzie dochodowa, zawsze będziemy potrzebować wsparcia, choć robimy wszystko, żeby tą samodzielność jednak mieć.” [1a_NGO_6]

„Mamy poważne obawy, bo projekt się kończy w grudniu i kończy się dofinansowanie do zatrudnienia menedżera. Martwimy się, jak utrzymamy taką osobę z takim wynagrodzeniem - nie jest to realne dla nas dzisiaj [...] a tak naprawdę wszystkie inne działania były pochodną zatrudnienia tej osoby.” [1a_NGO_7]

5.3. OKREŚLENIE, W JAKIM STOPNIU ORGANIZACJOM DOFINASOWANYM W PRIORYTECIE 1A W 2019 R. UDAŁO SIĘ OSIĄGNAĆ ZAKŁADANE W PRIORYTECIE ZMIANY.

STOPIEŃ OSIĄGNIĘCIA ZAKŁADANYCH W PROJEKCIE ZMIAN

Przedstawiciele organizacji deklarują, że udało się dokonać wszystkich lub niemal wszystkich zmian zakładanych w zadaniu PROO 2a. Poziom realizacji zakładanych zmian jest więc bardzo wysoki. Problemy z realizacją niektórych z nich związane były najczęściej z sytuacją pandemiczną.

5.4. OCENA, NA ILE W ZAŁOŻONEJ DLA ZADAŃ PROO 1A PERSPEKTYWIE CZASOWEJ MOŻLIWE JEST OSIĄGNIĘCIE ZAŁOŻONYCH CELÓW.

ADEKWATNOŚĆ CZASU REALIZACJI ZADANIA DO MOŻLIWOŚCI ORGANIZACJI

Organizacje deklarują, że czas był odpowiedni na każdym etapie zadania. Niektórym organizacjom udało się zrealizować wszystkie działania nawet w terminie krótszym od zakładanego. Jeśli pojawiały się głosy o zbyt krótkim czasie, to dotyczą one pierwszego etapu – przygotowania do zadania.

„Dużym wyzwaniem było przygotowanie się do projektu, zajęło nam to dużo czasu, ale dzięki temu przyjrzelśmy się lepiej organizacji.” [1a_NGO_2]

„Czas był odpowiedni, jedynie w momencie uzyskania wsparcia w 2019 - wsparcie rozpoczęło się od września, wyniki były w sierpniu i tu był krótki czas, żeby wszystko zorganizować.” [1a_NGO_9]

„Gdyby projekt trwał dłużej, byłoby dobrze, ale ogólnie mówiąc zdążyliśmy ze wszystkim.” [1a_NGO_1]

5.5. OCENA, NA ILE W ORGANIZACJACH DOFINASOWANYCH W PRIORYTECIE 2A W 2020 R. ZASZŁY OCZEKIWANE ZMIANY.

ZMIANY, KTÓRE ZASZŁY W ORGANIZACJACH W ROKU 2020

Zmiany, które zaszły w organizacjach w roku 2020 są bardzo zróżnicowane ze względu na odmienne dziedziny działania poszczególnych podmiotów. Można jednak wskazać pewne wspólne nurty w wypowiedziach przedstawicieli NGO na temat kluczowych zmian w tym okresie.

Po pierwsze, nastąpiła zmiana sposobu myślenia o organizacji, jej misji, działalności i sposobach finansowania, czego efektem była ewaluacja organizacji, sformułowanie na nowo misji organizacji, rebranding oraz zwrot ku poszukiwaniu nowych form finansowania.

Po drugie, w części organizacji dokonano zmian kadrowych, polegających zarówno na zmianach zarządu, jak i na zatrudnieniu specjalistów od fundraisingu, czy audytora-prawnika, co w powiązaniu z odbytymi szkoleniami przełożyło się na profesjonalizację działań.

„To wszystko [pandemia] pokazało nam, że jesteśmy bardzo mocno związani z grantami i że jest tak zwana „grantoza”, która dotyczy organizacji społeczne.” [2a_NGO_1]

„To, co się stało pod spodem to zmiana sposobu myślenia o naszej organizacji i tego, w jaki sposób chcemy, żeby była ona postrzegana, co chcemy robić. Główna zmiana była taka, że [...] ewaluacja pozwoliła wybrać kluczowe tematy, w które chcemy się angażować, żeby robić mniejszą ilość projektów, ale bardzo głęboko i być ekspertami zamiast szeroką liczbę, ale tak trochę po łebkach.” [2a_NGO_2]

„Chcemy realizować tylko te projekty, które wpisują się w naszą nową misję. Zrobiliśmy ewaluację wszystkich projektów i niektóre zostały zamknięte i zwróciliśmy dotacje.” [2a_NGO_2]

„Mieliśmy problem chaosu komunikacyjnego, wydzieliliśmy sfery działalności, powiązaliśmy projekty z ich identyfikacją, z logotypami, wszystko jest dużo bardziej spójne, powstała nowa strona internetowa.” [2a_NGO_5]

ZGODNOŚĆ ZMIAN Z PRZYJĘTYMI ZAŁOŻENIAMI ZADANIA

Organizacje bardzo wysoko oceniają zgodność zmian, które się w nich dokonały z założeniami priorytetu 2a PROO. Zwrócono uwagę na to, że odbyte szkolenia i dokonane ewaluacje pozwoliły na opracowanie kluczowych dokumentów, takich jak plan fundraisingowy, strategia komunikacji, strategia marketingowa, które ukierunkowały działania organizacji. Zdobyta wiedza i opracowane dokumenty są bazą dla dalszego wdrażania zmian.

„Zmiany w punkt się w to wpisują, bo jeśli celem jest przygotowanie organizacji do tworzenia kapitałów żelaznych, to bez wiedzy jak to zrobić i bez narzędzi marketingowych uważamy, że nie jesteśmy w stanie tego zrobić.” [2a_NGO_5]

WPŁYW WSPARCIA W RAMACH PRIORYTETU 2A PROO NA OSIĄGNIĘTE ZMIANY

Wpływ wsparcia w ramach priorytetu 2a uznawany jest za kluczowy dla osiągniętych zmian. Po pierwsze, ze względu na aspekt edukacyjno-uświadamiający, jaki uzyskano dzięki szkoleniom z Tony'm Meyers'em oraz generalnie dzięki samym założeniom zadania. Po drugie, ze względu na uzyskanie funduszy pozwalających rozwinąć zespół, zatrudnić fundraise'a i innych specjalistów, którzy skupiają się wyłącznie na pozyskiwaniu partnerów i funduszy.

„PROO 2a jest projektem, który najbardziej nas zaangażował i bez tego i pewnie ten proces byłby albo o wiele dłuższy albo w ogóle by się nie wydarzył.” [2a_NGO_1]

„Bez tego wsparcia nie byłoby to możliwe: z jednej strony nie mielibyśmy tych środków, a z drugiej strony same założenia koncepcyjne priorytetu sprawiają, że organizacja jest zmotywowana do realizacji tych celów, które priorytet zakłada, więc siłą rzeczy sama się zmienia.” [2a_NGO_3]

5.6. OKREŚLENIE, NA ILE REALNE JEST OSIĄGNIĘCIE W DOFINANSOWANYCH ZADANIACH CELÓW ZAŁOŻONYCH W 2018 R. DLA PRIORYTETU 2A.

OCENA DOPASOWANIA SPOSOBU REALIZACJI DO ZAŁOŻONYCH CELÓW PRIORYTETU

Organizacje uczestniczące w priorytecie 2a PROO deklarują, że sposób realizacji był dobrze dopasowany do założonych celów, choć pojawiały się sytuacje, które zaskakiwały zespoły i wymagały zmian w przyjętych sposobach realizacji. Dotyczyły one zarówno sytuacji związanych z pandemią (brak możliwości nagrania filmów promocyjnych, konieczność odwołania eventów), jak i początkowego niedoszacowania ilości pracy, którą trzeba wykonać oraz wiedzy, którą trzeba zdobyć. Uczestnicy zwrócili uwagę na niedobór szkoleń na dalszych etapach realizacji zadania.

„Proces uczenia się jest bardzo istotny i na etapie pisania wniosku nie zdawaliśmy sobie sprawy z tego, że to aż tyle trzeba się nauczyć. [...] Większą uwagę teraz byśmy poświęcili procesowi edukacji, bo wiedza to jest podstawa, żeby podejmować skuteczne działania i czujemy głód tej edukacji będąc po szkoleniach” [2a_NGO_1]

„Myśliliśmy, że te sposoby zaplanowane przez nas były odpowiednie i adekwatne - czasem weryfikowane przez rzeczywistość pandemiczną.” [2a_NGO_5]

PRZESZKODY W REALIZACJI ZAŁOŻONYCH CELÓW I ICH POKONYWANIE

Kluczową przeszkodą na drodze do realizacji celów, którą wskazują przedstawiciele organizacji, jest pandemia i związane z nią obostrzenia, a więc czynnik zewnętrzny, niezależny od samych organizacji. Wpływ pandemii to przede wszystkim:

- niepewność tego, co się wydarzy, utrudniająca planowanie działań,
- konieczność odwołania lub znacznej modyfikacji założonych działań,
- brak możliwości bezpośredniego kontaktu z partnerami, firmami, światem biznesu w celu budowania koalicji, sieciowania, pozyskiwania kapitału, co zdaniem rozmówców trudno zastąpić kontaktami on-line (jest to kontakt dużo trudniejszy i mniej efektywny niż spotkania twarzą w twarz).

„Firmy ograniczyły spotkania osobiste raczej to były spotkania online bądź listowo lub mailowo wiadomo że nic nie zastąpi spotkania takiego oko w oko, więc to było utrudnione.” [2a_NGO_2]

Wśród innych problemów wymieniono jedynie zbyt małe zasoby lokalowe oraz problem z opracowaniem strategii inwestowania.

Należy podkreślić, że w większości przypadków organizacje deklarują, że są w stanie samodzielnie poradzić sobie ze zidentyfikowanymi przeszkodami. Dodatkowe wsparcie, które byłoby dla nich istotne, to mentoring (możliwość konsultacji merytorycznych), szczególnie w zakresie opracowywanych dokumentów oraz pracy fundraiserów.

„Brakuje nam mentora merytorycznego. Kogoś, kto by nam pomagał, nakierowywał. To by było bardzo cenne, takie konsultacje, np. przygotowaliśmy teraz dokument i czy to jest ok i co poprawić, co zmienić, my sobie swoimi kanałami próbujemy konsultować takie rzeczy.” [2a_NGO_1]

OSIĄGANIE CELÓW - SUKCESY I PORAŹKI

Organizacje zwracają uwagę, że do tej pory udało im się zrealizować większość zakładanych celów, choć czasem przy zastosowaniu metod zmodyfikowanych w stosunku do pierwotnych założeń. Zrealizowane cele to przede wszystkim:

- opracowanie strategii budowania kapitału żelaznego,
- opracowanie strategii promocyjnych, prowadzenie kampanii medialnych – szeroko zakrojonych działań nakierowanych na to, by organizacja przestała być anonimowa,
- budowanie bazy darczyńców, nawiązywanie koalicji, partnerstw, usprawnienie procesów wpłat,
- szkolenia z pozyskiwania środków, strategii inwestycyjnych, zarządzania inwestycjami, a także komunikacji marketingowej, budowania długoterminowych partnerstw, księgowości i rachunkowości dotyczących kapitału żelaznego,
- zatrudnienie profesjonalnego fundraisera i uzupełnienie innych braków kadrowych.

W pojedynczych przypadkach wskazano na problemy w realizacji celów marketingowych - nieefektywna współpraca z zatrudnionym specjalistą, która skończyła się rozwiązaniem umowy o pracę i przejściem na współpracę z firmą marketingową. Nie udało się też zrealizować części wizyt studyjnych, co było konsekwencją lockdownów.

5.7. OKREŚLENIE STOPNIA ZGODNOŚCI ROLI, JAKĄ AKTUALNIE SPEŁNIA PRIORYTET 2A PROO ZE WSTĘPNYMI ZAŁOŻENIAMI DOTYCZĄCYMI PRIORYTETU, PRZYJĘTYMI W CZASIE PROGRAMOWANIA

RZECZYWISTY WPŁYW WSPARCIA NA BUDOWANIE POCZĄTKOWYCH KAPITAŁÓW ŻELAZNYCH

Przedstawiciele organizacji zgodnie wskazują, że wsparcie uzyskane w ramach priorytetu 2a realnie przyczynia się do budowania kapitałów żelaznych oraz że poziom zaawansowania tych działań jest duży, choć pamiętać należy, że generalnie jest to proces długotrwały, który rozłożyć należy na wiele lat. Jeśli niektórym organizacjom nie udało się jeszcze rozpocząć gromadzenia kapitału, to jest to efekt prowadzonych działań inwestycyjnych (np. budowa własnego obiektu), jednak prowadzone są wszystkie działania przygotowawcze (strategie, plany, szkolenia), by po zakończeniu inwestycji móc przystąpić do tego procesu.

„Strategia komunikacyjna jest kluczowa, aby przygotować organizację do budowy kapitału żelaznego i mamy tę strategię opracowywaną i wdrażamy to.” [2a_NGO_5]

„Założenia były bardziej optymistyczne na początku, teraz niestety widzimy, że to nie jest tak kolorowo.[...] To jest długi proces, który zaczęliśmy i w nim jesteśmy, ale to potrwa.” [2a_NGO_1]

MOŻLIWOŚCI EFEKTYWNEGO WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW Z PROO 2A

Większość organizacji objętych badaniem jakościowym zadeklarowała, że dzięki uzyskanemu wsparciu są w stanie efektywnie wykorzystać środki z dofinansowania na budowanie kapitałów żelaznych. Jest to zasługą odbytych szkoleń, intensywnych działań zatrudnionych fundraiserów oraz dobrej współpracy z NIW. Jednocześnie organizacje zwracają uwagę, że jest to dopiero początek ich drogi do budowania kapitałów żelaznych i proces ten będzie trwał kilka lat. Spośród 6 organizacji uczestniczących w wywiadach pogłębionych, tylko jedna zadeklarowała, że potrzebuje czasu na przygotowanie się do efektywnego wykorzystania środków na budowanie kapitału żelaznego.

IDENTYFIKACJA ZAKRESU DZIAŁAŃ ORGANIZACJI WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA

Organizacje zgodnie twierdzą, że zakres działań wymagających wsparcia został dobrze zidentyfikowany w momencie przystępowania do PROO, jednak w toku realizacji pojawiały się często nowe okoliczności, które sprawiały, że konieczna była korekta pierwotnych założeń, co związane było z:

- udziałem w szkoleniach, które wskazały na nowe perspektywy, możliwości podjęcia dotąd nie planowanych i nie prowadzonych działań,
- sytuacją pandemiczną,

- podjęcie decyzji o kosztownej inwestycji budowlanej, która stała się działaniem priorytetowym.

„Gdybyśmy mieli tą wiedzę, co teraz w momencie pisania wniosku, to na pewno większą uwagę zwrócili na kwestię szkoleń więcej dofinansowania byłoby na szkolenia. [...] Mentoring, consulting też warto by było mocniej zaakcentować w trakcie realizacji zadania.” [2a_NGO_1]

„Został prawidłowo zidentyfikowany na tamten czas, lecz nabierając doświadczenia szkoląc się identyfikujemy kolejne rzeczy do realizacji.” [2a_NGO_3]

5.8. OKREŚLENIE, NA ILE CELE PRIORYTETU 2A SĄ ZGODNE Z AKTUALNYMI POTRZEBAMI SEKTORA OBYWATELSKIEGO (Z UWZGLĘDNIENIEM ZMIAN, JAKIE ZASZŁY W POTRZEBACH ORGANIZACJI OD 2018 R. I W WYNIKU PANDEMII COVID-19) I ODPOWIADAJĄ NA PROBLEMY, Z JAKIMI MIERZY SIĘ SEKTOR OBYWATELSKI.

PROBLEMY, Z KTÓRYMI MIERZĄ SIĘ ORGANIZACJE

Kluczowe problemy wskazywane przez organizacje to:

- problemy kadrowe, związane zarówno z trudnościami w pozyskaniu pracowników o określonych kwalifikacjach (brak ich dostępności na lokalnym rynku pracy), jak i z brakiem środków na powiększenie zespołu, co z kolei wpływa negatywnie na możliwość pozyskiwania środków (błędne koło),
- nawracający problem przeciążenia i wypalenia zawodowego pracowników, a w obliczu reorganizacji i nowego podejścia do pozyskiwania funduszy również niepewność i brak poczucia stabilizacji w zespole,
- uzależnienie od grantów, a co za tym idzie brak stabilizacji, niepewność przyszłości, trudność w planowaniu działań,
- przeciążenie obowiązkami sprawozdawczymi, biurokracją, które są frustrujące i zabierają czas, który można byłoby poświęcić na działania rozwojowe czy misyjne.

„Niepewność sytuacyjna, bo w projektach nie wiadomo czy będzie projekt, czy nie będzie; czy się uda, czy się nie uda. To jest taka bolączka NGOŚa.” [2a_NGO_1]

„Mamy za mało zasobów ludzkich, potrzeba by zatrudnić więcej ludzi by realizować te trzy nasze filary, ale sytuacja finansowa nie pozwala nam na to, bo ona pozwala nam utrzymać ten stan, który jest, ale nie pozwala się rozwijać, a bez dodatkowych osób nie jesteśmy w stanie realizować więcej projektów.” [2a_NGO_2]

„Dużo czasu zajmuje działalność sprawozdawcza zabiera czas pracownikom, którzy ten czas mogliby poświęcić bardziej potrzebnym organizacji sprawom.” [2a_NGO_4]

ZMIANY W ZAKRESIE PROBLEMÓW ORGANIZACJI

Organizacje zwracają uwagę, że wiele problemów istniejących w 2018 roku zostało rozwiązanych dzięki realizacji PROO 2a, ponieważ pozyskano nową wiedzę, nowe źródła finansowania i nowe zasoby kadrowe. Jednocześnie, realizacja zadania przyniosła nowe problemy, takie jak pozyskanie specjalistów (np. fundraiserów) oraz przyspieszenie tempa i skali działań organizacji (co jest plusem, ale też wyzwaniem dla zespołu).

Organizacje podkreślały, że na problemy duży wpływ miała pandemia, szczególnie ze względu na ograniczenia w kontaktach bezpośrednich (z podopiecznymi, współpracownikami, sponsorami), na konieczność odwołania wydarzeń, inicjatyw, akcji o charakterze masowym, co utrudniało zarówno realizację zadań organizacji, jak i promowanie jej działań.

DOTYCHCZASOWE METODY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

Przedstawiciele organizacji prezentują bardzo zbliżony opis dotychczasowych sposobów rozwiązywania problemów, sprowadzający się przede wszystkim do ścisłej współpracy zespołu, zarządu i rady fundacji. W sytuacjach problemowych:

- organizowane są ad hoc spotkania zespołu, na których dyskutowany jest dany problem i poszukiwane są rozwiązania,
- organizowane są regularne spotkania zespołu i zarządu, na których omawiane są wszelkie trudności,
- zespół korzysta z doświadczenia członków rady fundacji, która jest organem doradczo - sprawdzającym,
- zespół poszukuje wsparcia zewnętrznego u specjalistów w danej dziedzinie (prawników, firm konsultingowych itp.).

„Mamy taki sposób, że staramy się zbierać na cotygodniowe zebrania zarządu i zespołu. Każdy przedstawiciel opowiada, jaki jest problem i zarząd podejmuje decyzję jak to rozwiązać, ale jest też otwarty na sugestie zespołu, oddolne.” [2a_NGO_5]

ADEKWATNOŚĆ ZAKRESU OTRZYMANEGO WSPARCIA DO POTRZEB ORGANIZACJI

Organizacje podkreślają, że zakres otrzymanego wsparcia był adekwatny do potrzeb organizacji, zarówno w kwestii wysokości wsparcia finansowego, jak i udzielanego wsparcia merytorycznego. Jednocześnie organizacje zauważają, że w trakcie realizacji zadania pojawiały się nowe potrzeby, wynikające z okoliczności zewnętrznych (np. pandemia), ale też z samego faktu udziału w zadaniu (poszerzanie wiedzy, uświadamianie problemów/szans). Niektóre organizacje dostrzegają potrzebę zwiększenia skali środków na działania marketingowe (wysokie koszty promocji w mediach tradycyjnych) oraz na zatrudnianie personelu (szczególnie programy stażowe).

CZY CELE PROO 2A WYMAGAJĄ DALSZEGO WSPARCIA?

Organizacje deklarują, że wszystkim udało się uzyskać pewien stopień samodzielności w pozyskiwaniu funduszy i budowaniu kapitału żelaznego, jednak czas zadania jest zbyt krótki, by mówić o osiągnięciu pełnej samodzielności. Część organizacji uważa, że osiągnięty dzięki wsparciu poziom jest wystarczający,

by radzić sobie samodzielnie (choć mają wiele pomysłów na efektywne wykorzystanie ewentualnego dalszego wsparcia), natomiast część uważa, że dalsze wsparcie jest niezbędne, by udało się usamodzielnąć i w pełni zrealizować cele.

„Pierwsze 1,5 roku to było diagnozowanie i przygotowanie się, więc trudno ocenić, czy to wystarczy, czy nie.[...] Gdyby było przewidziane dofinansowanie w drugim etapie, czyli praktycznym tworzeniu kapitału żelaznego to na pewno byśmy skorzystali, bo widzimy, że inaczej się rozmawia z potencjalnym partnerem, kiedy już coś na tym koncie się dzieje.” [2a_NGO_2]

„Pewne rzeczy zostały już zrealizowane natomiast pojawiły się kolejne nad którymi warto pracować rozwijać je w sensie dalej realizować [...]. Z jednej strony samodzielność na jakimś poziomie się pojawiła, natomiast dalsze wsparcie pewnie byłoby zasadne w kontekście dążenia do lepszej realizacji tych celów.” [2a_NGO_4]

5.9. OKREŚLENIE SKALI I ZAKRESU ZMIAN, KTÓRE ZASZŁY W ORGANIZACJACH POD WPŁYWEM REALIZACJI ZADAŃ W PRIORYTECIE 2A.

ZMIANY, KTÓRE ZASZŁY POD WPŁYWEM UZYSKANEGO WSPARCIA

Kluczowe zmiany, które nastąpiły w organizacjach, jako bezpośrednia konsekwencja wsparcia uzyskanego w ramach priorytetu 2a PROO to:

- zmiana sposobu postrzegania własnej organizacji, postrzegania kierunków rozwoju, sposobu komunikacji z otoczeniem zewnętrznym i sposobów poszukiwania środków na działanie,
- zmiana w zakresie planowania działań – tworzenie profesjonalnych i długoterminowych strategii i planów,
- rebranding i szeroko zakrojona promocja (newslettery, kontakt z mediami, promocja w otoczeniu lokalnym), a co za tym idzie wzrost rozpoznawalności organizacji,
- przekształcenia kadrowe (zmiany w zarządzie, zatrudnienie nowych specjalistów),
- nawiązywanie relacji z innymi organizacjami oraz z sektorem biznesowym.

WPŁYW WSPARCIA NA DOKONANE ZMIANY W RÓŻNYCH OBSZARACH DZIAŁALNOŚCI

Największy wpływ wsparcia organizacje dostrzegają w takich obszarach, jak:

- podniesienie samoświadomości organizacji (doprecyzowanie wizji, misji),
- wzrost wiedzy zespołu w wielu dziedzinach kluczowych dla rozwoju organizacji,
- działania promocyjne organizacji (poprawa wizerunku i zwiększenie rozpoznawalności),
- zatrudnienie fundrisera, przekładające się na pozyskiwanie funduszy.

„Jeśli chodzi o działania promocyjne to też zaszła duża zmiana, że zawsze myślimy i staramy się te wątki fundraisingowe wpleść w tę komunikację.” [2a_NGO_1]

„Największy wpływ był w zidentyfikowaniu tego, kim jesteśmy i jak jesteśmy postrzegani i kim chcemy być i jak chcemy być postrzegani.” [2a_NGO_2]

Organizacje dostrzegają, że zbyt mały wpływ wsparcia (lecz nie mały) dotyczy upowszechniania wiedzy na temat kapitałów żelaznych. Jest to pojęcie nieznane zarówno wielu organizacjom, jak i przedstawicielom biznesu, co utrudnia prowadzenie dialogu.

„W Polsce brak jest wiedzy na temat kapitałów żelaznych, bo brak jest kultury kapitałów żelaznych, brak jest szkoleń dedykowanych temu tematowi.” [2a_NGO_5]

W pojedynczych przypadkach wskazywano również na zbyt mały wpływ wsparcia na obszar szkoleń (ograniczenie szkoleń do pierwszego etapu zadania, za małe środki na studia podyplomowe) oraz na zbyt małe wsparcie kosztów lokalowych.

6. CASE STUDIES

6.1. SPOSÓB DOKONANIA WYBORU PODMIOTÓW DO CASE STUDIES

Większość zadań zrealizowanych przez organizacje partycypujące w środkach finansowych Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich (Priorytetach 1a oraz 2a) charakteryzowała się podobnym poziomem realizacji. **Podkreślić należy, że ocenie nie podlegała działalność organizacji, która we wszystkich wypadkach była i wciąż jest imponująca, a sposób i skuteczność wykorzystania przyznanej dotacji.** Niemniej, w celu efektywniejszej oceny działań podejmowanych przez organizacje, a także wpływu, jaki na stan podmiotów pozarządowych wywarło uczestnictwo w Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich, w ramach przedmiotowej ewaluacji, poddaliśmy analizie także działalność poprzedzającą realizację Priorytetów 1a oraz 2a. Dzięki temu niniejsze case study gwarantują szersze spojrzenie na efekty uczestnictwa wybranych organizacji w realizacji Priorytetów 1a oraz 2a. Po skrupulatnym przeanalizowaniu przesłanych sprawozdań, zostały wybrane organizacje, w których realizacja zadań doprowadziły do największych zmian w funkcjonowaniu oraz takie, w których zmiany w funkcjonowaniu były najmniejsze.

Przy wyborze organizacji, wzięto pod uwagę takie czynniki jak:

- poziom realizacji celów uwzględnionych w Priorytecie 1a oraz Priorytecie 2a w zakresie tworzenia oferty,
- poziom realizacji celów uwzględnionych w Priorytecie 1a oraz Priorytecie 2a w zakresie realizacji zadania,
- stopień zrealizowania zadania,
- powszechność szans oraz zagrożeń, z jakimi mierzyły się wybrane podmioty,
- zasadność ulokowania otrzymanych środków,
- reprezentatywność podmiotów,
- obszar (zarówno tematyczny jak i geograficzny) działalności podmiotów,
- atrakcyjność podejmowanych przez organizacje działań w stosunku do lokalnej społeczności,
- doświadczenie podmiotów i czas ich działalności.

Jako że stopień osiągnięcia zakładanych celów we wszystkich podmiotach był zbliżony i wysoki (co należy potraktować jako sukces Programu), przy wyborze organizacji uwzględniono również realizację nie tylko celów programowych, ale również jej celów statutowych oraz subiektywną ocenę korzyści społecznej, jaka płynęła z poprawnego zrealizowania zadania.

W ten sposób, jako organizacje, w których zaszła największa zmiana, wyróżnione zostały Stowarzyszenie „Ziarno” (Priorytet 1a) oraz Fundacja „Scytia” (Priorytet 2a).

Stowarzyszenie „Ziarno” wyróżniło się szczególnie na polu racjonalnego wydatkowania otrzymanych środków, dzięki konkretnym działaniom podjętym na rzecz zwiększenia kompetencji lokalnej społeczności

w zakresie nauczania na Uniwersytecie Ludowym. Przykładowymi podjętymi i zrealizowanymi działaniami były kursy dla pojedynczych mieszkańców gminy, jak i konkretnych grup społecznych oraz zawodowych (np. dla nauczycieli). Szczególną uwagę zwrócono na obecne we wszystkich działaniach Stowarzyszenia „Ziarno” propagowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, w tym rękodzieła i sztuki ludowej – co ma duży wpływ na animację społeczności lokalnej.

W przypadku Fundacji „Scytia” należy zwrócić uwagę, że poza obecnym w większości zadań zaprojektowaniem programu utworzenia i budowania kapitału żelaznego, Fundacji udało się pozyskać w ramach fundraisingu środki w wysokości 44 500,00 zł, które następnie zostały złożone na rzecz kapitału żelaznego. W ten sposób, jeszcze w trakcie realizacji Priorytetu 2a, Fundacji „Scytia” udało się częściowo zrealizować nadrzędny cel konkursu publicznego, jakim była budowa samowystarczalności finansowej organizacji. Ponadto, Fundacja „Scytia” przeprowadziła program stażowy, w który zaangażowało się o 10 osób więcej, niż początkowo organizacja przewidziała. Szersze zaangażowanie wolontariuszy pozwoliło ograniczyć koszty stałe prowadzenia działalności Fundacji, co znow wpisuje się w główne cele Priorytetu 2a PROO.

Ze względu na opisane wyżej uwarunkowania, wyłonienie organizacji, w których funkcjonowaniu pod wpływem Programu nastąpiła relatywnie najmniejsza zmiana, było znacząco utrudnione. W związku z tym, do opisanych powyżej kryteriów zdecydowano się także dołączyć:

- sposób realizacji zaplanowanych działań,
- sposób, w jaki organizacje radziły sobie z obostrzeniami towarzyszącymi pandemii COVID-19,
- procentowy podział wydatkowanych środków.

W ten sposób zostały wybrane Fundacja A.R.T. (Priorytet 1a) oraz Fundacja Republikańska (Priorytet 2a). **W tym miejscu ponownie podkreślić należy, że ocenie nie podlegała działalność fundacji, która w obu wypadkach była i wciąż jest imponująca, a sposób i skuteczność wykorzystania przyznanej dotacji w kontekście dokonania zmiany w organizacji. Widać wyraźnie, że przyjęcie takiego wyróżnika przy określonym poziomie finansowania, ze względu na samą konstrukcję, w gorszej pozycji stawia podmioty duże, o okrzepłej pozycji w trzecim sektorze i szeroko rozwiniętej działalności – bowiem ze względu na skalę działania zmiana w dużej organizacji, która ma od lat wypracowane sposoby działania i dotarcia, będzie relatywnie mniejsza, niż w organizacji dopiero rozpoczynającej działalność. Należy mieć to na uwadze przy analizie poniższych *case studies*.**

Fundacja A.R.T. poświęciła ponad 90% dotacji na zatrudnienie specjalistycznego personelu, wśród którego należy wymienić między innymi informatyków i księgową. Środki w wysokości 0,38% dotacji zostały wykorzystane na promocję, natomiast ok. 9% pozyskanych środków zostało przekazane na bieżące funkcjonowanie organizacji. Analizując wykorzystanie przyznanych środków z perspektywy celów statutowych, czyli przede wszystkim pomocy specjalistów dla ofiar przemocy, można zauważyć, że tylko 42,97% wartości całej dotacji zostało wykorzystane w niniejszym celu. Brak informacji o liczbie osób objętych pomocą oraz rodzaju organizowanej pomocy.

W przypadku Fundacji Republikańskiej procentowy podział środków obrazuje, że aż 60% całej dotacji w stosunku rocznym zostało przyznane na opracowanie planu i zarządzanie zadaniem, w tym większości na wynagrodzenie koordynatora. Ponadto, Fundacja nie zrealizowała kilku zaplanowanych działań (w tym

spotkania z darczyńcami), nie wykazała także, że podejmowała próby zorganizowania spotkania w formie zdalnej. Ponadto, część szkoleń opłaconych z dotacji nie była bezpośrednio związana z celami Priorytetu. Reasumując, poza dwoma opublikowanymi raportami, wszystkie działania były skierowane do wewnątrz organizacji – co jest zgodne z założeniami Programu, jednak dokonane porównania z działaniami innych organizacji wykazały, że możliwe było szerokie wyjście poza same założenia.

W kontekście powyższego należy jednak podkreślić, że zarówno Fundacja A.R.T., jak i Fundacja Republikańska zrealizowały założone działania, tym samym w pełni wywiązując się z umowy zawartej z Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Podkreślić należy także, że **ocenie nie podlegała działalność fundacji, która w obu wypadkach była i wciąż jest imponująca**, a jedynie sposób i skuteczność wykorzystania przyznanej dotacji. Sytuacja, w której zmuszeni jesteśmy zanotować, że najmniejsze zmiany zaszczyły w fundacjach generalnie prężnych i o już okrzepłej pozycji każde wyciągnąć wnioski, że **przy obecnym poziomie finansowania relatywnie największymi beneficjentami programu są organizacje mniejsze i lokalne**.

6.2. ORGANIZACJE, W KTÓRYCH DZIĘKI UDZIAŁOWI W PROGRAMIE PROO ZASZŁY NAJWIĘKSZE ZMIANY

6.2.1. STOWARZYSZENIE „ZIARNO”

a) Informacje ogólne o Stowarzyszeniu „Ziarno”

Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Ziarno” to podmiot funkcjonujący od lat 90. XX wieku, a dokładniej od 12 października 1995 roku, kiedy to Sąd w Płocku uprawomocnił utworzenie Stowarzyszenia. W skład zarządu podmiotu wchodzi Peter Stratenwerth – prezes zarządu oraz pomysłodawca całego przedsięwzięcia, Monika Deja – wiceprezes zarządu, natomiast członkami zarządu są Ewa Smuk-Stratenwerth, Mariusz Bartos oraz Anna Wiklińska. Geograficzny obszar działalności Stowarzyszenia zamyka się w województwie mazowieckim, a dokładniej w okolicach wsi Grzybów oraz wsi Słubice. Tematyka podejmowana w działalności Stowarzyszenia to przede wszystkim szeroko pojęta edukacja, rolnictwo i rozwój społeczny. Dotychczas Stowarzyszenie pozyskiwało środki z wielu źródeł, głównie były to jednak dofinansowania w postaci grantów proponowanych przez różne organizacje i podmioty. Biorąc pod uwagę raportowanie podejmowanych działań za pośrednictwem strony internetowej „Ziarna” oraz na profilach w mediach społecznościowych Stowarzyszenia i Uniwersytetu Ludowego można zauważyć, iż organizacja spożytkowuje przyznawane środki w sposób właściwy. Stowarzyszenie daje wyraz swojego profesjonalizmu i poczuciu misji, skupiając się na osiągnięciu bardzo konkretnych, wymiernych wyników.

Powracając do kwestii tematyki działań Stowarzyszenia, finansowanych z innych źródeł aniżeli te proponowane przez Narodowy Instytut Wolności, warto omówić, czym dokładnie zajmuje się Stowarzyszenie w obrębie wspomnianych wyżej obszarów. Szczególny nacisk należy położyć na kwestii edukacji, gdyż Stowarzyszenie podejmuje się kształcenia ludności lokalnej w bardzo zróżnicowanych przedziałach wiekowych: od młodszych dzieci, poprzez młodzież aż do dorosłych. Na polu edukacji dorosłych Stowarzyszenie zrealizowało wiele zadań, z czego 5 zostało szerzej opisanych w niniejszym case study.

b) Zrealizowane projekty oraz obszar działalności

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA DOROSŁYCH

Projekt „Ogrodnictwo po sąsiedzku” sfinansowany został ze środków Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, z programu „Uczenie się przez całe życie, Projekty Partnerskie Leonardo da Vinci”. Zakładał on poszerzenie kompetencji w zakresie ogrodnictwa i rolnictwa osób działających przy Stowarzyszeniu, tak aby mogły one nowo nabyte informacje wykorzystać w swoich codziennych zajęciach, a co więcej, zapewnić swoim uczniom z Uniwersytetu Ludowego edukację na jak najwyższym poziomie. W projekcie, poza organizacją warsztatów, zrealizowano także wizyty studyjne w placówkach partnerskich w Niemczech, Słowenii i Turcji.⁹ Każdy z partnerów ściśle powiązany jest z działalnością proekologiczną, zrównoważonym stylem życia, dbaniem o zachowanie naturalnego piękna przyrody, ekologicznymi metodami prowadzenia gospodarstw. Każda z odwiedzonych placówek miała inny charakter, dzięki czemu uczestnicy projektu otrzymali bardzo szeroką i różnorodną wiedzę i doświadczenia. Przykładowo, w Niemczech uczestnicy odwiedzili gospodarstwo ekologiczne, którego powierzchnia wynosi 300 hektarów. W ramach gospodarstwa utworzył się specyficzny mikroklimat, prężnie funkcjonowało niewielkie bistro, działały dwa przedszkola, a zatrudnionych do pełnienia przeróżnych zajęć było aż 50 osób¹⁰. Na terenie gospodarstwa na stałe mieszkaly osoby współtworzące powstałą wspólnotę. Uczestnicy wyjazdu byli pod ogromnym wrażeniem tego jak funkcjonuje gospodarstwo, lecz wniosek z wizyty był zabarwiony pesymistycznie, mianowicie uznano, iż przyjęcie tego samego modelu funkcjonowania nie byłoby możliwe w polskich realiach¹¹.

Drugim, nieco mniejszym, projektem z 2013 roku był finansowany przez Komisję Europejską, z programu Lifelong Learning Programme, warsztat „Christianity and Sustainability. If you want to cultivate peace, care for creation” (z ang. Chrześcijaństwo i zrównoważony rozwój. Jeśli chcesz kultywować pokój, dbaj o stworzenie).¹² Do udziału w warsztacie zaproszono osoby wyznające przeróżne odłamy chrześcijaństwa, zachęcając jednocześnie do refleksji nad aktualnie zachodzącymi w świecie problemami (na polu ekonomicznym, środowiskowym, żywieniowym, społecznym oraz moralnym).¹³ Warsztaty w połączeniu z aktywnościami na świeżym powietrzu odbywały się codziennie, przez 5 dni z rzędu.

W 2018 roku, dzięki środkom uzyskanym z Programu Komisji Europejskiej Erasmus+ (projekt „Teaching Organic Literacy in Grundtvigian Style”) oraz z Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich (projekt „Partnerstwo w Grzybowie na rzecz małej i dużej Ojczyzny”), Stowarzyszenie wydało publikację „Jak uczyć w grundtvigiańskim stylu? Materiały z trzech kursów dla nauczycieli w Polsce, Danii i Niemczech”¹⁴. Publikacja stanowi podsumowanie przeprowadzonych kursów, jednocześnie tworzy kompendium wiedzy dla osób, które chcą zacząć swoją przygodę z nauczaniem metodą grundtvigiańską. Oprócz samego opisu działań, w treść publikacji wpleciono wiele informacji z zakresu metodologii i ogólnej koncepcji nauczania wedle wspomnianego nurtu.¹⁵

⁹ <http://www.ziarno.grzybow.pl/edukacja-doroslych/leonardo/ogrodnictwo-po-sasiedzku> [dostęp: 7.12.2021]

¹⁰ <http://www.ziarno.grzybow.pl/edukacja-doroslych/leonardo/ogrodnictwo-po-sasiedzku> [dostęp: 7.12.2021]

¹¹ <http://www.ziarno.grzybow.pl/edukacja-doroslych/leonardo/ogrodnictwo-po-sasiedzku> [dostęp: 13.12.2021]

¹² <http://www.ziarno.grzybow.pl/edukacja-doroslych/grundtvig/christianity-sustainability> [dostęp: 7.12.2021]

¹³ Tamże.

¹⁴ http://www.ziarno.grzybow.pl/images/publikacje/projektowe/O3_jak_uczyc_INT.pdf [dostęp: 7.12.2021]

¹⁵ Tamże.

Stowarzyszenie „Ziarno” było koordynatorem projektu „Eko-szansa w Uniwersytetach Ludowych”, finansowanego ze środków Funduszy Europejskich Wiedza Edukacja Rozwój. Czas trwania projektu przypadł na okres od lutego do października 2021 roku, a więc jest to jedna z nowszych inicjatyw. Sam projekt realizowany był po nawiązaniu partnerstwa ze Stowarzyszeniem Uniwersytet Ludowy Rzemiosła Artystycznego, Stowarzyszeniem Akademia Łucznicza, Stowarzyszeniem „Eko-Inicjatywa” oraz Ośrodkiem Twórczych Działań Edukacyjnych Dariusz Matusiak¹⁶. Kursy w ramach projektu realizowane były w pięciu placówkach. Zadaniem Stowarzyszenia było przekucie wieloletniego doświadczenia w zakresie nauczania metodą grundtvigiańską w konkretne moduły tematyczne składające się na kurs dla dorosłych. Do prowadzenia poszczególnych zajęć Stowarzyszenie zatrudniło osoby zewnętrzne¹⁷ specjalizujące się w tematyce powiązanej z nauczaniem w Uniwersytetach Ludowych, z ekologią i agroekologią, tradycyjną uprawą roli czy tworzeniem sztuki tradycyjnej. Uczestnicy kursu zdobywali wiele praktycznych umiejętności w czterech nadrzędnych obszarach. Jak zaznaczono na stronie internetowej Stowarzyszenia, były to: rozumienie i tworzenie informacji, rozumowanie matematyczne, umiejętności cyfrowe oraz rozwój kompetencji społecznych¹⁸. Grupą docelową były osoby zamieszkałe na terenach wiejskich bądź w małych miasteczkach, gdzie dostęp do edukacji jest ograniczony, przez co osoby zagrożone są wykluczeniem. Cały projekt zakończył się 3 listopada 2021 roku oficjalną galą z wręczeniem dyplomów uczestnikom.

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA MŁODZIEŻY

Warte omówienia są także projekty, jakie Stowarzyszenie „Ziarno” kierowało w stronę dzieci i młodzieży. Był to m.in. projekt „Skrzypek na dachu” z 2012 roku, finansowany przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży oraz Polsko-Amerykańską Fundację Wolności w ramach programu „Równać szanse”. W trakcie projektu grupa młodych osób pojechała do Warszawy na spektakl „Skrzypek na dachu” połączony z warsztatami w Domu Spotkań z Historią, dotyczącymi sztuki i kultury żydowskiej oraz historii mniejszości żydowskiej już od czasów przedwojennych.¹⁹

Omówiony wyżej projekt stał się podstawą innego projektu, również realizowanego w 2012 roku, który także służyć miał aktywizacji młodzieży. Inicjatywa dofinansowana była ze środków programu Komisji Europejskiej, współrealizowanego przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji „Młodzież w działaniu”²⁰. Projekt „Wiśła – rzeka o wielu odcieniach” miał przybliżyć młodzieży skarby kultury nadwiślańskiej i umocnić ją w wielokulturowym dziedzictwie regionu²¹. Uczestnicy projektu obrali za cel aktywizację bliskich ich sercu obszarów gminy Słubice, poprzez organizację wydarzeń dla lokalnej społeczności. Przykładowym działaniem w ramach „wiślanego” projektu było redagowanie lokalnej gazety „Wieści znad Wisły” czy organizacja Świąta Michała²².

Rok później, w 2013, Stowarzyszenie uczestniczyło w wymianie młodzieżowej w Laponii, będącej częścią projektu „Nature & Culture across the parallels of latitude” (z ang. Natura i kultura wzdłuż równoleżników).

16 https://szansa-power.frse.org.pl/wp-content/uploads/2021/01/opis_model_39-1.pdf [dostęp: 7.12.2021]

17 <http://www.ziarno.grzybow.pl/programy/edukacja-doroslych/eko-szansa-w-universytetach-ludowych/372-podsumowanie> [dostęp: 7.12.2021]

18 <http://www.ziarno.grzybow.pl/programy/edukacja-doroslych/eko-szansa-w-universytetach-ludowych/372-podsumowanie> [dostęp: 7.12.2021]

19 <http://www.ziarno.grzybow.pl/dzieci-mlodziez-wolontariat/skrzypek-na-dachu-2012> [dostęp: 7.12.2021]

20 <http://www.ziarno.grzybow.pl/dzieci-mlodziez-wolontariat/mlodziez-w-dzialaniu-2013> [dostęp: 7.12.2021]

21 <http://www.ziarno.grzybow.pl/dzieci-mlodziez-wolontariat/mlodziez-w-dzialaniu-2012> [dostęp: 7.12.2021]

22 Tamże.

Ponieważ wymiana był kontynuacją programu „Młodzież w działaniu”, źródła finansowania pozostały takie same, jak w przypadku opisanym powyżej. Uczestnicy projektu mieli niepowtarzalną okazję do zwiedzenia północnej części Europy. Mogli także poznać sekrety wytwarzania naturalnych produktów (w tym przypadku kosmetyków do pielęgnacji ust). Młodzież mogła zapoznać się z grupą z Laponii, wymieniając się nie tylko wiedzą na temat własnych krajów, lecz również biorąc udział w licznych grach i zabawach²³. Była to doskonała okazja, aby poznać fińską kulturę poprzez bezpośrednie doświadczenie.

Równolegle, w szkołach znajdujących się na terenie gminy Słubice, organizowane były zajęcia pozalekcyjne dotyczące entomologii. Projekt „**Dzieciaki i robaki, czyli entomologia na wesoło**” zrealizowany został dzięki wsparciu finansowemu Fundacji PZU, a dokładniej środkom z programu „Z PZU po lekcjach”²⁴. Jak podano na stronie www Stowarzyszenia, pomysł na tematykę projektu zaczerpnięto z ogólnoswiatowego nurtu zwiększania świadomości na temat znaczenia owadów w ekosystemie. Dzieci biorące udział w zajęciach nie tylko nabywały wiedzę teoretyczną o owadach, lecz również uczestniczyły w przeróżnych warsztatach praktycznych. W ramach warsztatów zadaniem dzieci było na przykład budowanie domków dla trzmieli²⁵.

W 2017 roku Stowarzyszenie „Ziarno” realizowało projekt pod nazwą „**Chlebem i solą ożywiamy wielokulturowe tradycje regionu**”, finansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego²⁶. Pomysłodawcy projektu dostrzegli problem zanikających wielowiekowych tradycji, które niemal przestały być kultywowane w regionie Gąbińskim. Stało się to za sprawą wymiany międzypokoleniowej – pokolenie najmłodsze, w odróżnieniu od swoich dziadków, nie miało w zwyczaju dbać o lokalne dziedzictwo kulturowe, głównie ze względu na niewielką wiedzę na ten temat. Stąd też powstał pomysł, aby zaangażować młodzież, pokazując jej regionalne tradycje od jak najlepszej strony, tak, aby pamięć o nich nie wygasła i przetrwała w świadomości młodych. W ramach projektu, począwszy od sierpnia 2017 roku organizowano tygodniową serię warsztatów dla młodzieży, celebrowano Święto Michała, odbył się także kurs uniwersytetów ludowych dla dorosłych mieszkańców gminy Słubice²⁷. Natomiast od października tegoż roku odbywały się spotkania, podczas których uczestnicy zgłębiali wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu dziedzictwa kulturowego, pod postacią tradycyjnego rzemiosła, kulinariów, sztuki ludowej, ekologicznej uprawy roli czy zielarstwa²⁸. Udział w wymienionych wydarzeniach był bezpłatny dla uczestników.

c) Cele statutowe Stowarzyszenia „Ziarno” oraz sposoby ich realizacji

Na stronie internetowej Stowarzyszenia „Ziarno”²⁹ wyróżniono 9 nadrzędnych celów statutowych, które nadają tor i kierunek pracownikom Stowarzyszenia i podejmowanym przez nich inicjatywom. Dokonanie analizy przekroju projektów realizowanych przez „Ziarno” pokazało, iż faktycznie Stowarzyszenie dąży do tego, aby podejmowane działania miały spójną tematykę i bezpośrednio nawiązywały do opisanych w statucie obszarów. Cele statutowe Stowarzyszenia są następujące:

²³ Tamże.

²⁴ <http://www.ziarno.grzybow.pl/dzieci-mlodziez-wolontariat/edukacja-ekologiczna-dzieci-i-mlodziezy/dzieciaki-i-robaki> [dostęp: 8.12.2021]

²⁵ Tamże.

²⁶ <http://www.ziarno.grzybow.pl/programy/edukacja-doroslych/mkidn/249-kurs-uniwersytetu-ludowego-dla-doroslych-mieszkancow-gminy-slubice-i-okolic-2> [dostęp: 8.12.2021]

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

²⁹ <http://www.ziarno.grzybow.pl/o-nas/statut> [dostęp: 8.12.2021]

- 1) Działanie na rzecz harmonii w środowisku przyrodniczym, stosunkach społecznych i ekonomicznych.
- 2) Tworzenie warunków wszechstronnego rozwoju człowieka w duchowości chrześcijańskiej z otwartością i poszanowaniem innych tradycji.
- 3) Tworzenie warunków do produkcji żywności naturalnej (uprawa, hodowla, przetwórstwo, przechowywanie).
- 4) Promocja zdrowia, przeciwdziałanie nałogom degradującym człowieka oraz działania dla zachowania zdrowia, działalność charytatywna dla osób uzależnionych.
- 5) Stwarzanie warunków rozwoju miejscowej kultury oraz wymiana kulturalna z innymi ośrodkami w kraju i za granicą.
- 6) Działania na rzecz integracji środowiska z osobami niepełnosprawnymi i potrzebującymi, działalność charytatywna na rzecz tychże osób.
- 7) Działania na rzecz rozwoju demokracji lokalnej.
- 8) Działalność charytatywna na rzecz osób z rodzin zagrożonych społecznie i ekonomicznie.
- 9) Wspieranie organizacyjne, finansowe i rzeczowe osób fizycznych i prawnych w zakresach objętych celami Stowarzyszenia.

W statucie Stowarzyszenia „Ziarno” wyróżniono również sposoby realizacji wyżej wymienionych celów. Aby móc wcielić w życie założenia celowe, Stowarzyszenie podejmuje następujące działania³⁰:

- 1) Prowadzenie i inspirowanie działalności kulturalno-oświatowej i wychowawczej (edukacja muzyczna, teatralna, taneczna, nauka języków obcych).
- 2) Prowadzenie edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych oraz informowanie społeczeństwa i przeciwdziałanie skażeniom biologicznym, chemicznym i elektro skażeniom.
- 3) Prowadzenie ośrodków kultury, edukacji, bibliotek i klubów oraz punktów porad obywatelskich i prawnych.
- 4) Prowadzenie działalności wydawniczej, w szczególności wydawanie prasy lokalnej.
- 5) Działalność sportowa, rekreacyjna, turystyczna i krajoznawcza, ze szczególnym uwzględnieniem wypoczynku dzieci i młodzieży.
- 6) Prowadzenie i inspirowanie działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego, zwierząt i dziedzictwa przyrodniczego, promocja gospodarstw ekologicznych.
- 7) Kontrola i atestowanie gospodarstw ekologicznych.
- 8) Przetwórstwo i pomoc w dystrybucji produktów wyprodukowanych metodą ekologiczną.
- 9) Współpraca z osobami prawnymi i fizycznymi o podobnym profilu działania w Polsce i za granicą.
- 10) Wspieranie miejscowych tradycji ludowych (sztuka, rzemiosło, kultura), ochrona dóbr kultury
- 11) Prowadzenie działań wspierających rozwój wspólnot i społeczności lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji młodzieży – promocja wolontariatu
- 12) Prowadzenie działalności gospodarczej, gromadzenie środków finansowych i materialnych do prowadzenia działalności statutowej.
- 13) Udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego, organizacyjnego i pozamaterialnego, prowadzenie działalności charytatywnej dla inicjatyw podejmowanych w zakresie: rolnictwa i przetwórstwa ekologicznego, kultury, ochrony środowiska, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej, dobroczynności, ochrony zabytków, kultury fizycznej i sportu, działalności

30 Tamże.

naukowo-badawczej, oświatowej i oświatowo-wychowawczej, rozwoju gospodarczego, rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych.

d) Przedmiot finansowania Stowarzyszenia

W edycji Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO 2018-2030 w priorytecie 1 a, Stowarzyszenie „Ziarno” otrzymało 228 766,49 zł. Umowa została zawarta 20 listopada 2019 roku, jednakże wszelkie zadania realizowane były w roku 2020, również podczas przerwy spowodowanej pandemią COVID-19. Zadanie, na jakie przydzielono środki, brzmiało „Partnerstwo w Grzybowie na rzecz małej i dużej Ojczyzny”. Warto jednak zaznaczyć, iż było to działanie złożone, składające się z wielu różnych inicjatyw. „Ziarno” pozyskało środki na realizację konkretnych celów, które tematyką pokrywają się z założeniami statutowymi. We wniosku wyróżniono aż 10 różnych zadań, będących przedmiotem otrzymanego finansowania. Było to: budowanie stabilności i skuteczności partnerstwa, praca nad wizerunkiem partnerstwa, warsztaty edukacji ekologicznej dla lokalnych szkół, kursy uniwersytetu ludowego dla lokalnych mieszkańców, kurs uniwersytetu ludowego dla nauczycieli, stworzenie kręgu kobiecego, kursy uniwersytetu dla wychowanek ośrodka wychowawczego w Załuszkowie, darmowa zupa z Grzybowa, uroczystości i święta dla lokalnej społeczności i gości, poprawa infrastruktury³¹.

Cztery z dziesięciu wymienionych zadań dotyczyły kwestii edukacyjnych, kolejne trzy skupiały się głównie na aktywizacji lokalnej społeczności oraz pomocy potrzebującym, dwa związane były z nawiązaniem i utrzymaniem Partnerstwa, natomiast jedno zadanie wiązało się z poprawą infrastruktury należącej do Stowarzyszenia. Po przeanalizowaniu działań, jakich wcześniej (tj. przed otrzymaniem środków z PROO) podejmowało się Stowarzyszenie „Ziarno” da się zauważyć spójność w tematyce podejmowanych zadań oraz w formie ich wykonania. Można zatem stwierdzić, iż wykorzystane środki z programu grantowego Narodowego Instytutu Wolności zostały użyte w celu kontynuacji i wzmożenia wcześniej podejmowanych działań. Warto również dodać, iż mimo utrudnień spowodowanych panującą pandemią, Stowarzyszenie nie zawiesiło swoich działań, a co najwyżej zmuszone było nieco ograniczyć ich skalę. Dlatego też niektóre z pierwotnie wnioskowanych zadań i kwot musiały zostać poddane korekcji, co wymagało złożenia wniosku o aneks do podpisanej umowy.

e) Charakterystyka podejmowanych zadań a realizacja celów statutowych

Zadanie „Warsztaty edukacji ekologicznej dla lokalnych szkół” pierwotnie dedykowane było uczniom trzech szkół podstawowych znajdujących się na terenie gminy Słubice oraz dzieciom z klas „0” z lokalnego przedszkola. Finalnie, z powodu pandemii COVID-19, a dokładniej z powodu zamknięcia niektórych placówek szkolnych, Stowarzyszenie wniosło aneks do umowy, ograniczając liczbę warsztatów oraz zmniejszając budżet całego przedsięwzięcia. Jednocześnie przesunięto środki, których nie wykorzystano na organizację warsztatów dla dzieci, na rzecz innego zadania. W związku z tym przeprowadzono 9 zajęć warsztatowych, w których udział wzięło 42 dzieci z klas zerowych. Tym samym zadanie już po wprowadzeniu aneksu zostało osiągnięte w 100%. Tematyka warsztatów dotyczyła ważnej części naturalnego ekosystemu jakim są owady, a dokładniej udzielono odpowiedzi na następujące pytania: „Jaką rolę pełnią owady w środowisku przyrodniczym?”, „Jak się rozmnażają?” oraz „Jak je rozpoznawać?”. W ramach

³¹ Sprawozdanie z realizacji zadania finansowanego z Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, nr wniosku 12221-3, s. 2-6

warsztatów dążono do jak największej aktywizacji uczestników spotkania, dlatego w drugiej części spotkania dzieci ucząc się o podstawach geometrii i symetrii, wykonywały prostą pracę plastyczną³².

Rysunek 32. Zdjęcie z warsztatów na temat gospodarstwa ekologicznego.

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3033195756771895&id=748568435234650&__cft__\[0\]=AZUsiBFnSGg3Qe-ss-GuTcBgcAqItRmIL4s5Ym9jyoQIPHJGG4TncCvATEMmBWYkakMLxuMHAVw9MRkbmjedXIZuRNv](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3033195756771895&id=748568435234650&__cft__[0]=AZUsiBFnSGg3Qe-ss-GuTcBgcAqItRmIL4s5Ym9jyoQIPHJGG4TncCvATEMmBWYkakMLxuMHAVw9MRkbmjedXIZuRNv)

Za pośrednictwem Ekologicznego Uniwersytetu Ludowego zorganizowano także **warsztaty dla starszych grup wiekowych**. Jedne z nich skierowane były do dorosłych mieszkańców gminy Słubice, a ich tematyka związana była z nauką tradycyjnego rękodzielnictwa, ekologią oraz zagadnieniami związanymi ze zdrowiem. W sumie odbyło się 16 spotkań, każde trwało około 3-4 godzin. Całkowita liczba uczestników wyniosła 20 osób, lecz na każdym warsztatach liczba ta oscylowała między 6 a 15 osób³³. Podczas warsztatów uczestnicy mieli okazję malować na szkle, ozdabiać drewnianą skrzynię przy pomocy wzorów olenderskich (po ówczesnym zapoznaniu się z tradycyjną sztuką olenderską), tworzyć naczynia ceramiczne, a także nauczyć się podstaw ziołarstwa oraz tego, jak przy użyciu naturalnych produktów skompletować domową apteczkę³⁴. Druga, trwająca równolegle, **seria warsztatów kierowana była do nauczycieli pracujących w Specjalnym Ośrodku Wychowawczym w Moczarzewie**. Oprócz zajęć

32 Sprawozdanie z realizacji zadania finansowanego z Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, nr wniosku 12221-3, s. 3

33 Sprawozdanie z realizacji zadania finansowanego z Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, nr wniosku 12221-3, s. 4

34 Tamże.

o charakterze artystycznym (zajęcia ceramiczne i florystyczne), praktycznym (warsztaty zielarskie, kulinarne i dotyczące gospodarstwa ekologicznego), nauczyciele brali udział w wykładzie dotyczącym dobrych praktyk, a także w wykładzie w formie online na temat hortiterapii³⁵. Oba zadania, podobnie jak to związane z zajęciami edukacyjnymi dla dzieci, zostało zrealizowane zgodnie z pierwotnymi założeniami w 100%.

Rysunek 33. Zdjęcia z realizacji warsztatów z malowania na szkle

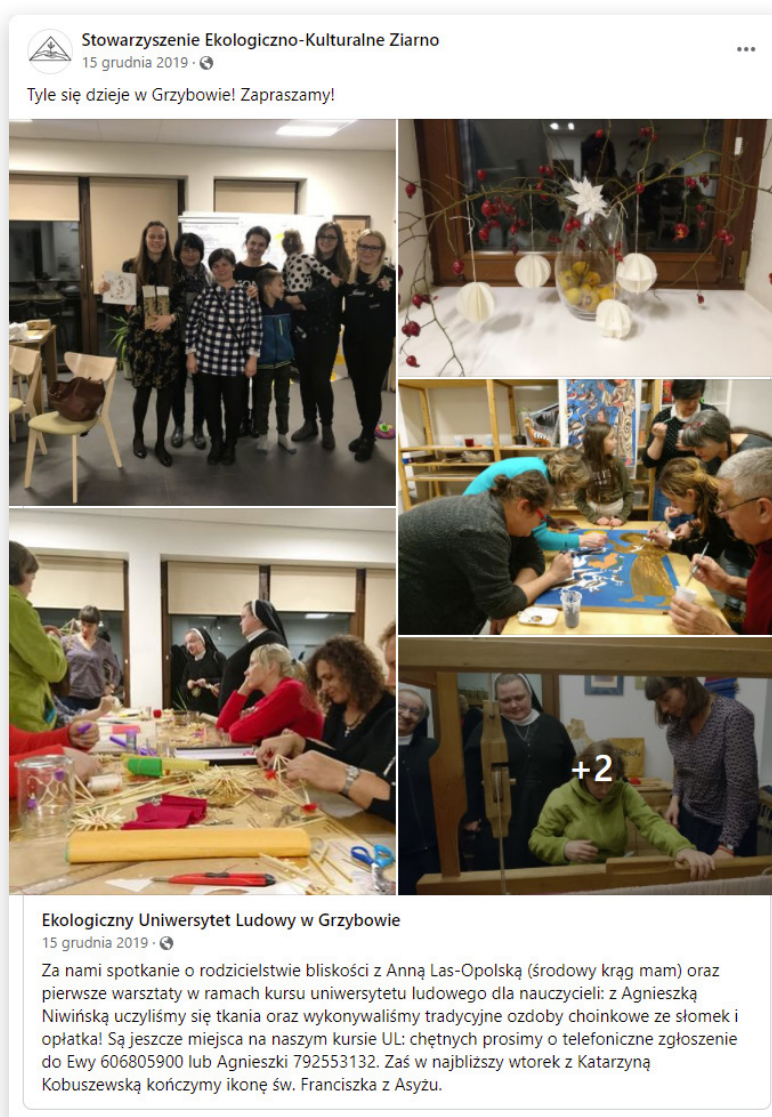
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3042442155847255&id=748568435234650

Nie tylko nauczyciele byli beneficjentami projektów „Ziarna”. Stowarzyszenie umożliwiło udział w 20 - dniowym cyklu kursów również dla wychowanek Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Załuskowie. Zadanie to było współfinansowane w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich

35 Tamże.

Narodowego Instytutu Wolności oraz ze środków użyczonych przez MKiDN. Tematyka kursów oscylowała wokół rękodzielnictwa, sztuki, filmu oraz arte-terapii. Celem zadania była nie tyle resocjalizacja dziewcząt zamieszkujących MOW, ale pokazanie im możliwych perspektyw na przyszłość i wzbudzenie w nich chęci na podejmowanie się nowych zajęć. Uczestniczki przedsięwzięcia zdobywały różnorodne doświadczenie: brały udział w warsztatach filmowych, zielarskich, rozmawiały o sztuce, malowały murały, a nawet tworzyły wianki z witek brzoźowych. Po zsumowaniu liczby wszystkich spotkań opisanych w sprawozdaniu z zadania, stwierdzić można, iż wychowanki MOWu uczestniczyły aż w 21 spotkaniach. Tym samym również to zadanie zostało zrealizowane w pełni.

Rysunek 34. Zdjęcia ze spotkania Kręgu Kobiet

źródło: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2914435348647937&id=748568435234650

Żeńska część społeczności gminy Słubice, dzięki środkom z PROO, miała okazję do zbudowania trwałego fundamentu pod dalsze spotkania. Jednym z elementów zadania było bowiem stworzenie „kręgu kobiet”, co udało się zrealizować aż z nadwyżką względem zakładanej wartości wskaźnika. „Ziarno” zaaranżowało spotkania chętnych kobiet, jednocześnie zapewniając ciekawy program zajęciowy, tak, aby kobiety mogły

nie tylko miło spędzić wspólnie czas i wymienić się doświadczeniami związanymi z macierzyństwem, ale również posiąść nowe umiejętności. Sama inicjatywa pojawiła się właśnie ze strony młodych matek, które odczuły potrzebę dalszego rozwoju i integracji. Ze względu na konieczność ciągłej opieki nad dziećmi oraz na fakt mieszkania na obszarach wiejskich (związany przede wszystkim z ograniczonymi możliwościami partycypacji w tego typu grupach) przed ingerencją w ramach działania „Ziarna” nie miały one wielu możliwości spotkań towarzyskich. Jak podkreślały uczestniczki w ankietach ewaluacyjnych, cotygodniowe spotkania były istotne dla ogólnego dobrostanu psychicznego, zwłaszcza w dobie pandemii, kiedy to wszelkie wydarzenia podlegały szczególnym ograniczeniom. Ważny jest również fakt, iż młode mamy podczas spotkań kręgu mogły w pełni oddać się uczestnictwu w zajęciach, ponieważ ich dzieci zajmowały się opiekunką z „Klubu Małego Skrzata”. Dzięki temu kobiety mogły brać udział w zajęciach zumbi, wykazać się na warsztatach kulinarnych i kosmetycznych, czy zajęciach artystycznych.

Rysunek 35. Informacja o projekcie „Darmowa zupa z Grzybowa”

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2909980975760041&id=748568435234650

Poza zadaniami z zakresu edukacji, Stowarzyszenie realizowało również projekt „**Darmowa zupa z Grzybowa**”, mający charakter czysto charytatywny. Jest to odpowiedź na potrzeby osób znajdujących się zarówno w najcięższej sytuacji materialnej, jak i życiowej w ogóle. Posiłki w postaci porcji ciepłej zupy trafiają najczęściej do osób starszych i skazanych na samotność. Bardzo często osoby, do których kierowana jest pomoc, są już zbyt niesprawne, aby samemu przygotować posiłek. Zdarza się też, iż zupa serwowana przez „Ziarno” we współpracy z lokalnym oddziałem Caritas przy parafii w Słubicach oraz Gminnym Ośrodkiem pomocy w Słubicach, to jedyny ciepły posiłek w danym dniu. Realizacja zadania opiera się w dużej mierze na zaangażowaniu wolontariuszy. Jak podano w sprawozdaniu, w 2020 roku udało się rozdać aż 4200 posiłków, mimo trwającej pandemii koronawirusa.

Ważnym obszarem działalności, zrealizowanym wyłącznie dzięki środkom z PROO 1a, były zadania związane z **budową partnerstwa między Stowarzyszeniem „Ziarno” a Spółdzielnią Socjalną „Cor et manus. Jak u Eli”, Ekologicznym Uniwersytetem Ludowym oraz Piekarnią „Hruby i sery z Grzybowa”**. Zadanie to również zakładało organizację w postaci warsztatów, tym razem nacisk położono na inne kwestie. Podczas warsztatów opracowana została misja i cel partnerstwa, omówiono wartości jakimi ma się ono kierować, omówiona została również jego struktura oraz wytyczone zostały przyszłe zadania. Odbyła się także podróż studyjna, w ramach której uczestnicy zgłębiali zagadnienia związane z edukacją ekologiczną, która stanowić ma fundament nawiązywanego partnerstwa. Stowarzyszenie podjęło się zlecenia stworzenia wspólnej dla partnerów strony internetowej (www.grzybow.pl), stworzono fanpejdż Spółdzielni Socjalnej w portalu Facebook, a także sfinansowano materiały promocyjne w formie ulotek oraz innych materiałów informacyjnych. Stowarzyszenie „Ziarno” wydało także trzy numery gazety „Wieści znad Wisły” w nakładzie liczącym w sumie 850 egzemplarzy.

f) Podsumowanie i wnioski

Środki przyznane Stowarzyszeniu z Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich zostały spożytkowane w sposób rozsądny, mimo iż nie były to wydatki inwestycyjne w podstawowym tego słowa rozumieniu. „Rozsądny” oznacza, iż wydatkowane kwoty przeznaczone zostały na bardzo konkretne, wymierne cele, które bezpośrednio przyczyniły się do zrealizowania zaplanowanych zadań. Pozyskane sumy w większości przypadków przekazywane były na rzecz honorariów osób prowadzących warsztaty (nauczycieli, trenerów, instruktorów), na materiały niezbędne do przeprowadzenia tychże warsztatów, koszty związane z żywnością, transportem czy noclegiem (w sytuacji warsztatów w formie wyjazdowej), bądź na projekt i produkcję materiałów promocyjnych. Były to w istocie swojej wydatki inwestycyjne, mimo że w sprawozdaniu nie można ich tak zakwalifikować. Wydane środki przyczyniły się do budowy wartości, jakim jest kapitał ludzki oraz wzrost potencjału społecznego wśród lokalnej ludności. Stowarzyszenie „Ziarno” skupiło się na bardzo szerokiej aktywizacji społecznej i na zapewnieniu mieszkańcom gminy Słubice konkretnych narzędzi, które mogą zostać przez nich wykorzystane do założenia własnej działalności gospodarczej. Działania Stowarzyszenia na nowo rozbudziły płomień tradycji i dziedzictwa kulturowego regionu. Może się wydawać, iż zasięg działań w projekcie nie był zbyt szeroki. Jednakże biorąc pod uwagę pierwotne założenia projektu, Stowarzyszenie zrealizowało je w pełni, w zupełności wykorzystując potencjał i możliwości regionu.

Bazując na opracowanym przez „Ziarno” sprawozdaniu oraz na regularnym publikowaniu wyników podejmowanych działań, można stwierdzić, iż Stowarzyszenie bardzo rzetelnie wykonało zaplanowane działania, podchodząc do każdego z przedsięwzięć z ogromną pasją i zaangażowaniem. Wpływ na tak

wysoki poziom realizacji powziętych działań mogło mieć również ponaddwudziestoletnie doświadczenie pracowników Stowarzyszenia. Przez zdecydowaną większość swojej działalności „Ziarno” realizowało podobne inicjatywy, dzięki czemu teraz nie było koniecznym uczenie się na nowo wszelkich strategii, które ułatwiają pełną realizację projektu. Wspomniane doświadczenie prawdopodobnie spowodowało, iż Stowarzyszenie mogło lepiej oszacować koszty, jakie wiążą się z organizacją i realizacją tego typu działań. Osoby, które zajmowały się formułowaniem wniosku zapewne były również świadome zagrożeń i przeszkód, na jakie można natrafić podczas takiego przedsięwzięcia.

Warto również podkreślić, jak dobrze „Ziarno” poradziło sobie w sytuacji kryzysowej, jaką był rozwój pandemii COVID-19. Stowarzyszenie, mimo wyjątkowej sytuacji w kraju i na świecie, zrealizowało większość zaplanowanych działań, wprowadzając korektę zmiennych do spełnienia tylko w wypadku jednego z zadań. Przy czym było to konieczne nie z powodu braku kompetencji zespołu „Ziarna”, czy bierności wobec sytuacji pandemicznej, a jedynie ze względu na tymczasowe zamknięcie placówek szkolnych i przejście w zdalny tryb nauki. Pracownicy „Ziarna” nie chcieli, aby opracowane przez nich zajęcia straciły na wartości merytorycznej poprzez rezygnację z warsztatowej formy. Zapewne, gdyby nie to, również warsztaty w szkołach odbyłyby się zgodnie z pierwotnym planem.

6.2.2 FUNDACJA SCYTIA

a) Informacje ogólne o Fundacji Scytia

Fundacja Scytia jest podmiotem o stosunkowo krótkim stażu, bowiem swój wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym uzyskała 23 października 2015 roku. Obecnie skład zarządu został zredukowany do dwóch osób - prezesem Fundacji jest Filip Tasarz, natomiast rolę członka zarządu pełni Mateusz Piłat. Wcześniej do zarządu należała również Irena Boluch. Ponieważ siedziba podmiotu usytuowana jest w Lublinie, również tematyka podejmowanych przedsięwzięć bardzo często jest wyrazem lokalnego patriotyzmu czy troski o utrzymanie lokalnego dziedzictwa, przede wszystkim jednak Fundacja działa na polu aktywizacji mieszkańców Lublina pod względem zaangażowania w problematykę polityki zagranicznej. Fundacja podejmuje się inicjatyw z zakresu szerzenia kultury, działalności wydawniczej, inicjuje wydarzenia o charakterze naukowym (współtworzenie i przeprowadzanie badań naukowych) i społecznym (propagowanie idei patriotyzmu i wzmacnianie go w postawach osób uczestniczących w wydarzeniach organizowanych przez Fundację).

b) Realizowane projekty oraz obszar działalności

PROWADZENIE REGIONALNEGO OŚRODKA DEBATY W LUBLINIE

Fundacja Scytia jest jedną z organizacji, która realizuje zadanie publiczne zlecone przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, tj. **prowadzenie Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w latach 2019-2021**. Aby móc określić się mianem koordynatora RODMu, Scytia musiała najpierw wygrać ogólnopolski otwarty konkurs ofert. Konkurs kierowany był do organizacji pozarządowych, niepublicznych oraz publicznych szkół wyższych, a jego założeniem było wyłonienie podmiotów, które następnie zajmą się organizacją i koordynacją działań w powołanych wcześniej 16 Ośrodkach Debaty³⁶. Fundacja Scytia ze

³⁶ https://ngo.krakow.pl/granty/226172,1061,komunikat,minister_spraw_zagranicznych_oglosil_konkurs_pn____regionalny_osrodek_debaty_miedzynarodowej_2019-2021_.html [dostęp: 09.12.2021]

względów geograficznych zajmuje się formowaniem strategii podejmowanych przez RODM w mieście Lublin. Pozostałe Ośrodki znajdują się w Białymstoku, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Toruniu, Warszawie oraz Wrocławiu, czyli w miastach wojewódzkich³⁷. Całe przedsięwzięcie związane z Ośrodkami Debaty jest częścią polskiej polityki zagranicznej. Cele konkursu MSZ wynikły z potrzeby wzmocnienia zaplecza regionalnego, nawiązania bliższych relacji między Ministerstwem, samorządami terytorialnymi a organizacjami trzeciego sektora. Zaangażowanie podmiotów, których działalność z zasady opiera się na partycypacji społecznej sprawiło, iż działania podejmowane przez Ośrodki mogły rozprzestrzeniać się na większą, acz wciąż lokalną skalę. Dzięki temu wśród lokalnych społeczności rozpoczął się dialog dotyczący polskiej polityki zagranicznej, dając tym samym przestrzeń na rozwój przyszłego zaplecza eksperckiego. RODMy w całej Polsce przyczyniają się do zwiększenia świadomości jednostek na temat procesów zachodzących w polityce zagranicznej oraz pozwalają zrozumieć, w jaki sposób wspomniane procesy mają odzwierciedlenie w rzeczywistości krajowej³⁸.

Do zadań podmiotów koordynujących RODMy należy przede wszystkim nadawanie toru narracji dotyczącej polityki zagranicznej oraz organizacja powiązanych tematycznie wydarzeń. Poszczególne Ośrodki mają relatywnie sporo swobody, jeżeli chodzi o zadania, jakich mogą się podjąć w celu realizacji nadrzędnych założeń. Podstawą działalności każdego z nich, jak już wskazuje sama nazwa RODM, jest organizowanie debat, a także innych wydarzeń o charakterze naukowym, takich jak konferencje, seminaria, warsztaty oraz zapraszanie do udziału w nich przedstawicieli rządu, innych organizacji pozarządowych oraz wszelkich osób będących autorytetami w aktualnie podejmowanej tematyce.

Fundacja Scytia za pośrednictwem Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Lublinie, we współpracy z innymi podmiotami, organizowała II edycję konferencji „Éire (II): Irlandia w XX wieku – państwo, ustrój, polityka, Polacy w Irlandii”. Głównym tematem podejmowanym podczas wydarzenia była irlandzka państwowość w XX wieku³⁹. [<https://www.facebook.com/lublin.rodm/posts/269276815236898>]

Innym przykładem inicjatywy realizowanej przez lubliński RODM było niedawne spotkanie z nauczycielami, którzy 40 lat wcześniej uczestniczyli w protestach przeciwko władzy komunistycznej. Do udziału w wydarzeniu zaproszona były organizatorki protestu – pani Janina Szymajda i Lucyna Duma. Podczas spotkania prelegentki wygłosiły lekcję historii „z pierwszej ręki”, opowiadając o tym, jak wyglądało polskie szkolnictwo na początku lat 80. ubiegłego wieku oraz o samym strajku i jego założeniach.

Aby podkreślić funkcję edukacyjną RODMów, warto opisać również organizację warsztatów i zajęć dydaktycznych, często mających też formę wykładów. Celem takich działań jest zwiększenie wiedzy uczestników na konkretny temat. Scytia, w ramach pracy lubelskiego RODMu, tworzy serię podcastów, dostępnych do odsłuchania na platformie Spotify. Jak dotąd opublikowano 5 odcinków, których tematyka oscyluje wokół historii oraz polityki międzynarodowej. Przykładowo w jednym z odcinków podjęto się omówienia dziedzictwa tzw. „drugiej Jugosławii”⁴⁰, z kolei w innym gość specjalny podcastu,

37 <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/lista-rodm-ow> [dostęp: 09.12.2021]

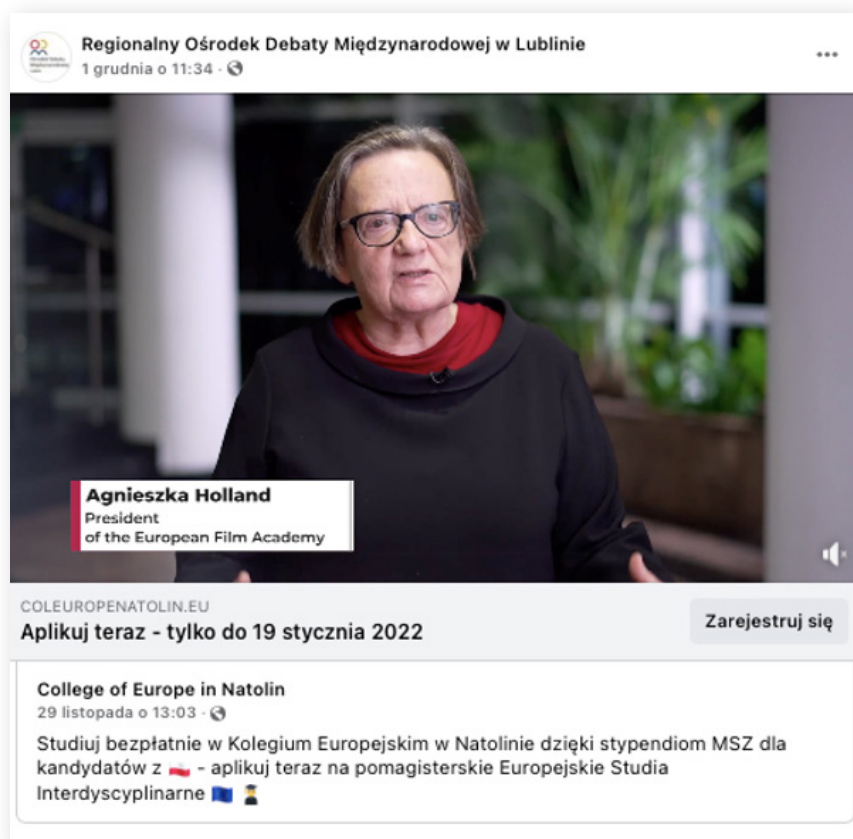
38 https://ngo.krakow.pl/granty/226172,1061,komunikat,minister_spraw_zagranicznych_oglosil_konkurs_pn____regionalny_osrodek_debaty_miedzynarodowej_2019-2021_.html [dostęp: 09.12.2021]

39 <https://www.facebook.com/lublin.rodm/posts/269276815236898> [dostęp: 09.12.2021]

40 <https://open.spotify.com/episode/7D2aTASRpXvjus8IFWHTu5?si=2noUgWfKTUWFk9A5z0YK6w> [dostęp: 09.12.2021]

prof. Maciej Jońca, mówił o tym, jak prawo rzymskie wpływało i wciąż wpływa na funkcjonowanie prawa międzynarodowego⁴¹.

Inną funkcją RODMów, jest promowanie działań Ministerstwa Spraw Zagranicznych za pośrednictwem m.in. mediów społecznościowych, a także udział we wspomnianych wydarzeniach. Dzięki temu koordynatorzy mają szansę dokształcać i doskonalić się w umiejętnościach potrzebnych w pracy wykonywanej w ramach RODMu⁴².

PROJEKT KULTURON

Innym projektem realizowanym przez Fundację Scytia jest KulturON, finansowany z puli środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w ramach programu Narodowego Centrum Kultury „Kultura – Interwencje 2021”. Celem KulturONu jest zwiększenie dostępu do elementów kultury lubelskiej poprzez upowszechnianie wiedzy o organizowanych w regionie wydarzeniach kulturalnych. Wszystkie najważniejsze informacje publikowane są na dedykowanej projektowi stronie internetowej. Inicjatywy realizowane w obrębie projektu zakładają również tworzenie artykułów, filmów, audiobooków czy przeprowadzanie wywiadów z osobami czynnie zaangażowanymi w życie kulturalne Lublina. Zadanie służyć ma umożliwieniu jak najszerszemu gronu odbiorców partycypacji w wydarzeniach. Dlatego też wszelkie treści tworzone przez osoby zaangażowane w KulturON komponowane są w taki sposób, aby były przystępne dla różnych grup wiekowych, a także dla osób z niepełnosprawnościami. Wyniki pracy

41 https://open.spotify.com/episode/7Ky49KhNTt1LBXAMwF5ptu?si=qOU3x_cOSZ2qVeEBBeZYmw [dostęp: 10.12.2021]

42 <https://www.facebook.com/lublin.rodmposts/269156271915619> [dostęp: 10.12.2021]

w ramach projektu publikowane są w mediach społecznościowych (Facebooku oraz Instagramie), a także na stronie www.kulturon.pl. Koordynatorem projektu jest Mateusz Piłat, będący jednocześnie członkiem zarządu Fundacji, redaktorem oraz osobą koordynującą publikowanie w mediach społecznościowych jest Wiktoria Dudek, operatorem kamery i montażystą jest Mikołaj Kołodziejczyk.

„Kawa z kulturą” to seria wywiadów przeprowadzanych z lokalnymi artystami i twórcami. Wywiady nagrywane są w swobodnych okolicznościach, bowiem goście zapraszani są do lubelskich kawiarni, dzięki czemu oprócz korzyści zarówno merytorycznych jak i społecznych płynących z samego faktu prowadzenia wywiadu, wspierane są również lokalne biznesy⁴³.

W ramach KulturON’u tworzony jest „Lubelski kalendarz kulturalny”, będący jedynym w swoim rodzaju narzędziem monitoringu wydarzeń kulturalnych z Lublina i okolic. Osoby zainteresowane znajdują tam informacje o tematyce, dacie oraz miejscu wydarzenia, jak również informacje o biletach⁴⁴.

Rysunek 36. Informacja o wywiadzie z Urszulą Lewartowicz

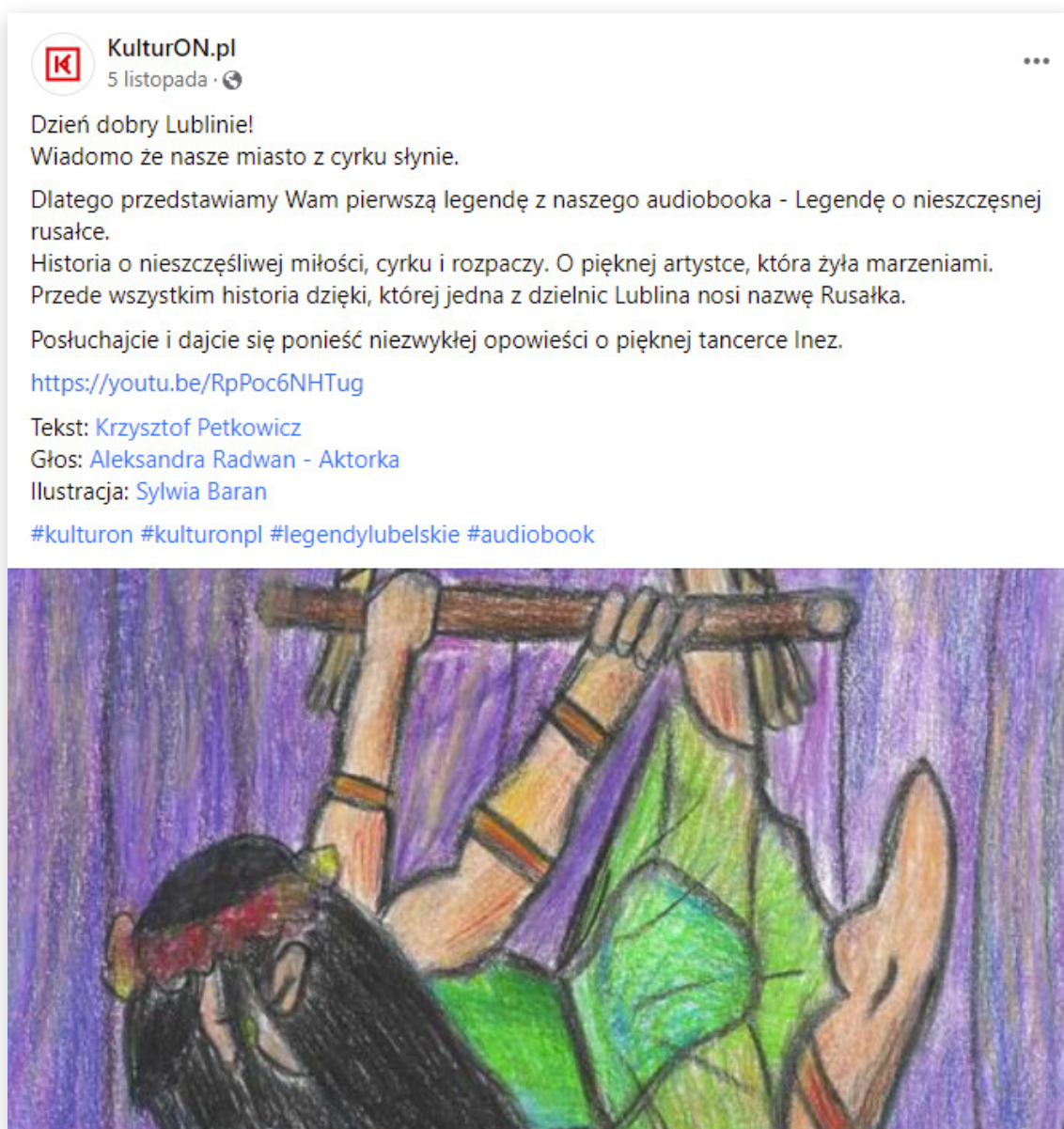
<https://www.facebook.com/kulturonpl.scytia/posts/166878262276103>

43 <https://www.facebook.com/kulturonpl.scytia/posts/176406671323262> [dostęp: 09.12.2021]

44 <https://www.facebook.com/kulturonpl.scytia/posts/166878262276103> [dostęp: 10.12.2021]

Najnowszą inicjatywą w projekcie było stworzenie audiobooka ze zbiorem legend z Lubelszczyzny. **Audiobook „Legends Lubelskie”** to przedsięwzięcie, w realizację którego zaangażowało się wiele osób. Tekst legend opracował Krzysztof Petkowicz – dyrektor teatru „Bez Maski”, głosu użyczyła Aleksandra Radwan – aktorka, absolwentka Wydziału Aktorskiego Warszawskiej Akademii Teatralnej, laureatka wielu nagród. Z uwagi na fakt, iż poszczególne rozdziały audiobooka publikowane są na platformie YouTube, konieczne było przygotowanie ilustracji, czego podjęła się Sylwia Baran. Do tej pory na kanale YouTube opublikowano sześć legend: „Nieszczęsna rusałka”, „Czarci sąd”, „Kamień nieszczęścia”, „Podanie o Drzewie Krzyża”, „Sen Leszka Czarne” oraz „Lublin”⁴⁵.

Rysunek 37. Informacja o Audiobooku opublikowanym w ramach projektu KulturON

<https://www.facebook.com/kulturonpl.scytia/posts/188248360139093>

45 <https://www.facebook.com/kulturonpl.scytia/posts/188248360139093> [dostęp: 10.12.2021]

KONTYNUACJA PROJEKTÓW KULTURALNYCH – TEATR „BEZ MASKI”

Jednym z większych przedsięwzięć Fundacji Scytia było stworzenie w 2018 roku Teatru „Bez Maski”. Jest to przestrzeń, która jednoczy młodych artystów – zarówno amatorów jak i pół-profesjonalistów, którzy mają chęć i potrzebę zaangażowania się w określony obszar działalności artystycznej. Teatr „Bez Maski” to miejsce dla osób, które chcą pracować nad swoim warsztatem artystycznym i rozwijać umiejętności aktorskie.

Od 2018 roku, czyli jak dotąd przez trzy lata działalności teatru, zaangażowanych w przeróżne inicjatywy było 35 osób⁴⁶. Obecnie, to jest w sezonie 2020/2021, na stałe występuje tam 10 młodych aktorów: Sylwia Baran, Wiktoria Dudek, Jan Filip, Julia Laskowska, Marta Łaska, Michał Łysiak, Karolina Kowal, Monika Kowalczyk, Krzysztof Petkowicz, Grzegorz Popiołek. Na repertuar Teatru „Bez Maski” składa się kilka spektakli, m.in. „Jaskinia”, „Fraszki albo Rzeczpospolita Babińska”, „Pilecki.Raport” czy „Artopia”.

Powstała również seria filmów krótkometrażowych, zatytułowana „Najmniejszy Teatrzyk Świata”, której fabuła opiera się na twórczości Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego⁴⁷. Fundacja Scytia we współpracy z Teatrem „Bez Maski” oraz Teatrem im. Juliusza Osterwy tworzyła festiwal artystyczny „Dziady: Unplugged”, polegający na reinterpretacji dzieła romantycznego polskiego poety Adama Mickiewicza. Mieszkańcy Lublina mieli okazję wykazać się kreatywnością i umiejętnościami manualnymi, szykując własnoręcznie przygotowane scenografie, których podstawą były wybrane fragmenty dramatu⁴⁸.

c) Cele statutowe Fundacji Scytia oraz sposób ich realizacji

Dotychczasowe działania podejmowane przez Fundację Scytia opisane w powyższym rozdziale, bezpośrednio korespondują z celami zawartymi w statucie podmiotu: ⁴⁹:

- 1) Prowadzenie dialogu społecznego na tematy polityczne, społeczne, kulturalne i naukowe.
- 2) Wspieranie działań na rzecz rozwoju gospodarczego Polski.
- 3) Rozwój społeczeństwa informacyjnego w Polsce.
- 4) Wspieranie inicjatyw o charakterze naukowym, naukowo-badawczym i badawczo-wdrożeniowym.
- 5) Upowszechnianie i promocja osiągnięć naukowych i badawczych.
- 6) Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości prowadzonych badań naukowych.
- 7) Promocja komercjalizacji wyników badań.
- 8) Rozwój innowacyjności i interdyscyplinarności.
- 9) Prowadzenie i wspieranie działalności edukacyjnej na rzecz wszechstronnego rozwoju i wzrostu poziomu edukacji społeczeństwa.
- 10) Rozwijanie i umacnianie postaw patriotycznych nastawionych na aktywne współdziałanie w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

46 <https://teatrbezmaski.pl> [dostęp: 11.12.2021]

47 <https://www.facebook.com/fundacja.scytia/posts/2764271993826279> [dostęp: 11.12.2021]

48 <https://centrum.fm/dziady-czekaja-na-nowe-interpretacje-w-wykonaniu-lublinian> [dostęp: 11.12.2021]

49 <https://rejes.io/krs/581703/fundacja-scytia> [dostęp: 8.12.2021]

d) Przedmiot finansowania Stowarzyszenia w Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich w priorytecie 2 A

Fundacja Scytia otrzymała dofinansowanie w wysokości 272 400,00 zł na realizację projektu „Endowment Scytia” określonego we wniosku 20205-2. Fundacja złożyła wspomniany wniosek w priorytecie 2a, w Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich, którego operatorem jest Narodowy Instytut Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Wedle regulaminu priorytetu 2a, możliwe było otrzymanie dofinansowania na następujące działania:

- 1) Opracowanie wieloletniego, kompleksowego programu utworzenia i budowania kapitału żelaznego (rekomendowane jest przedstawienie programu NIW w ciągu 12 miesięcy od daty podpisania umowy);
- 2) Opracowanie dokumentacji administracyjnej (systemu zarządzania kapitałem żelaznym wraz ze strukturą oraz procedurami, dokumentacji prawnej itp.);
- 3) Opracowanie strategii inwestycyjnej kapitału żelaznego;
- 4) Realizację działań mających na celu pozyskanie środków dla utworzenia kapitału żelaznego, w tym między innymi: pozyskanie darczyńców z sektora przedsiębiorstw, indywidualnych filantropów, organizację zbiorów publicznych w formie tradycyjnej i on-line, pozyskanie współfinansowania ze strony samorządów, zagwarantowanie środków z 1% w przypadku organizacji pożytku publicznego, pozyskanie środków od organizacji pozarządowych działających np. w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu (fundacji korporacyjnych) itp.;
- 5) Realizację działań mających na celu pozyskanie partnerów instytucjonalnych (zbudowania koalicji na rzecz kapitału żelaznego), którzy będą w różnych formach wspierać budowę i wykorzystanie potencjału kapitału żelaznego (partnerzy rozumiani są tu jako podmioty publiczne i prywatne oraz organizacje pozarządowe, które potwierdzą gotowość i możliwości do zaangażowania się w działania);
- 6) Realizację działań promocyjno-informacyjnych związanych z przygotowaniem do budowy kapitału żelaznego, w szczególności upowszechniania w otoczeniu Wnioskodawcy informacji nt. znaczenia kapitału żelaznego i korzyści wynikających z jego utworzenia dla społeczności lokalnej⁵⁰.

Celem nadrzędnym całego przedsięwzięcia było zatem, poza opracowaniem strategii możliwej do wieloletniego zastosowania, faktyczne zgromadzenie zaplecza finansowego. Fundacja musiała dokładnie rozplanować wszelkie działania, które złożyły się na całokształt taktyki fundraisingowej, zatrudnić profesjonalnego fundaisera, rozplanować cele możliwe do osiągnięcia, odpowiednio dobrać grupę docelową swoich działań, aby następnie móc zaimplementować taktykę, jednocześnie mieszcząc się czasie realizacji określonym w umowie z NIW.

e) Charakterystyka podejmowanych zadań

Zadania, jakie Fundacja Scytia określiła we wniosku o dofinansowanie, mają charakter szczególny. W priorytecie 2a nie chodziło bowiem o uzyskanie wsparcia na realizację misji i wypełnianie celów określonych w statucie. Celem priorytetu było umożliwienie chętnym podmiotom zbudowanie zaplecza finansowego, tak, aby w przyszłości nie musiały one w pełni polegać na dotacjach celowych oferowanych przez większe organizacje lub podmioty państwowe.

⁵⁰ Regulamin Konkursu. PROO Priorytet 2a. Dotacje operacyjne na wsparcie budowy początkowych kapitałów żelaznych. Edycja 2019-2020.

Pierwszym zadaniem wymienionym we wniosku jest: „Prowadzenie kampanii fundraisingowej skorelowanej z budowaniem kapitału żelaznego”⁵¹. Jest to zadanie bardzo rozbudowane i wielopoziomowe, ponieważ Fundacja w jego opisie zawarła konieczność zatrudnienia dodatkowego fundraisera, a przy tym ukształtowania zespołu fundraiserskiego, przygotowania planu działania budowy kapitału żelaznego, następnie wdrożenia tegoż planu, a na koniec zorganizowania programu stażowego, w ramach którego stażysta zyska merytoryczną wiedzę z zakresu fundraisingu. Przed uzyskaniem dofinansowania przy Fundacji Scytia już jedna osoba była zatrudniona na stanowisku fundraisera, dlatego zatrudnienie dodatkowego fundraisera może wydawać się zbędne. Jednakże na drodze do stworzenia całościowej strategii fundraisingowej stwierdzono, iż jedna osoba nie poradzi sobie z ilością wszystkich zadań i obowiązków. Scytii udało się w pełni zrealizować niniejsze zadanie. Jak podano w opisie zawartym w Sprawozdaniu, nie dość, że umowa z nowym fundraiserem została podpisana, udało się stworzyć listę potencjalnych darczyńców, co poprzedzone było analizą rynkową podmiotów najbliższych Fundacji. Nieocenione okazało się wsparcie stażystów, pracujących w powstałym programie stażowym, ponieważ pomogli oni w budowaniu sieci i bezpośrednim nawiązywaniu kontaktów z potencjalnymi darczyńcami oraz krajowymi mediami. Stażyści pomogli też w bardziej przyziemnych zadaniach, takich jak zamawianie materiałów czy wysyłka fizyczna kartek pocztowych. Co jednak najistotniejsze, w całym zadaniu, dzięki obranej strategii Fundacji, poza projektem udało się zgromadzić aż 40 tysięcy złotych.

Kolejne zadanie polegało na stworzeniu bazy CRM (ang. Customer Relationship Management), czyli narzędzia, które umożliwia zarządzanie relacjami z klientami. Niekiedy CRM określane jest mianem filozofii biznesu, ponieważ zakłada skupienie się właśnie na kwestii relacyjności, która następnie przekłada się na realne wyniki i liczne korzyści dla firm, a w tym wypadku dla organizacji pozarządowej. Coraz częściej w świecie trzeciego sektora pojawiają się zagadnienia ekonomii społecznej i również polskie organizacje, idąc nieco za zachodnimi modelami funkcjonowania, zauważają wiele korzyści płynących ze stosowania modeli biznesowych w swoich strategiach. Bazy CRM służą do gromadzenia dużych ilości danych o klientach (w tym wypadku o darczyńcach), aby następnie właściciele tych baz mogli stosować bardziej spersonalizowane metody kontaktu i nawiązywania więzi. Jest to również doskonały sposób na archiwizowanie informacji otrzymywanych od darczyńców. Stosując system CRM organizacje są w stanie lepiej dopasowywać działalność fundraisingową pod własne grono odbiorców sprawiając, iż działalność ta będzie skuteczniejsza. Jest to szczególnie istotne ze względu na powszechny problem fundacji i innych podmiotów trzeciego sektora, tj. braku osób, które będą gotowe realizować idee w formie wolontaryjnej lub jedynie częściowo płatnej. Posiadanie bazy CRM znacznie ułatwia pracę polegającą na utrzymywaniu kontaktu z darczyńcami, dzięki czemu mniejsza liczba pracowników organizacji jest w stanie zrobić stosunkowo więcej. Fundacja Scytia przygotowaną bazę wykorzystuje do usprawniania wydajności całego podmiotu. Jest to możliwe, ponieważ baza została stworzona i dostosowana do potrzeb Fundacji bezpośrednio przez jej pracowników. Pierwsze wymierne efekty użytkowania opracowanego systemu dało się zaobserwować przy wspomnianej już wysyłce bożonarodzeniowych kartek dla darczyńców⁵².

Jednym z zadań opisanych we wniosku było przeprowadzenie kampanii promocyjnej skorelowanej z budowaniem kapitałów żelaznych. W ramach wykonywania tego zadania zatrudniono drugiego eksperta z dziedziny Public Relations, dzięki czemu możliwe było stworzenie zespołu ds. PR i wdrożenie bardziej szczegółowych działań promocyjnych. Zespół zajmujący się działaniami PR również uczestniczył w formowaniu

51 Sprawozdanie nr 20205-2/C/2020-1, s. 3

52 Sprawozdanie nr 20205-2/C/2020-1, s. 4

bazy CRM – z tego też powodu jest ona dobrze dopasowana do charakteru Fundacji⁵³. Istotnym z punktu widzenia celu zadania wynikiem pracy zespołu PR było powstanie dwóch kampanii w mediach społecznościowych. Pierwsza z nich – „Maska w roli głównej”, miała specyfikę edukacyjną i zakładała edukację teatralną. Druga kampania o podobnej tematyce, o nazwie „Zza kulis”, zakładała publikowanie wywiadów z aktorami oraz zdjęć zza kulis produkcji teatralnych. W ramach zadania z zakresu PR stworzono również plan medialny „Brand One Pager”, będący obecnie na etapie wdrażania do obecnej strategii PR.⁵⁴

Zadanie czwarte, zatytułowane „Koordynacja działań budowania kapitału żelaznego”, wiązało się z faktycznym wdrożeniem wcześniej opracowanych strategii fundraisingowych i w tym miejscu Fundacja Scytia należał się gratulacje. Bowiem, jak napisano w sprawozdaniu, po zaaplikowaniu nowych strategii udało jej się zebrać z darowizn aż 44 tysiące złotych. To aż o 10 tysięcy więcej względem roku poprzedniego, mimo panującego kryzysu gospodarczego oraz trwającej pandemii COVID-19. W tym przypadku również należy wspomnieć, iż dużą pomocą okazał się system CRM, pozwalający na lepszą organizację i skuteczniejsze zarządzanie projektami, jednocześnie poprawiający wydajność systemu komunikacji wewnątrz Fundacji. W planie realizacji zadania Fundacja postawiła sobie za cel nawiązanie partnerstw wśród podmiotów z sektora pozarządowego, samorządowego oraz prywatnego (przede wszystkim pod uwagę brani byli przedsiębiorcy prywatni)⁵⁵. Nawiązanie współpracy udało się – partnerami Scytii stali się Fundacja GPW oraz Podlaski Instytut Rzeczypospolitej Suwerennej. Udało się także oficjalnie rozpocząć współpracę z jedną z ważniejszych instytucji kulturalnych w Lublinie, tj. Teatrem im. Juliusza Osterwy. Wspólna działalność z Teatrem jest bardzo widoczna w działaniach Fundacji. Za jej pomocą udało się stworzyć Teatr „Bez Maski”, a następnie współorganizować projekt „Dziady: Unplugged”, opisany wyżej w niniejszym case study. Współpraca z pozostałymi, wyżej wymienionymi, podmiotami nie ma charakteru sformalizowanego, można jednak przypuszczać, że wypracowanie stałej formuły jest kwestią najbliższej przyszłości.

Ostatnim zadaniem, do którego wykonania zobowiązała się Fundacja Scytia, było zorganizowanie i koordynowanie programu stażowego. Zadanie to było potrzebne do utrzymania płynnego funkcjonowania działalności podmiotu, ponieważ Fundacja opiera swoje działania na pracy i zaangażowaniu wolontariuszy. W sprawozdaniu z projektu „Endowment Scytia”⁵⁶ następująco określono zakres pracy nowoprzyjętych stażystów:

- 1) Wspomaganie działalności Fundacji;
- 2) Pomoc w promocji Fundacji i jej działań;
- 3) Pomoc przy nawiązywaniu nowych kontaktów z innymi organizacjami oraz lokalnymi i ogólnokrajowymi mediami;
- 4) Pomoc przy realizacji działań, mających na celu pozyskanie środków dla utworzenia kapitału żelaznego;
- 5) Pomoc przy zamawianiu materiałów promocyjnych oraz biurowych i korespondencyjnych;
- 6) Obsługa stron internetowych, portali internetowych;
- 7) Pomoc w komunikacji z zespołami Fundacji i Zarządem;
- 8) Pomoc przy księgowaniu niektórych pozycji oraz w sprawozdawczości projektowej.

Jak wspomniano przy opisie działań w innych zadaniach, stażyści należą i z dużą starannością wykonywali zleconą pracę i stanowili pomoc, która bezpośrednio przyczyniła do zrealizowania zawartych we

⁵³ Tamże. s. 4

⁵⁴ Sprawozdanie nr 20205-2/C/2020-1, s. 4

⁵⁵ Tamże. s. 4

⁵⁶ Tamże. s. 6

wniosku grantowym założeń. Współpraca okazała się także szansą rozwoju zawodowego dla samych stażystów, zaangażowani byli bowiem w pełen zakres działalności Fundacji.

f) Podsumowanie i wnioski

Mimo iż Fundacja Scytia w sprawozdaniu z realizacji zadania „Endowment Scytia” w Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich priorytet 2a nie określiła średniego poziomu osiągnięcia wartości wskaźników jako 100%, a jako 93,75%, w porównaniu z innymi beneficjentami w niniejszym priorytecie osiągnęła bardzo wymierną i stałą zmianę. Był to bowiem jedyny podmiot, któremu udało się realnie zgromadzić znaczące sumy pieniędzy w wyniku zastosowaniu opracowanych przez siebie strategii pozyskiwania funduszy.

Należy podkreślić, iż zadanie było bardzo trudne, ponieważ na rynku wciąż brakuje fachowych opracowań na temat sposobów pozyskiwania środków finansowych i Fundacja musiała samodzielnie stworzyć procedury i zaprojektować działania, rozkładając je odpowiednio w czasie, tak aby mogły przynieść oczekiwany skutek. Trzeba także brać pod uwagę zmiany na bieżąco zachodzące w Polsce i na świecie, w tym sytuację pandemiczną i narastający kryzys gospodarczy. Warunki, w których przyszło Fundacji gromadzić środki są wyjątkowo trudne, a bez nowowypracowanych taktyk było niemal niemożliwe osiągnięcie założonych celów.

W wymiarze *stricte* finansowym wyglądało to następująco. W działaniu 4 „Program utworzenia i budowania kapitału żelaznego” Fundacja określiła poziom zrealizowania na 75%, ponieważ nie udało się zebrać pierwotnie określonej sumy. Jednakże w roku 2019 zebrano 35 500 zł, a rok później już niemal o 10 tysięcy więcej, bo 44 500 zł. Plan budowania kapitału żelaznego był niemal w fazie końcowej, jednakże w tym miejscu przeszkodę stanowiła pandemia COVID-19 i konieczność zmiany w codziennym funkcjonowaniu. Chodzi tu przede wszystkim o konieczność digitalizacji pracy, której trzeba było dokonać niemalże z dnia na dzień. Samo ponowne rozplanowanie zadań, tak aby dało się je wykonać zdalnie, za pomocą narzędzi internetowych, wymagało sporo czasu i zasobów.

Kolejnym działaniem, w którym Scytia oceniła siebie na mniej niż 100% była „Strategia inwestycji kapitału żelaznego”. Zgromadzona suma 34 tysięcy złotych w kapitałach żelaznych, nie jest pełną założoną sumą. Niemniej, już na podstawie tego widać, iż zaimplementowane strategie przynoszą oczekiwane skutki. Dłuższy termin na realizację niniejszego zadania byłby o wiele korzystniejszy, ponieważ sporo czasu wymagało samo opracowanie odpowiednich technik, a także opanowanie odpowiedniego sposobu ich zastosowania. W chwili obecnej Fundacja bogatsza jest o wiele nowych doświadczeń, więc zapewne w najbliższej przyszłości podejmowane przez nią działania powiązane z pozyskiwaniem środków stawać się będą coraz skuteczniejsze. Reszta zadań została wykonana w 100%, a w niektórych przypadkach można ocenić, że wykroczone poza wskaźnik zakładany początkowo jako maksimum. Przykładowo zatrudniono dziesięć więcej stażystów niż zakładano początkowo.

Fundacja Scytia została wybrana jako najlepsza w kategorii poziomu zrealizowania założeń z priorytetu 2a PROO nie tylko ze względu na omówione wyżej czynniki, lecz również ze względu na umiejętność wykonania obiektywnej samooceny i dostrzegania możliwości poprawy własnych działań. W sprawozdaniu Fundacja dokonuje autoewaluacji – wskazuje wprost, co jeszcze zamierza poprawić, aby zwiększyć osiągnięte wyniki. Ponadto, warto również zauważyć szczegółowe cele, na które Fundacja przeznaczała uzyskane środki. Były to bardzo skonkretyzowane działania, jak zatrudnienie nowych pracowników

(fundraisera i koordynatorów projektów) oraz stażystów, opłacenie pracy księgowego czy opłacenie przeprowadzenia kampanii promocyjnej i zakupu gadżetów promocyjnych. Każda z pozycji w kategorii „wydatki” bezpośrednio przyczyniła się nie tylko do efektywności działania bieżącego, ale także rozwoju i stałej poprawy funkcjonowania Fundacji.

6.3. ZARYS PRZEDMIOTOWY *CASE STUDIES* ORGANIZACJI, KTÓRE OSIĄGNĘŁY NAJMNIJSZE ZMIANY PRZY WYKORZYSTANIU ŚRODKÓW PRYZNANYCH W RAMACH PROO

Celem niniejszych studiów przypadku jest wskazanie oraz opisanie zasadniczych elementów zadań przygotowanych i zrealizowanych przez dwie różne organizacje, które wykorzystały środki przyznane w ramach wdrożonego przez Narodowy Instytut Wolności Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich i zmian, jakie w nich zaszły dzięki uzyskanym środkom, które zostały uznane za relatywnie najmniejsze. Ze względu na **podobny wskaźnik osiągniętych rezultatów wśród wszystkich organizacji-beneficjentów (co uznać należy za sukces programu)** przy wyborze pod uwagę wzięto także przełożenie wykorzystania środków na wpływ na lokalną społeczność i aktywizację obywateli oraz długotrwałe skutki osiągnięte poprzez wdrożenie zaplanowanych działań, a zwłaszcza rozwój strukturalny, instytucjonalny oraz kapitałowy organizacji. Są to kryteria, które pozwalają na dokonanie rzetelnej oceny, jednak wymagają przytoczenia szerszego kontekstu, w jakim dane zadania były realizowane. Stąd też omówione zostaną także pokrótce historia organizacji oraz profil i cele statutowe ich działalności, jak również cele strategiczne i operacyjne wdrażanych zadań, wraz z elementami mającymi kluczowy wpływ na dokonaną ocenę.

Wybór opisanych tutaj organizacji nie należał do łatwych z uwagi na niewielkie różnice w poziomie wykonania zadań w ramach PROO między organizacjami, a scharakteryzowanie działań, które mogą ulec poprawie ma na celu przyczynienie się w przyszłości do doskonalenia pracy wszystkich organizacji zainteresowanych tego typu programami. Należy mieć także na uwadze, że **główny z przyjętych wyróżników, tj. skala zmiany, która zaszła w organizacji, z natury deprecjonuje podmioty duże i o ugruntowanej historii i sposobie działania.** Być może w kolejnej edycji ewaluacji należałoby się zastanowić nad podziałem *case studies* na kilka kategorii.

Do przygotowania *case studies* wykorzystane zostały analizy danych zastanych, ze szczególnym uwzględnieniem sprawozdań złożonych przez beneficjentów PROO oraz dodatkowych informacji pozyskanych z udostępnianych przez nich materiałów, powstałych w związku z realizacją zadań, za pośrednictwem internetowych kanałów komunikacji, takich jak strony internetowe czy profile w mediach społecznościowych.

6.3.1. FUNDACJA A. R. T.

a) Ogólne informacje o Fundacji A. R. T.

Fundacja została założona w 2008 roku, a w 2019 roku uzyskała status organizacji pożytku publicznego. Jako misję przyjęła walkę z przemocą oraz pomoc jej ofiarom, co pobrzmiwa w rozwinięciu akronimu A. R. T. – aktywizujemy, ratujemy, tworzymy. Głównym celem Fundacji jest zapewnienie osobom doświadczającym przemocy darmowego dostępu do pomocy wykwalifikowanych specjalistów z zakresu

psychologii, pedagogiki i prawa. W ramach swojej działalności do 2020 roku zapewniła już ponad 20 tysięcy godzin pomocy około 1000 beneficjentom wymagającym wsparcia⁵⁷. Swoją działalność koncentruje także na wspieraniu dzieci w rozwoju ich zainteresowań i pasji, stymulowaniu rozkwitu relacji rodzinnych oraz kompetencji rodziców, a także szeregu inicjatyw prorodzinnych. Jako zadanie stawia sobie także promowanie działalności kulturalnej, zdrowego stylu życia, ekologii i postaw obywatelskich oraz prowadzenie warsztatów, akcji edukacyjnych i sportowych. Fundacja przystępuje także do działań mających zapobiegać przemocy oraz jej skutkom i chronić prawa dziecka. Poprzez wdrażane kampanie społeczne, programy prorozwojowe, obejmujące podstawy ekonomii, medycyny i nauk humanistycznych, dąży do przełamania barier i rozłamów społecznych. Podejmuje się również pośredniczenia w docieraniu do organizacji pomocowych oraz dzieli się zdobytym doświadczeniem z innymi podmiotami świadczącymi pomoc w tym obszarze. Poprzez organizację szkoleń, konferencji oraz internetowych portali Fundacja popularyzuje problematykę zagadnienia oraz zwiększa społeczną świadomość konieczności zmian w tej materii. Swoje cele statutowe Fundacja A. R. T. realizuje poprzez:

Aktywizacja:

- 1) Wspieranie rozwoju psychomotorycznego oraz zainteresowań i pasji dzieci i młodzieży,
- 2) Wspieranie budowania więzi rodzinnych oraz rozwoju kompetencji społecznych i wychowawczych rodziców,
- 3) Inicjowanie i promowanie działań prorodzinnych, scalających i wspierających rodziny w pokonywaniu trudności,
- 4) Inicjowanie i promowanie zdrowego stylu życia,
- 5) Inicjowanie i promowanie działalności kulturalnej,
- 6) Inicjowanie i wspieranie edukacji obywateli,
- 7) Inicjowanie i promowanie aktywności fizycznej, sportu i rekreacji,
- 8) Promocję oraz popularyzowanie kultury, upowszechnianie i rozwój kultury fizycznej i sportu,
- 9) Organizowanie meczy sportowych, organizowanie turniejów, rozgrywek, spotkań towarzyskich, organizowanie akcji edukacyjnych oraz akcji społecznych związanych z popularyzacją sportu, organizowanie turniejów, zawodów, pokazów własnych i innych imprez sportowych,
- 10) Organizowanie obozów dla zawodników, wyjazdów szkoleniowych dla zawodników, trenerów, instruktorów oraz działaczy,
- 11) Rozpowszechnianie innych materiałów edukacyjnych związanych z inicjowaniem i wspieraniem działań upowszechniających sport oraz propagującym zdrowy tryb życia,
- 12) Promowanie zdrowego sposobu odżywiania,
- 13) Wspieranie i promowanie działań proekologicznych,
- 14) Umacnianie potencjału organizacji obywatelskich,

Ratowanie osób potrzebujących, niesamodzielnymi, doświadczających przemocy, zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- 1) Poradnictwo specjalistyczne,
- 2) Podejmowanie działań prewencyjnych jako pomoc dzieciom krzywdzonym i ich rodzinom,
- 3) Podejmowanie wszelkich form pomocy i inicjatyw zmierzających do zapobiegania i przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci, oraz jego skutkom,

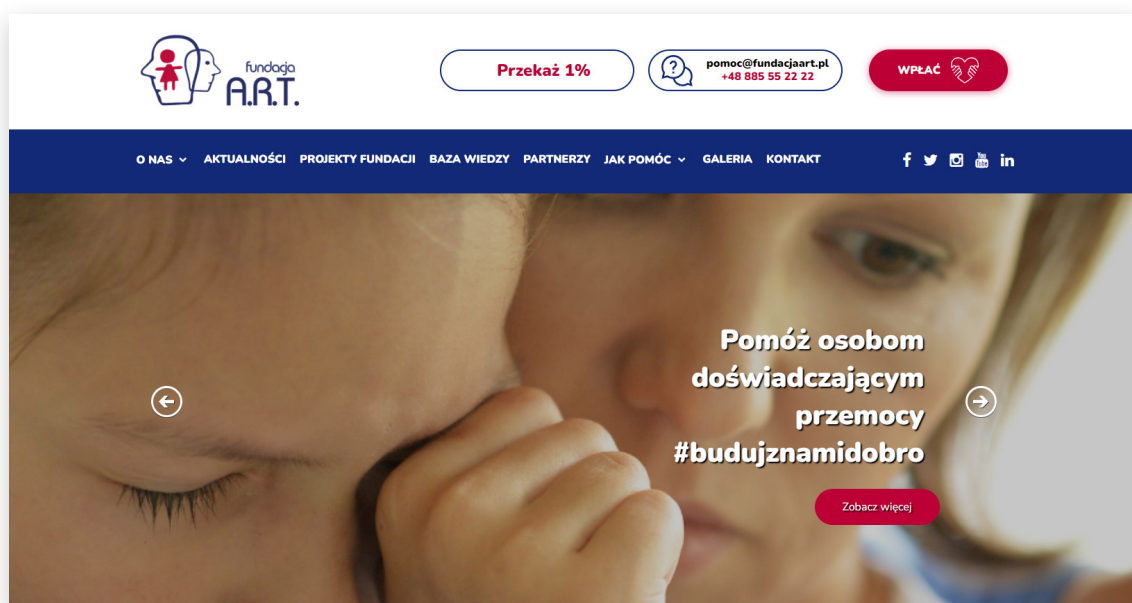
⁵⁷ <https://fundacjaart.pl/o-nas/> [dostęp: 06.12.2021]

- 4) Podejmowanie innych działań na rzecz ochrony praw dziecka,
- 5) Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie,
- 6) Pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- 7) Prowadzenie warsztatów rozwijających kompetencje społeczne oraz grupy wsparcia.

Tworzenie kampanii, warsztatów, prowadzenie badań i analiz poszerzających wiedzę o problemie oraz stanowiących podstawę projektowania działań:

- 1) Tworzenie i wdrażanie kampanii społecznych,
- 2) Wspieranie programów i inicjatyw prorozwojowych z zakresu dziedzin ekonomii, medycyny i nauk humanistycznych, mających służyć poprawie warunków życia społeczeństwa lub określonych grup potrzebujących wsparcia,
- 3) Organizowanie i niesienie ponad barierami społecznymi, etnicznymi i politycznymi pomocy na rzecz ogółu społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem tych grup podmiotów, które wyróżnia szczególnie trudna sytuacja życiowa lub materialna,
- 4) Pośredniczenie w kojarzeniu organizacji pomocowych przy realizacji konkretnych projektów pomocowych oraz w wymianie informacji, know – how oraz środków pomocowych,
- 5) Organizację szkoleń i konferencji,
- 6) Tworzenie tematycznych portali internetowych,
- 7) Upowszechnianie Internetu oraz innych technologii informacyjnych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży zamieszkałych na obszarach wiejskich,
- 8) Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem,
- 9) Edukacja i wzmacnianie potencjału na obszarach wiejskich,
- 10) Upowszechnianie wiedzy ekonomicznej oraz świadomości społecznej i obywatelskiej.”⁵⁸

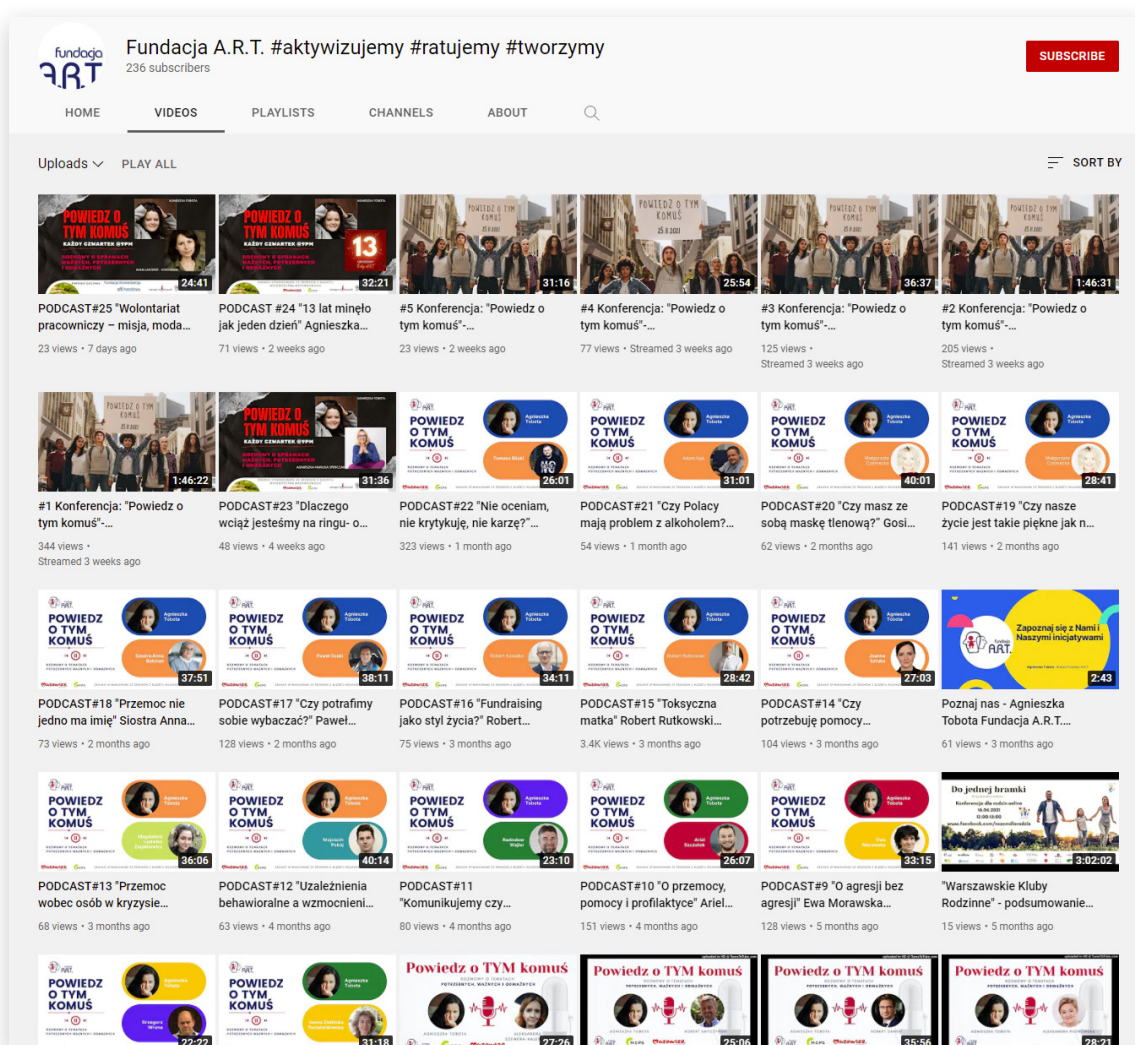
b) Działania podejmowane przez Fundację A. R. T.

<https://fundacjaart.pl/>

58 <https://spis.ngo.pl/314148-fundacja-a-r-t-314148> [dostęp: 06.12.2021]

W ramach nagłośnienia problemu przemocy oraz dotarcia do osób potencjalnie potrzebujących pomocy Fundacja A. R. T. prowadzi strony w popularnych mediach społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, LinkedIn. W ramach tych kanałów pojawiają się bieżące informacje dotyczące organizowanych wydarzeń, projektów w fazie realizacji oraz materiały z informacjami, gdzie oraz jak ofiary przemocy mogą uzyskać wsparcie. Najpopularniejsze filmy na kanale Fundacji w serwisie YouTube uzyskały około 3,5 tysiąca wyświetleń. Strona Fundacji w serwisie Facebook ma już ponad 6 tysięcy polubień i znacznie ułatwia kontakt zainteresowanym. Stanowi także dobre źródło wiedzy o działaniach Fundacji z uwagi na bardzo regularne publikowanie wpisów, które przekłada się na większe zasięgi publikowanych treści⁵⁹.

<https://www.youtube.com/channel/UChBSZBUcfph9wVL0NQ02vsA>

W czasie swojej działalności Fundacja realizowała projekty skierowane do dzieci, takie jak „Odyseja Młodych”, czyli program dla odbiorców w wieku 11 – 16 lat, który poprzez warsztaty, wyjazdy i wolontariat poszerzał wiedzę z zakresu finansów, ekologii, Internetu i nowych technologii, a także pomagał rozwijać kompetencje osobiste. Poruszano również tematykę walki z największymi zagrożeniami, takimi

⁵⁹ <https://www.youtube.com/channel/UChBSZBUcfph9wVL0NQ02vsA>

jak używki, narkotyki, agresja, stres czy brak wiary we własne możliwości⁶⁰. Innym programem przygotowanym specjalnie dla uczniów szkół podstawowych są „Korki w Art”, czyli bezpłatne korepetycje oraz opieka pedagogów zapewniona ponad 200 dzieciom⁶¹.

Fundacja A. R. T. prowadzi także szereg projektów skierowanych do całych rodzin. Przykładem może być organizowany cyklicznie Festiwal Rodziny, który poprzez oferowaną szeroką gamę aktywności promuje wspólne spędzanie czasu oraz jest impulsem do zacieśniania więzi rodzinnych⁶². Podobnym projektem jest sezonowy – zimowy, odpowiednik „Festiwalu Rodziny”, czyli „Miasteczko Mikołaja”, w ramach którego uczestnicy przygotowują własnoręcznie ozdoby świąteczne, śpiewają pieśni świąteczne oraz zapoznają się z wigilijnymi tradycjami panującymi w różnych miejscach⁶³. Dla rodzin, które czekają na narodziny dziecka oraz świeżo upieczonych rodziców Fundacja A. R. T. prowadzi zajęcia „Czas dla rodziny”, które mają wesprzeć je w wyzwaniach rodzicielstwa oraz zapewnić dostęp do psychologa. Elementem tej inicjatywy są także warsztaty ogólnorozwojowe dla dzieci⁶⁴. To przedsięwzięcie uzyskało wsparcie finansowe miasta stołecznego Warszawy.

Fundacja adresuje swoje działania także do grupy seniorów. Dla nich został przygotowany program „Seniorzy wiele warci”, który uwrażliwia osoby po sześćdziesiątym roku życia na zagrożenia finansowe, wirtualne, osobiste, zdrowotne oraz w ruchu drogowym. Elementem zajęć jest także przygotowanie materiałów o tym, jak ważne są relacje międzypokoleniowe, w czym pomagają także młodzieży. Projekt ten uzyskał dofinansowanie kwotą 93 800,00 zł w ramach programu „Aktywni+”⁶⁵.

Połączeniem scharakteryzowanych koncepcji, które razem składają się na narzędzie do walki z przemocą, jest „Rodzinna Klubokawiarnia Praska”. Na uwagę zasługuje także stworzona przez Fundację A. R. T. baza wiedzy na temat przemocy, a zwłaszcza metod walki z tym problemem. Usystematyzowane podejście i podział bazy na strefę pomocy, wiedzy, rodziny, seniora ułatwia intuicyjne poruszanie się po niej. Jest to jednak słabo wyeksponowany element strony, który z pewnością skorzystałby na lepszym usytuowaniu⁶⁶.

Aktywność Fundacji zyskuje mocno na rozgłosie, jaki nadają jej Polskie Radio Czwórka, Radio Eska, Raban, Radio dla Ciebie, Halo Radio czy Polsat News. Zaangażowanie w promowanie dzieła realizowanego przez Fundację pomaga w docieraniu do nowych grup odbiorców, którzy mogą skorzystać z oferowanych przez organizację zajęć czy konsultacji ze specjalistami. Jest to obszar wymagający stałej pracy, ponieważ zwiększanie zasięgu komunikacji promocyjnej ma duże przełożenie na postrzeganie Fundacji i jej działalności oraz prowadzi także do podniesienia zainteresowania proponowanymi przez nią inicjatywami, a także misją Fundacji.

60 <https://fundacjaart.pl/projekty/odyseja-mlodych/> [dostęp: 06.12.2021]

61 <https://fundacjaart.pl/projekty/korki-w-art/> [dostęp: 06.12.2021]

62 <https://fundacjaart.pl/projekty/festiwal-rodziny/> [dostęp: 06.12.2021]

63 <https://fundacjaart.pl/projekty/miasteczko-mikolaja/> [dostęp: 06.12.2021]

64 <https://fundacjaart.pl/projekty/czas-dla-rodziny/> [dostęp: 06.12.2021]

65 <https://fundacjaart.pl/projekty/seniorzy-jestes-wiele-wart/> [dostęp: 7.12.2021]

66 <https://fundacjaart.pl/bazawiedzy/> [dostęp: 7.12.2021]

The screenshot displays the homepage of Fundacja A.R.T. The header includes the logo, contact information (Przełącz 1%, pomoc@fundacjaart.pl, +48 885 55 22 22), and a 'WPLAĆ' button. The main navigation bar lists: O NAS, AKTUALNOŚCI, PROJEKTY FUNDACJI, BAZA WIEDZY, PARTNERZY, JAK POMÓC, GALERIA, and KONTAKT. The 'Projekty Fundacji' section features a '# Aktywizujemy' tag and lists several projects: 'Rodzinna Klubokawiarnia Praska', 'Czas dla Rodziny', 'Rodzinna Klubokawiarnia w Gliwicach', 'Seniorzy wiele wari #sztukadziałania', and 'Seniorzy wiele wari 3'. Each project includes a brief description and a photo. The 'AKTUALNOŚCI' section on the right lists recent news items like 'Pakujemy sanie Św. Mikołaja' and 'VI Miasteczko Mikołaja'.

<https://fundacjaart.pl/projekty-fundacji/>

Szereg opisanych wyżej, podjętych przez Fundację A. R. T., działań stanowi konkretny przykład realizacji statutowych celów oraz towarzyszącej im idei walki z przemocą. Wpisują się one zarówno w bezpośrednie zwalczanie aktów agresji poprzez udzielaną ofiarom pomoc, jak i pośrednie oddziaływanie na dwa środowiska, w których najczęściej dochodzi do przemocy względem najsłabszych i bezbronnych – dzieci. Dysfunkcyjne rodziny oraz szkoły i środowiska rówieśników są często miejscami, gdzie pojawia się szeroko rozumiana przemoc, zarówno psychiczna – wyzviska, znęcanie się, jak i fizyczna. Fundacja podejmuje próbę zapobiegania tym incydentom poprzez umacnianie więzi rodzinnych, ofertę wolontariatu kształtującego charakter młodych ludzi, wspieranie rozwoju dzieci i pomoc w edukacji, w celu wyrównania życiowych szans. Często spychanym na margines społecznej uwagi seniorom działalność Fundacji pomaga nawiązać relację z młodszym pokoleniem oraz pozostać świadomymi dokonujących się w świecie zmian i nowych zagrożeń.

Lokalizacja siedziby fundacji (Warszawa) stanowi dużą dogodność oraz daje szerokie pole możliwości do zagospodarowania, które może być jeszcze szerzej wykorzystywane. Mankamentem opisanych powyżej projektów jest ich niewielki stosunkowo zasięg oddziaływania, bowiem skupiają się one na samej Warszawie lub nawet jeszcze bardziej wąsko – jednej dzielnicy. Znikoma ilość akcji o szeroko zakrojonym

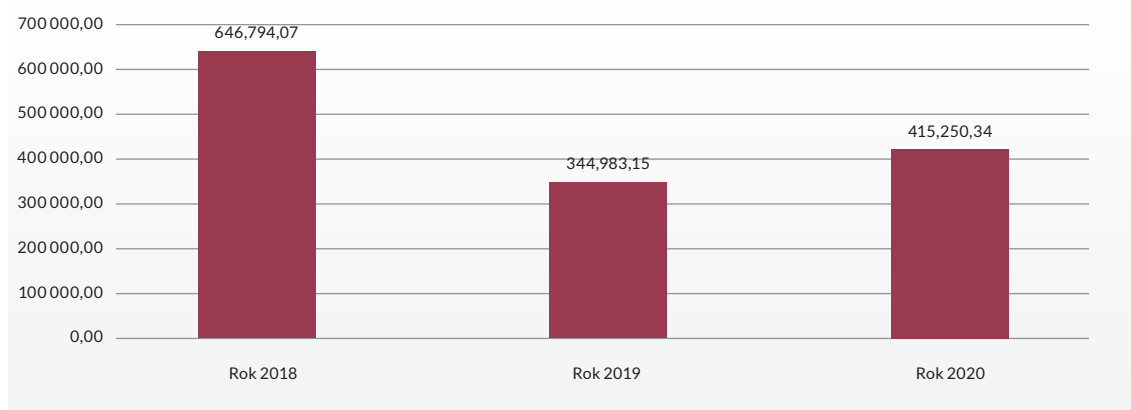
działaniu stanowi potencjał do rozwinięcia w przyszłości, zwłaszcza wobec dobrze rozwiniętych możliwości pozyskiwania partnerów, którymi już teraz dysponuje Fundacja A. R. T.

c) Partnerzy i budżet

Potrzebna społecznie działalność Fundacji A. R. T. oraz szeroki zakres podejmowanych zadań sprawiły, że udało jej się pozyskać ponad trzydziestu partnerów, takich jak np. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Ośrodek Pomocy Społecznej Wawer, Castorama, Rezonanse Kultury, Caritas, radio Eska, Fundacja Auchan, Fundacja grupy PKP, Fundacja City Handlowy, Psb Warszawa, Twój Tytani, Integrity Partners, Sto, Rossman, Leroy Merlin, Tago, Pedagogium Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie, Stowarzyszenie Serduszko dla dzieci, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich czy Ministerstwo Sprawiedliwości⁶⁷.

W ramach działalności statutowej, Fundacji udało się uzyskać przychody na poziomie 646 794,07 w roku 2018, 344 983,15 zł w roku 2019 i 415 250,34 zł w roku 2020. Rok 2020 był jedynym spośród tych trzech lat, kiedy Fundacja po uwzględnieniu wszystkich źródeł przychodu i odjęciu kosztów wykazała stratę⁶⁸.

Rysunek 38. Przychody z działalności statutowej Fundacji A.R.T. w PLN.

d) Zadanie Warto postawić na solidne fundamenty realizowany ze środków PROO

Projektem realizowanym przez Fundację A. R. T. przy wsparciu środków pozyskanych z Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich był projekt „Warto postawić na solidne fundamenty” (niespójnie nazywany w sprawozdaniu finansowym organizacji „Postaw na solidne fundamenty”)⁶⁹. W ramach niego w 2020 roku Fundacja A.R.T. realizowała działania z zakresu trzech obszarów: promocji, zatrudnienia personelu specjalistycznego oraz bieżącego funkcjonowania organizacji. Opis zaplanowanych w sprawozdaniu działań był bardzo szeroki, zawierał wiele propozycji działania oraz płynących z nich korzyści. W przeprowadzonym wywiadzie wspomniano, że Fundacja zajmuje się tworzeniem kampanii i warsztatów, które są dedykowane dla osób, które doświadczyły przemocy w rodzinie. Aktywizuje potrzebujące pomocy i wsparcia rodziny, pomaga osobom potrzebującym, niesamodzielnym.

67 <https://fundacjaart.pl/partnerzy/> [dostęp: 8.12.2021]

68 <https://fundacjaart.pl/sprawozdania-finansowe/> [dostęp: 8.12.2021]

69 <https://fundacjaart.pl/wp-content/uploads/2021/06/sprawozdanie-finansowe-2020.pdf> [dostęp: 8.12.2021]

Pierwszy obszar działań – promocja, miał według sprawozdawców przyczynić się do budowania lepszej rozpoznawalności marki wśród mieszkańców Warszawy, ale także otoczenia biznesowego. Dzięki temu Fundacja chciała dotrzeć do potencjalnych partnerów – firm zaangażowanych w działania społecznie odpowiedzialne (CSR). Jednym z opisanych działań, które miały się temu przysłużyć, miało być zakupienie specjalnie oznaczonego namiotu, wraz ze stoiskiem recepcyjnym, flagami i rollupami, aby móc przygotowywać własne, dobrze widoczne stoisko podczas wydarzeń społecznych, kulturalnych itd. W sprawozdaniu wspomniano, że namiot byłby też miejscem wystawienniczym materiałów sponsorów.

Kolejnym punktem był zakup aparatu fotograficznego, który miał obniżyć koszty związane z korzystaniem z usług fotografów zewnętrznych. Celem Fundacji było przygotowywanie fotorelacji z prowadzonych działań, aby je uwiarygodnić i przygotować portfolio do wykorzystania w działaniach fundraisingowych.

Fundacja założyła, że wykorzysta przestrzeń autobusów i tramwajów komunikacji miejskiej oraz SKM, aby dotrzeć do jak najliczniejszej grupy odbiorców. W tym celu zaplanowano przygotowanie plansz reklamowych do wyświetlania na ekranach w środkach transportu zbiorowego. Na planszach miałyby się pojawić logotypy darczyńców jako dodatkowa zachęta do wsparcia Fundacji przez firmy prywatne.

W ramach działań promocyjnych wymieniono także zakup gadżetów promocyjnych (kubek termiczny, torba-worek, pendrive, notes), które mają być upominkami dla darczyńców. Poprzez wręczanie tych upominków, Fundacja chciałaby zacieśniać relacje.

Do działań projektowych w temacie autopromocji wpisano również przygotowanie i wydruk broszur na temat działań Fundacji oraz wizytówek.

Szeroko zakrojona autopromocja Fundacji miała przełożyć się na pozyskanie sponsorów i niezależnie się od dotacji i grantów. Ponadto Fundacja założyła kontynuację współpracy z dotychczasowymi partnerami.

Działanie trzecie – zatrudnienie specjalistycznego personelu, było podzielone na kilka celów projektowych. Miało ono przyczynić się do poprawienia efektywności wykonywanej pracy, poprawności stabilności kompetencyjnej, uzyskaniu stabilności finansowej oraz niezależności od dotacji. W poddziałaniach dookreślono, że Fundacja zamierza zatrudnić grafika/informatyka w ramach umowy cywilnoprawnej. Dzięki temu strony internetowe prowadzone przez Fundację miałyby zapewnioną kompetentną i bieżącą obsługę, w tym aktualizacje, przygotowywanie grafik oraz usuwanie usterek. Grafik służyłby również wsparciem podczas przygotowywania kampanii przeciw przemocy, opracowywałby materiały promocyjne i edukacyjne.

Kolejnym wsparciem kadrowym Fundacji miało być zatrudnienie specjalisty do obsługi księgowej, aby zoptymalizować proces rozliczania projektów i bieżącej działalności.

Fundacja zaznaczyła w sprawozdaniu, że chciałaby zwiększyć liczbę godzin pracy specjalistów, takich jak psycholog, psycholog dziecięcy, prawnik, coach rodziny czy pedagog.

Jako poddziałanie w zakresie zatrudnienia personelu wymieniono także zatrudnienie dwóch fundraiserów na okres próbny, aby spośród nich wybrać jednego na okres dłuższej współpracy, do grudnia 2021. Osoba

na tym stanowisku miałyby zająć się pozyskiwaniem środków na bieżącą działalność Fundacji, konsultacje i warsztaty specjalistyczne dla rodzin dzieci, młodzieży i seniorów. Fundraiser odciążałby zespół Fundacji, dzięki temu mógłby on skupić się na działalności pomocowej i realizacji celów statutowych.

Ostatnią grupą działań, które zostały opisane w sprawozdaniu, było zapewnienie środków na bieżące funkcjonowanie organizacji. Wśród kosztów Fundacja wymieniła czynsz, opłaty eksploatacyjne, takie jak media i wywóz śmieci, ale także zakup materiałów biurowych. W dokumencie zaznaczono również, że sprzątanie lokalu wymaga dużo czasu i energii.

W przedstawionym za 2020 rok sprawozdaniu Fundacji A.R.T., wydatkowanie pozyskanych środków w skali rocznej kształtowało się w następujący sposób:

- 1) płatna reklama w mediach społecznościowych (działania promocyjne) - 500 zł,
- 2) wynagrodzenie grafika/ informatyka (zatrudnienie specjalistycznego personelu) - 3600 zł,
- 3) wynagrodzenie fundrisera (zatrudnienie specjalistycznego personelu) - 40 800 zł,
- 4) zatrudnienie księgowej (zatrudnienie specjalistycznego personelu) - 3 000 zł,
- 5) wynagrodzenie koordynatora projektu (zatrudnienie specjalistycznego personelu) - 14 400 zł,
- 6) wynajem lokalu (zapewnienie środków na bieżące funkcjonowanie fundacji) - 4 375,64 zł,
- 7) koszty eksploatacyjne (zapewnienie środków na bieżące funkcjonowanie Fundacji) - 2400 zł,
- 8) prowadzenie indywidualnych konsultacji specjalistycznych (zatrudnienie specjalistycznego personelu) - 56 110,21 zł,
- 9) usługa sprzątania (zapewnienie środków na bieżące funkcjonowanie Fundacji) - 5 400 zł.

Razem daje to sumę 130 585,85 zł. Są to koszty zaplanowane w umowie i faktycznie poniesione z dotacji. W sumie na działania promocyjne w 2020 roku wydatkowano 500 zł, na zatrudnienie specjalistycznego personelu 117 910,21 zł, a na zapewnienie środków na bieżące funkcjonowanie fundacji 12 175,64 zł. W przeliczeniu na procenty kształtuje się to następująco:

- 1) działanie 1 - działania promocyjne - 0,38% dotacji,
- 2) działanie 3 - zatrudnienie specjalistycznego personelu - 90,29% dotacji,
- 3) działanie 5 - zapewnienie środków na bieżące funkcjonowanie fundacji - 9,32% dotacji.

W ujęciu finansowym należy podkreślić, że na prowadzenie indywidualnych konsultacji specjalistycznych, czyli na realną pomoc beneficjentom Fundacji, wydatkowano tylko 42,97% wartości całej dotacji (56 110,21 zł). Dla porównania, niewiele mniejszą sumę (55 200 zł), przeznaczono na wynagrodzenia fundrisera i koordynatora projektu. Można wywnioskować, że na tym etapie dla Fundacji głównym zadaniem i celem jest sam rozwój, poprzez pozyskiwanie sponsorów i kolejnych środków.

Analizując dokumentację realizacji zadania, wyraźnie widać, że koordynator wiele czasu poświęcił na rzecz wydatków reklamowych i innych działań promocyjnych, których celem było rozpropagowanie Fundacji oraz przyczynienie się do łatwiejszego pozyskiwania partnerów do dalszych działań. Z przeprowadzonych analiz jasno wynika, że aktywności w tym obszarze było niewiele. Brak danych na temat zasięgu płatnej promocji reklamy na Facebooku, liczby odbiorców i pozostałych statystyk. Ponadto w sprawozdaniu nie ma też informacji, w jaki sposób Fundacja promowała swoje działania w ramach współpracy z instytucjami publicznymi, władzami samorządowymi, zaprzyjaźnionymi organizacjami

III sektora oraz w Komisjach Dialogu Społecznego. Brak tych danych jest niezwykle istotny, z uwagi na fakt silnego akcentowania we wniosku dążenia do usamodzielnienia się w finansowaniu działalności oraz pozyskiwania nowych sponsorów poprzez własne działania marketingowe.

W ramach działania 3 - zatrudnienie specjalistycznego personelu - Fundacja zatrudniła:

- 1) na podstawie umowy cywilnoprawnej osobę odpowiedzialną za przygotowanie grafik oraz obsługę strony internetowej i mediów społecznościowych oraz wydarzeń online.
- 2) Fundaisera – jego zadaniem był kontakt z potencjalnymi sponsorami. Zgodnie ze sprawozdaniem, ta osoba pozyskała partnerów do finansowego wsparcia dwóch wydarzeń online oraz do utworzenia Praskiego Centrum Społecznego Rozwoju. Niestety, brak w sprawozdaniu informacji na temat tego, ilu sponsorów udało się pozyskać. Nie ma też danych na temat wysokości obiecanego i otrzymanego wsparcia. Biorąc pod uwagę fakt, że wynagrodzenie fundaisera wyniosło 31,24% całej dotacji, warto by było takie dane w sprawozdaniu zamieścić, celem umożliwienia oceny sensowności poniesionego wydatku.
- 3) Specjalistów: prawnika, psychologa dziecięcego, 2 pedagogów, 4 psychologów. Zgodnie ze sprawozdaniem, taka liczba umożliwiła prowadzenie terapii długoterminowej (powyżej 20h/pacjenta). W sumie było to 561 godzin spotkań indywidualnych. Przy założeniu, że terapia każdego pacjenta trwała 20 godzin, Fundacja udzieliła pomocy 28 osobom. Niestety, brak danych liczbowych w sprawozdaniu uniemożliwia doprecyzowanie, ilu osobom udało się realnie pomóc i w jakim zakresie. Koszt jednej godziny konsultacji oscylował w granicach 100 zł. Z dokumentu nie wynika również, czy większym zainteresowaniem cieszyła się pomoc prawna czy psychologiczno-pedagogiczna. Brak tych danych utrudnia, a nawet uniemożliwia, realne oszacowanie korzyści społecznych, płynących z działalności Fundacji.
- 4) Księgową. Jest to korzyść wyłącznie w aspekcie prawno-organizacyjnym dla Fundacji, płynąca z szybkości, jakości i wygody obsługi wszystkich dokumentów i projektów przez jednego przedsiębiorcę. Nie ma to bezpośredniego przełożenia na korzyści dla otoczenia społecznego, w tym beneficjentów Fundacji.

W działaniu numer 5 określono, że z dotacji pokryto część kosztów eksploatacyjnych i wynajmu lokalu. Ponadto Fundacja zakupiła usługę sprzątania. W opisie można przeczytać, że dzięki zapewnieniu tej usługi pracownicy Fundacji mogli zająć się obowiązkami stricte merytorycznymi. Sprawozdanie nie obejmuje w swoim zakresie informacji, do jakich konkretnie zadań skierowano osoby, które do tej pory dbały o porządek.

Podsumowując, na podstawie sprawozdania oraz wyników przeprowadzonych badań za 2020 rok trudno ocenić realne korzyści społeczne płynące z działalności Fundacji. Brak danych o: liczbie osób objętych pomocą, rodzaju tej pomocy (prawna, psychologiczna, pedagogiczna) uniemożliwia rzetelne i wiarygodne zweryfikowanie, także przez otoczenie biznesowe, potencjalnych sponsorów, efektów współpracy. Ponadto w sprawozdaniu brakuje także danych o tym, na ile praca specjalistów była efektywna, tj. ile z osób objętych pomocą ocenia ją jako skuteczną.

Ponadto warto zauważyć, że w sprawozdaniu brak danych statystycznych o zasięgu opłaconej w serwisie Facebook kampanii społecznej. Są to dane łatwo dostępne dla osób, które były odpowiedzialne za publikację postów i opłacenie reklam.

Bardzo duży procent dotacji (prawie połowa) przeznaczony na wynagrodzenia fundaisera oraz Koordynatora projektu budzi zastrzeżenia. Ponadto ze sprawozdania nie wynika, na ile skuteczne i efektywne

były działania obu tych osób. Pamiętać należy jednak, że skala czasu utrudnia realną ocenę, bowiem inwestycja w kadry zaczyna być opłacalna dopiero w dłuższym okresie i może się okazać, że w sytuacji, gdy fundacja jest okrzepłym, dobrze funkcjonującym podmiotem, taki podział środków był podziałem najbardziej racjonalnym. Sugerujemy w związku z tym w kolejnych edycjach dokonywania ocen wieloletnich, wzdłuż czasu.

Mierniki przyjęte w projekcie nie odzwierciedlają przełożenia wydatkowanych środków na realne efekty. Brak podstawowych danych liczbowych ogranicza weryfikację skuteczności Fundacji w realizacji projektu.

6.3.2. FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

a) Ogólne informacje o Fundacji Republikańskiej

Fundacja Republikańska powstała w 2009 roku w Warszawie, jako think-tank prowadzący jednocześnie działalność wydawniczą oraz edukacyjną. Rozpoczęciu działalności towarzyszyło odczytanie manifestu, który następnie został podpisany przez założycieli, o następującej treści:

1. Republika

Jesteśmy Republikanami, bo chociaż różnimy się w wielu sprawach, mamy różne powołania życiowe, wykonujemy różne zawody i zajęcia, razem staramy się dbać o dobro wspólne nas wszystkich – Polskę. Chcemy, by była ona Republiką – wspólnym dobrem, o które dbają razem wszyscy obywatele, zjednoczeni uznaniem dla praw i pożytków z życia we wspólnocie.

2. Życie

Łączy nas przede wszystkim wiara w niezbywalną godność każdego człowieka, ze względu na którą życie ludzkie powinno być bezwarunkowo chronione od naturalnego poczęcia do naturalnej śmierci.

3. Dobro wspólne

Jesteśmy równie gorąco przekonani, że życie publiczne powinno być kształtowane w duchu prymatu dobra wspólnego nad interesami prywatnymi, a prawo służyć ogółowi obywateli, a nie zorganizowanym grupom partykularnych interesów.

4. Polska

Jesteśmy patriotami. Wierzimy, że państwo polskie – owoc pracy i walki pokoleń Polaków – powinno być tak formalnie suwerenne, jak rzeczywiście podmiotowe wobec krajowych i ponadnarodowych grup interesu, państw i organizacji.

5. Prawo naturalne

Zgadzamy się, że tworzące prawo i podejmujące decyzje o życiu obywateli władze są związane prawem wyższego rzędu i zdrowym rozsądkiem.

6. Odpowiedzialność obywatelska

Chociaż nasze podstawowe obowiązki to dbałość o wielowymiarowy rozwój rodziny i sumienność w pracy zawodowej, jesteśmy przekonani, że odpowiedzialność obywatelska – postawa zaangażowania się w sprawy publiczne, jest naturalnym dopełnieniem tych obowiązków. Walka o jak największy zakres aktywności

publicznej, rozwijanej w harmonii z życiem rodzinnym i zawodowym jest podstawowym wyzwaniem każdego Republikańczyka.

7. Wolność

Jesteśmy Republikańczykami, bo nie mamy zideologizowanego podejścia do spraw publicznych – pamiętając o duchu republikańskim, jesteśmy otwarci na bardzo różne propozycje rozwiązań instytucjonalnych służących ochronie życia, dobru wspólnemu, podmiotowości Polski. Chcemy wspólnie o nich dyskutować i nad nimi pracować.

8. Optymizm

Obok szacunku dla wspólnych wartości uważamy, że działalność publiczna powinna być prowadzona w duchu optymizmu i przekonania o wartości wspólnych wysiłków. Dlatego unikamy ideologicznego zaciętrzewienia, nieprowadzącego do działania gadulstwa, jałowego krytykanctwa i nieopartego doświadczeniem teoretyzowania.

9. Formacja

Staramy się być coraz lepszymi obywatelami Rzeczypospolitej – szanującymi prawo, korzystającymi z własnej wolności i szanującymi wolność innych. Wierząc, że siła Republiki, sprawiedliwość jej prawa i dobrobyt zależą od cnót jej obywateli, jako priorytet traktujemy samokształcenie i pracę nad kształtowaniem republikańskiego ducha naszych współobywateli.

10. Wiedza

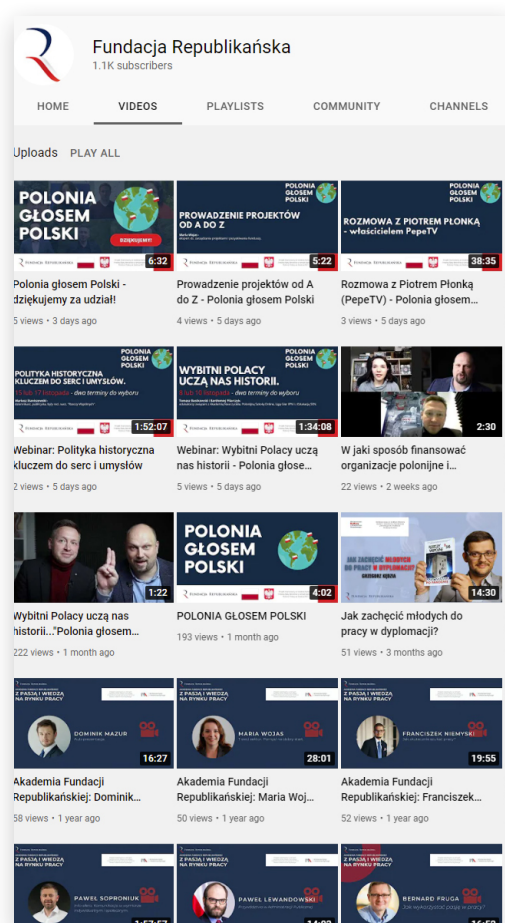
Jesteśmy również przekonani, że owocne dla Rzeczypospolitej angażowanie się w życie publiczne – patrzenie władzy na ręce i dokonywanie roztropnych zmian prawa służących dobru wspólnemu – wymaga od nas nieustannego pogłębiania wiedzy na temat działania państwa i gospodarki⁷⁰.

<https://fundacijarepublikanska.org/>

70 <https://fundacijarepublikanska.org/o-fundacji/> [dostęp: 09.12.2021]

Fundacja Republikańska opiera swoją działalność o realizację trzech koncepcji. W pierwszej kolejności tworzy szeroką ofertę edukacyjną dla młodzieży szkół średnich oraz studentów. Wyjście z inicjatywą do młodego pokolenia, ambitnych jednostek ma stanowić gwarancję kontynuacji misji Fundacji oraz stale ubogacać i uaktualniać jej przekaz oraz zwiększać grono odbiorców, do którego organizacja stale dociera ze swoim przesłaniem. Równie istotnym aspektem zdaje się być moderowanie debaty publicznej poprzez promowanie treści wpisujących się w katalog światopoglądowy zarysowany w manifestie. Akcentowanie swojego głosu w rozmowach o tematach bliskich misji Fundacji odbywa się także poprzez wspieranie liderów, osób zdolnych do wpływu na kształt dyskusji o problemach społecznych dzięki swojej charyzmie, a jednocześnie dzielących spojrzenie na otaczającą rzeczywistość z misją i statutem Fundacji. Wsparcie merytoryczne oraz szerszy rozgłos zapewnia Fundacji działalność kulturalna i wydawnicza, w tym głównie wydawanie kwartalnika republikańskiego „Rzeczy Wspólne”, analizy będące częścią działalności monitoringowej nakierowanej na śledzenie działalności władzy publicznej, a także proponowanych zmian w funkcjonowaniu pojedynczych fragmentów aparatu władzy państwowej na różnych szczeblach. Fundacja Republikańska prowadzi także strony w mediach społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter czy YouTube. Są to popularne źródła wiedzy o wdrażanych działaniach Fundacji – strona na Facebooku osiągnęła już ponad 8,5 tysiąca polubień i co kilka dni pojawia się tam kolejny post z wiadomościami. Jeśli chodzi o serwis YouTube, większy nacisk na promocję kanału Fundacji w tym serwisie mógłby przełożyć się na zasięg treści. Obecne zasięgi rzędu kilkudziesięciu do kilkuset wyświetleń mogłyby być znacząco zwiększone, zwłaszcza, że są to treści potencjalnie bardzo atrakcyjne dla odbiorcy poszukującego pogłębionej wiedzy o funkcjonowaniu państwa.

<https://www.facebook.com/fundacja.republikanska> <https://www.youtube.com/c/FundajarepublikanskaOrg/videos>

b) Działalność Fundacji Republikańskiej

W 2011 roku Fundacja uruchomiła nowy program monitoringu gospodarowania wydatkami w sektorze administracji publicznej w formie przejrzystych map wydatków.

<https://www.mapawydatkow.pl/>

Dzięki temu projektowi obywatele nie muszą już zapoznawać się z ogromnymi ilościami dokumentów i danych, ponieważ wszystkie informacje są na wyciągnięcie ręki, dostępne w klarownej formie. Jest to doskonałe ułatwienie w egzekwowaniu prawa do informacji publicznej. Może również przetożyc się na wzrost zainteresowania funkcjonowaniem państwa przez przeciętnych obywateli oraz służyć jako narzędzie do ujawniania i weryfikowania nieprawdziwych informacji dotyczących wydatkowania publicznych pieniędzy, które często pojawiają się w doniesieniach medialnych. Ponadto spełniają funkcję edukacyjną, ponieważ uczą młodych ludzi, jak działa ogromna machina państwowa napędzana pieniędzmi pozyskiwanymi z podatków. Skutki mogą objąć także zwiększenie zaufania do państwa, wynikającego z lepszego zrozumienia jego działania oraz impuls do pełniejszego zaangażowania się w życie społeczne poprzez zrozumienie specyfiki zadań, jakie wypełniają oddolne działania obywateli oraz organizacje pozarządowe⁷¹.

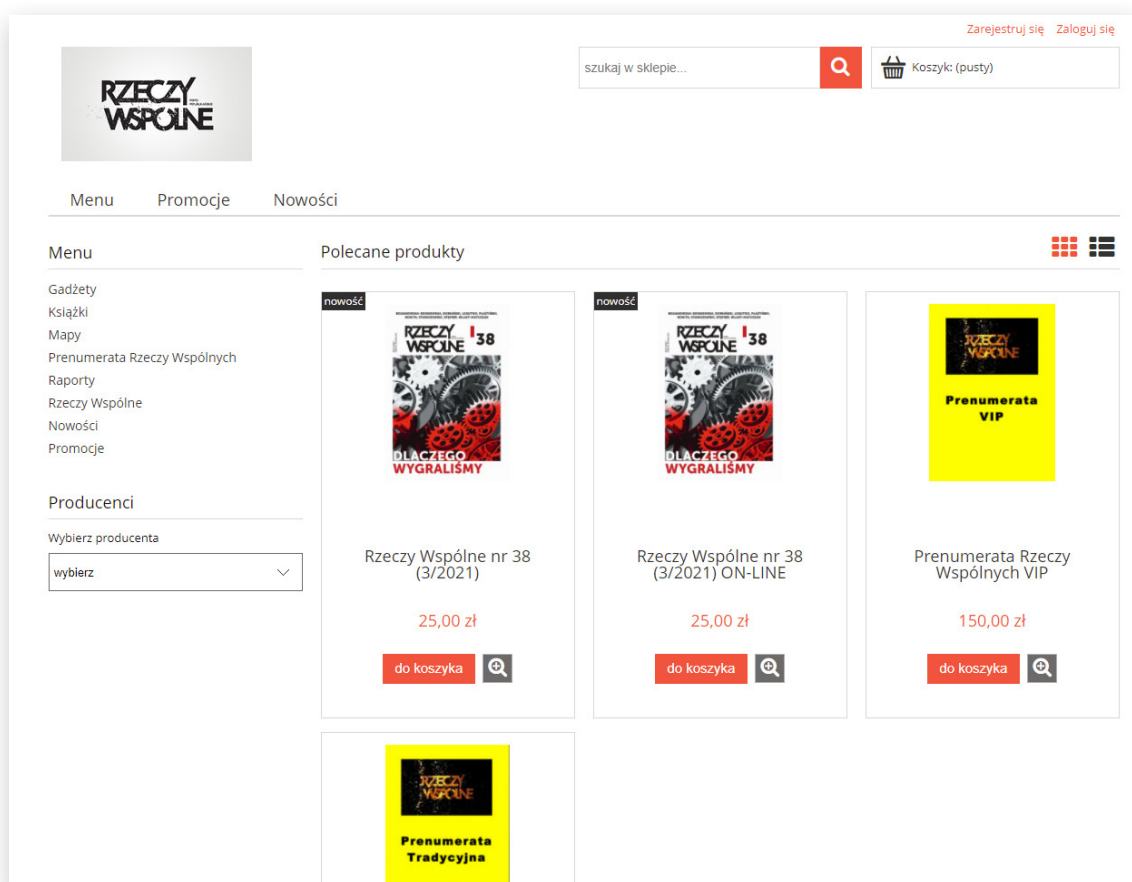
Powyższy projekt jest niejako powiązany, przynajmniej pod względem analitycznego charakteru, z publikowanymi przez Fundację Republikańską od 2011 roku raportami poruszającymi różnicowane, bieżące problemy istotne społecznie. Pierwsze udostępnione opracowanie dotyczyło zawodów regulowanych

⁷¹ <https://www.mapawydatkow.pl/> [dostęp: 09.12.2021]

prawnie, a najświeższy numer z czerwca 2021 roku porusza kwestię roli obywatela w systemie bezpieczeństwa narodowego. Publikowane były także artykuły alarmujące o epidemii otyłości, a także o inflacji i zabezpieczeniu oszczędności, suwerenności lekowej państwa, potrzebach telekomunikacyjnych Polaków, podatku akcyzowym i wielu innych zagadnieniach⁷².

W bieżącym roku Fundacja Republikańska organizowała także serię warsztatów, mających zaaktywizować obywateli Rzeczypospolitej Polskiej mieszkających poza granicami kraju i zachęcić ich do śledzenia bieżących wydarzeń w Ojczyźnie. Zajęcia miały także rozwijać umiejętności zainteresowanych w zakresie marketingu, finansowania organizacji polonijnych oraz zwiększać wiedzę i świadomość historyczną⁷³.

Przy współpracy finansowej z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego Fundacja regularnie udostępnia kolejne numery czasopisma „Rzeczy Wspólne”, ukazującego się co kwartał i stawiającego sobie za cel dostarczenie czytelnikom opracowań poruszających najistotniejsze problemy współczesnej Polski. Do realizacji tego celu Fundacja dąży poprzez promowanie rzetelnych analiz tworzonych przez ekspertów, czym wyróżnia się na tle innych podmiotów, wykraczając poza sferę filozofii i idei, a przechodząc do ściśle merytorycznych rozważań ludzi kompetentnych do stawiania tez w danej dziedzinie⁷⁴. Wszystkie numery „Rzeczy Wspólnych”, a także inne pozycje wydawnicze są oferowane w prowadzonym przez Fundację sklepie internetowym.

<https://fundacjarepublikanska.istore.pl/>

⁷² https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/raporty-analizy/ [dostęp: 09.12.2021]

⁷³ https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/projekt-nadrzedny/ [dostęp: 09.12.2021]

⁷⁴ https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/rzeczy-wspolne/ [dostęp: 09.12.2021]

Od samego początku swojej działalności Fundacja Republikańska organizuje także cykliczne Kongresy Republikańskie, do tej pory odbyło się ich piętnaście. Są to imprezy przyciągające rzesze osób zaangażowanych w aktywność Fundacji, stanowiące przyczynek do podsumowania wszystkiego, w czym brała udział Fundacja w ostatnim okresie oraz okazję do podzielenia się planami na nadchodzące miesiące, przy jednoczesnym pogłębieniu wiedzy przybyłych gości⁷⁵.

Wśród działań, które mają zbliżać ludzi oraz zmieniać ich spojrzenie na rzeczywistość, plasuje się także projekt „Spółdzielcze rewolucje”, dzięki któremu Fundacja próbowała nakłonić mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych do lepszego poznania swoich praw oraz zmiany spojrzenia na spółdzielnię⁷⁶.

Dzięki uzyskaniu dofinansowania od Ministra Rodziny i Polityki Społecznej i Pełnomocnika Rządu do spraw Polityki Demograficznej na kwotę 170 058 zł Fundacja Republikańska zrealizowała także program poświęcony roli mężczyzny we współczesnym świecie, zmieniającym się względem minionych lat zadaniami i oczekiwaniami, a także toksycznej męskości – „Jesteś potrzebny chłopie!”⁷⁷.

W 2019 roku przy wsparciu PKN Orlen Fundacja Republikańska prowadziła monitoring doniesień dotyczących szarej strefy w Polsce. Skutkiem tej analizy były opublikowane 4 raporty kwartalne, jeden całoroczny, artykuł oraz film podsumowujący projekt. Szara strefa jest zjawiskiem, które ma duży wpływ na kondycję państwa oraz dobrobyt obywateli, stąd też kluczowe są informacje o wykrytych towarach akcyzowych i rozbitych grupach przestępczych, czy o tym, jak duży szacunkowo jest to „sektor”. Opisanie działań uszczelniających system oraz rozwiązań legislacyjnych, które już obowiązują, a także projektowanie nowych, to także element tego zakrojonego na szeroką skalę programu. Analizie poddano 850 tysięcy stron internetowych i 1100 tytułów prasowych, dane udostępniane przez KAS, Straż Graniczną, Policję, strony rządowe, polityków w mediach oraz w raportach innych organizacji pozarządowych, a także innych instytucji polskich i międzynarodowych⁷⁸.

https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/monitoring-szarej-strefy/

75 https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/kongresy-republikanskie/ [dostęp: 09.12.2021]

76 https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/spoldzielcze-rewolucje/ [dostęp: 09.12.2021]

77 https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/jestes-potrzebny-chlopie/ [dostęp: 09.12.2021]

78 https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/monitoring-szarej-strefy/ [dostęp: 09.12.2021]

Na kształt polityki oraz systemu wartości mają duży wpływ cywilizacja, idee i kultura – szerokie pojęcia, obszerne zagadnienia, którym poświęcony jest organizowany przez Fundację Republikańską cykl „Pod spodem”. Poprzez debaty, rozmowy z zaproszonymi gośćmi, wykłady i pokazy filmowe omawiane jest to, co stanowi podwaliny funkcjonowania ustroju politycznego, w którym żyjemy, oraz co doprowadziło do jego powstania. Poruszane są także bieżące zagadnienia polityki wewnętrznej i międzynarodowej. Tematyka spotkań, które odbyły się do tej pory, obejmowała m.in. następujące tematy: „Ustrój dla Warszawy. Jaki jest a jaki powinien być?”, „Teorie spiskowe jako narzędzie dezinformacji”, „Dzień sznura – co się stanie, gdy zabraknie prawa?”, „Porno a demografia”, „Stacje paliw – infrastruktura krytyczna?”, „Psychologiczne kulisy władzy + socjotechnika w praktyce”, „Gospodarka Dobra Wspólnego. Jakiego kapitalizmu potrzebują Polacy?”⁷⁹.

Fundacja Republikańska przygotowała także bardzo ciekawą analizę znaczenia zagranicznych inwestorów dla polskiego rynku. Program „Ocena Wpływu Inwestora Zagranicznego” stworzył system punktacji w podziale na cztery kategorie dokonywania oceny: zakorzenienie i gospodarka, innowacyjność, kapitał ludzki, ochrona środowiska i społeczność lokalna. W procesie oceny bierze się pod uwagę powiązania z lokalnymi przedsiębiorcami, trwałość jego obecności oraz istniejące centra usług. Pozytywne przejście przez proces weryfikacji skutkowało przyznaniem certyfikatu, który dla samorządów lokalnych lub władzy wyższych szczebli, a także innych przedsiębiorców miał stanowić potwierdzenie wiarygodności danego inwestora⁸⁰.

kontakt@owiz.org

HOME MISJA INWESTORZY OWIZ KORZYŚCI FAQ ODPOWIEDZIALNY PARTNER KONTAKT

O CENIE WPŁYWU INWESTORA ZAGRANICZNEGO

Misja

Misją przyświecającą Ocenie Wpływu Inwestora Zagranicznego jest budowa partnerskich relacji między inwestorami zagranicznymi a Polską.

Misję tę realizujemy poprzez badania i analizy, dzięki czemu upowszechniamy wiedzę o wpływie inwestycji zagranicznych na polskie społeczeństwo, gospodarkę i środowisko naturalne.

OWIZ umożliwia:

- pokazywanie dobrych praktyk stosowanych przez inwestorów zagranicznych;

Dzięki wnikliwemu badaniu obejmującemu 21 zmiennych uszeregowanych w 4 kategorie będziemy pokazywać jakie praktyczne rozwiązania i modele działania są nie tylko efektywne ekonomicznie, ale służą również rozwojowi polskiej gospodarki.

- pokazywanie siły zależności między inwestorem zagranicznym a polską gospodarką;

Badanie, którego jedną z głównych elementów jest analiza zakorzenienia inwestora w polskiej gospodarce, pozwala mierzyć i podkreślać wagę i korzyści uzyskiwane przez inwestora zagranicznego dzięki silnemu osadzeniu w Polsce i współpracy z lokalnymi kooperantami;

- ustandaryzowanie sposobu mierzenia jakości wpływu inwestora zagranicznego na kraj goszczący;

Dzięki opracowanej przez ekspertów Fundacji Republikańskiej unikalnej i ustandaryzowanej metodyce możliwe jest przeprowadzenie analizy dla

<http://owiz.org/>

⁷⁹ https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/spotkania-pod-spodem/ [dostęp: 09.12.2021]

⁸⁰ https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/ocena-wplywu-inwestora-zagranicznego/ [dostęp: 10.12.2021]

Fundacja Republikańska odniosła się także do narastającego problemu migracyjnego, przygotowując inicjatywę „Polski model gościnności”. Jest to program przede wszystkim o charakterze informacyjnym, mający na celu zwiększenie powszechnej świadomości o skali problemu, możliwych rozwiązaniach, prowadzonej obecnie polityce migracyjnej oraz integracji imigrantów. Częścią tej kampanii jest także film promocyjny⁸¹. Analiza dostępnych danych na temat migracji zaowocowała także powstaniem raportu, w którym informacje te zostały zebrane i przedstawione⁸². Jako materiał pomocniczy, ułatwiający prezentowanie materiałów w ramach działań edukacyjnych, przygotowany został także krótki podręcznik⁸³. Opracowane materiały zostały wykorzystane podczas serii szkoleń prowadzonych w Warszawie i siedmiu innych miastach, a także posłużyły jako podstawa do przygotowania webinarów dostępnych online⁸⁴. Projekt był realizowany przy wsparciu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich Narodowego Instytutu Wolności.

W ramach projektu „Niepodległość. Dobro Wspólne” wybranych zostało 100 najważniejszych dla losów Polski wydarzeń z minionego stulecia, szczególnie tych, które budują dumę narodową Polaków. Elementem tej akcji było także przygotowanie raportu przedstawiającego wizję niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej za kolejne 100 lat, jest to perspektywa czasowa, w której bardzo rzadko myśli się w polskiej polityce, co zresztą stanowi jedną z głównych bolączek wielu krajów demokratycznych.

Poprowadzono także 7 warsztatów tematycznych w miastach w całej Polsce, należały do nich: Poznań, Gdańsk, Lublin, Wrocław, Zagórz, Łódź i Warszawa. Prace zostały wsparte przez pozyskanych partnerów: Instytut Debaty Publicznej, Stowarzyszenie DolinaKolejowa.pl, Polski Instytut Transportu Drogowego, Instytut Przemysłu II, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Fundacja Ambitna Polska. Na zakończenie projektu powstałe materiały oraz efekty akcji promocyjnej zostały omówione w czasie Kongresu Republikańskiego 10 listopada 2018 roku oraz Kongresu 590 16 listopada 2018 roku, a także na łamach 28 numeru kwartalnika Rzeczy Wspólne⁸⁵.

c) Projekt „Kapitał Żelazny – pierwszy krok” realizowany ze środków PROO

Fundacja w 2020 roku, w ramach środków pozyskanych z PROO, realizowała projekt „Kapitał Żelazny – pierwszy krok”. W jego ramach zaplanowano pięć grup działań: opracowanie planu i zarządzanie działaniami, strategia budowy kapitału, strategia zarządzania kapitałem, założenia kampanii promocyjnej i kampania promocyjna.

Zgodnie z wnioskiem, w ramach pierwszego działania Fundacja miała wybrać koordynatora projektu. Do jego zadań miała należeć koordynacja pracy nad wnioskiem, prowadzenie analiz, wycen, ale także organizacja spotkań i wyjazdów. Ponadto, jako poddziałanie wymieniono spotkania Zarządu i pracowników Fundacji, podczas których miały zostać wypracowane wstępne założenia dla kapitału żelaznego, w tym ramy czasowe i finansowe, analiza źródeł finansowania, opracowanie celów, na które zostaną wykorzystane zyski z kapitału, wstępne oszacowanie wielkości kapitału oraz możliwości jego zebrania. Kolejnym poddziałaniem w tym zakresie miały być wizyty studyjne – 3 krajowe i 3 zagraniczne.

81 <https://www.facebook.com/watch/?ref=external&v=345587249610969> [dostęp: 10.12.2021]

82 <https://fundacjarepublikanska.org/wp-content/uploads/2020/08/RAPORT.pdf> [dostęp: 10.12.2021]

83 <https://fundacjarepublikanska.org/wp-content/uploads/2020/08/Podr%C4%99cznik.pdf> [dostęp: 10.12.2021]

84 https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/polski-model-goscinnosci/ [dostęp: 10.12.2021]

85 https://fundacjarepublikanska.org/co_robimy/niepodleglosc-dobro-wspolne/ [dostęp: 10.12.2021]

Celem drugiego działania – „Strategia budowy kapitału”, była analiza rynku firm doradczych i wybór jednej, z którą miała zostać podpisana umowa na opracowanie strategii, zgodnie z wytycznymi Fundacji.

Działanie trzecie – „Strategia zarządzania kapitałem żelaznym”, miało zawierać założenia inwestycyjne na 20 lat funkcjonowania kapitału żelaznego Fundacji.

Działanie czwarte – „Założenia kampanii promocyjnej”, miało zawierać harmonogram działań promocyjnych na lata 2022 - 2024. Realizacja kampanii ma zostać zlecona firmie zewnętrznej, specjalizującej się w marketingu i promocji.

Działanie piąte – „Kampania promocyjna”, miało być podzielone na kilka poddziałań: sporządzenie 3 raportów merytorycznych, 3 spotkania z darczyńcami, działania fundraisingowe, przygotowanie filmu reklamowego oraz plataną promocję.

W 2020 roku w ramach Działania 1 przeprowadzono szkolenia pracowników Fundacji. W dwóch szkoleniach wzięło udział 6 pracowników. Ponadto kolejne szkolenie, dla 2 pracowników, rozpoczęło się w 2020 roku, a zakończy w 2021.

Działaniem 2 w 2020 roku było rozpoczęcie pracy nad strategią, zakończenie prac jest przewidziane na 2021. W 2020 wysłano zapytania ofertowe, przygotowano ich porównanie i analizę, wybrano najlepszą ofertę oraz podpisano umowę. Doprecyzowano także zakres Strategii na podstawie audytu Fundacji.

Działanie 3 obejmuje swoim zakresem przygotowanie Strategii zarządzania Żelaznym Kapitałem. Działanie 4 zakłada stworzenie dokumentu Założenia Kampanii Promocyjnej dla Kapitałów Żelaznych. Działanie 5 przewiduje promocję Fundacji oraz promocję idei Kapitału Żelaznego wśród darczyńców. Na potrzeby kampanii zostanie nakręcony film promocyjny. Ponadto rozpoczną się spotkania pracowników Fundacji z darczyńcami. Działanie 3, 4 i 5 będą realizowane w latach 2021-2022.

W przedstawionym za 2020 rok sprawozdaniu Fundacji Republikańskiej wydatkowanie pozyskanych środków kształtowało się w następujący sposób:

- 1) wynagrodzenie koordynatora (opracowanie planu i zarządzanie działaniami) - 78 000 zł,
- 2) szkolenia pracowników (opracowanie planu i zarządzanie działaniami) - 10 000 zł,
- 3) zakup komputera dla koordynatora (kampania promocyjna) - 3 791,47 zł,
- 4) strategia budowy kapitału (strategia budowy kapitału) - 8 934,15 zł,
- 5) raporty eksperckie (kampania promocyjna) - 39 981,99 zł.

Razem daje to sumę 140 707, 61 zł. Są to koszty zaplanowane w umowie i faktycznie poniesione z dotacji. W sumie na działania związane z opracowaniem planu i zarządzaniem działaniami w 2020 roku wydatkowano 88 000 zł, na kampanię promocyjną 43 773,46 zł, a na strategię budowy kapitału 8 934, 15 zł. W przeliczeniu na procenty kształtuje się to następująco:

- 1) opracowanie planu i zarządzanie działaniami - 62,54% dotacji,
- 2) kampania promocyjna - 31,1% dotacji,
- 3) strategia budowy kapitału - 6,35% dotacji.

W ujęciu finansowym należy podkreślić, że na opracowanie planu i zarządzanie działaniami przeznaczono ponad 60% wartości całej dotacji. Największą część tej kwoty stanowi wynagrodzenie samego koordynatora - 78 000 zł to 55,43% całej kwoty dotacji na 2020 rok. Jest to także prawie 89% całego budżetu na 2020 rok na Działanie 1- „Opracowanie planu i zarządzanie działaniami”. Według informacji zawartych w sprawozdaniu, koordynator zajmował się nadzorem nad realizacją projektu, monitorowaniem postępu prac, kontaktem z Narodowym Instytutem Wolności, dbaniem o obieg dokumentów. Do jego zadań należało także organizowanie spotkań związanych z budowaniem Kapitału Żelaznego oraz nawiązywanie relacji z osobami i instytucjami mającymi wiedzę o Kapitale Żelaznym. W sprawozdaniu widnieje informacja o tym, że odbyło się kilka spotkań Zarządu i Zespołu Fundacji w celu omówienia zagadnień związanych z Kapitałem Żelaznym. Pozostałe spotkania, z otoczeniem zewnętrznym (organizacjami krajowymi i zagranicznymi), zostały przeniesione na 2021 rok ze względu na pandemię. W sprawozdaniu ujęto też adnotację, że w 2020 zaliczkowano część wynagrodzenia koordynatora na 2021 rok.

Szkolenie 6 osób kosztowało 10 000 zł, co daje statystycznie 1666 zł na przeszkolenie jednej osoby. 2 pracowników Fundacji wzięło udział w szkoleniu o kapitałach żelaznych, 2 w „Kursie dla kandydatów na członków rad nadzorczych”, 4 pracowników Fundacji uczestniczyło w szkoleniu „Komunikacja na Youtube – promowanie działalności Fundacji Republikańskiej”. Nie ma informacji o tym, w jakim stopniu szkolenia przyczyniły się do wzrostu wiedzy i umiejętności ich uczestników oraz czy treści prezentowane podczas szkoleń były nowe i nieznane wcześniej. Brakuje również wyjaśnienia, jaki jest związek szkolenia przygotowawczego do rad nadzorczych z rozwojem Kapitału Żelaznego Fundacji.

Działanie 2 – „Strategia budowy kapitału” – pochłonęło najmniej w całym budżecie na 2020 rok – 8 934,15 zł. W ramach tego działania określono, jakie wymagania musi spełniać firma, której zostanie powierzone zadanie stworzenia Strategii. Wysłano 4 zapytania ofertowe, otrzymano dwie odpowiedzi, z których tylko jedna spełniła określone wymagania. Prace nad strategią rozpoczęły się w listopadzie 2020. Z punktu widzenia tematyki projektu, jest to jedna z kluczowych aktywności, na którą wydano najmniejszą część puli środków.

W ramach Działania 5 – „Kampania promocyjna” wydatkowano środki na komputer dla koordynatora oraz na raporty eksperckie (misyjne). Praca nad raportami stanowiła ponad 90% budżetu z puli Działania 5. Na 2020 rok przewidziano przygotowanie dwóch raportów oraz spotkania z darczyńcami (to działanie, ze względu na pandemię, zostało przeniesione na 2021 rok). Raporty miały za zadanie tworzyć zaplecze ideowo-eksperckie Fundacji oraz stanowić wizytówki organizacji. W wyniku spotkań eksperckich określono dwa obszary tematyczne: dostęp do broni w Polsce oraz reformę systemu podatkowego. W ramach prac nad raportami zespoły robocze spotykały się stacjonarnie oraz online. Oba raporty mają być wydane w 2021 roku. Jeśli sytuacja epidemiczna nie ulegnie poprawie, warto wziąć pod uwagę przeniesienie aktywności społecznych do sfery online, aby spotykać się z darczyńcami, sponsorami w tej formie. Raporty mają tworzyć zaplecze i bazę do działań promocyjnych w przyszłości – zgodnie z wnioskiem, ale nie są tematycznie stricte związane z tematem Kapitału Żelaznego.

Podsumowując, na podstawie sprawozdania za 2020 rok, można stwierdzić, że największą część wartości dotacji stanowi wynagrodzenie koordynatora oraz działania poboczne, takie jak tworzenie raportów, nie związanych stricte z tematyką projektu, ale opisanych we wniosku projektowym jako narzędzia promocji, także podczas spotkań z potencjalnymi darczyńcami. Mogą one stanowić element promocji Fundacji, o których mówiono we wniosku projektowym. Dla lepszej sprawozdawczości oczekiwane byłoby

wykazanie bezpośredniego związku pomiędzy działaniami merytorycznymi na gromadzenie Kapitału Żelaznego. Ponadto warto uwzględnić także wyróżnienie, które kompetencje uzyskane w trakcie szkoleń najbardziej przyczynią się do rozwoju projektu.

W sprawozdaniu nie wyjaśniono, dlaczego nie podjęto się organizacji spotkań z darczyńcami czy organizacjami, które posiadają Kapitał Żelazny, w formule online, aby nie wydłużać prac projektowych i już na etapie tworzenia strategii korzystać z dobrych praktyk innych.

Prowadzone w 2020 roku działania projektowe wiążą się głównie z rozwojem wewnętrznym organizacji. Niemal całość działań była skierowana do wewnątrz organizacji. Fundacja skupiła się na podnoszeniu kwalifikacji pracowników oraz przygotowaniu planów i analiz działań prowadzonych w kolejnych latach. Jest to działanie w pełni zgodne z założeniami Programu, w krótkim terminie, które obejmuje case study, trudno wskazać jednoznacznie zmianę w funkcjonowaniu Fundacji, która zaszła dzięki jego podjęciu. Długoterminowo jednak może okazać się to strategia najbardziej skuteczna.

6.4. FUNDACJA OŚRODEK ANALIZ PRAWNYCH, GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH IM. HIPOLITA CEGIELSKIEGO

6.4.1. WSTĘP

Fundacja Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego z siedzibą w Warszawie mieści się w gronie beneficjentów Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich realizowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społecznego. Fundacja realizowała po jednym zadaniu w ramach każdego z analizowanych priorytetów. W ramach Priorytetu 1a był to zadanie: „W stronę wolności – Sąd Arbitrażowy przy Ośrodku Analiz Prawnych Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego”, natomiast w Priorytecie 2a była to: „Budowa zaplecza fundraisingowego Ośrodka Analiz Cegielskiego”. Aby uniknąć niedopuszczalnej sytuacji „sądzenia we własnej sprawie” Fundacja nie była brana pod uwagę w procesie wyboru podmiotów, które dzięki programowi osiągnęły największą i najmniejszą zmianę. W związku z powyższym case study zadań realizowanych przez Fundację Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego ma miejsce dodatkowo, „obok” właściwych czterech case study.

Przy ocenie realizacji wyżej wspomnianych zadań pod uwagę zostały wzięte następujące czynniki: stopień zrealizowania założonych w zadaniu celów, zasadność ulokowania otrzymanych środków, obszar (zarówno tematyczny jak i geograficzny) działalności podmiotów, doświadczenie podmiotów i czas ich działalności na rynku.

6.4.2. OPIS ORGANIZACJI

Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego został powołany w celu wsparcia szeroko rozumianego dynamicznego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz społecznego Polski. Według Fundacji drogą ku temu powinno być rzetelne wsparcie merytoryczne dla polskich przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, a także instytucji publicznych. Uzewewnętrznia się

to w publikacjach zbiorczych raportów, pojedynczych analiz, ekspertyz prawnych, artykułów naukowych, projektów legislacyjnych, newsletterów zawierających kluczowe informacje prawne i gospodarcze z punktu widzenia przedsiębiorców wraz z praktycznymi komentarzami.

Fundacja prowadzi swoją działalność w sposób ciągły i ubogaca ją przy okazji realizacji czasowo ograniczonych projektów, obejmujących zasięgiem swojego działania obszar Polski. Ponadto Fundacja dysponuje doświadczeniem w realizacji projektów o charakterze edukacyjnym i szkoleniowym. Eksperci Fundacji uczestniczyli w roli prelegentów oraz trenerów w Akademii Liderów NGO, Akademii Liderów Rzeczypospolitej, Akademii Liderów Dyplomacji, Akademii Ordo Iuris. W ramach projektu eksperci Wnioskodawcy prowadzili szkolenia z komunikacji dla organizacji pozarządowych w mediach tradycyjnych i społecznościowych, prawnych aspektów działania organizacji pozarządowych, na czele z prawem dostępu do informacji publicznej oraz ekonomii. W ramach realizacji projektu eksperci Ośrodka przeprowadzili 216 godzin szkoleniowych, w tym po 72 godziny w ramach każdego z modułów: prawo, ekonomia i komunikacja.

Wartym wspomnienia jest także fakt, iż Ośrodek realizował także szkolenie z zakresu prawa ochrony danych osobowych dla Polskiej Izby Paliw Płynnych. Jednym z ostatnich projektów Wnioskodawcy jest przeprowadzenie cyklu szkoleń „Sztuka Prawem Chroniona” w Warszawie, Krakowie oraz Gdańsku. Uczestnicy szkoleń zapoznali się między innymi z plusami i minusami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, dowiedzieli się również, jakie przysługują im roszczenia w przypadku naruszeń autorskich praw majątkowych lub autorskich praw osobistych. Dokonana została również prezentacja nowej ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Wnioskodawca posiada prężnie działające i rozwinięte zaplecze eksperckie umożliwiające skuteczną realizację działań podjętych w ramach prowadzonych projektów. Ponadto Fundacja współpracowała z Polską Izbą Paliw Płynnych oraz organizacjami pozarządowymi z obszaru całej Polski.

Poza niżej opisanymi, dużymi zadaniami zrealizowanymi w ramach finansowania uzyskanego za sprawą Priorytetów 1a oraz 2a Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich, dotychczas Fundacja zrealizowała: Monitoring Legislacji, Portal fact-checkingowy Odfekuj.info, Centrum Rozwoju Rolnictwa oraz Sposób na dezinformację.

W ramach zadania Monitoring Legislacji Fundacja prowadzi ekspercki, systematyczny i kompleksowy obywatelski monitoring legislacji. Monitoring jest dostępny na stronie Ośrodka Analiz. Został on utworzony z myślą o organizacjach pozarządowych oraz małych i średnich przedsiębiorcach, którzy prowadzą swoją działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Z uwagi na zjawisko jurydyzacji życia społecznego, nadregulacji i inflacji prawa, mających miejsce w Unii Europejskiej, sytuacja wyżej wymienionych podmiotów jest trudna i wymagałaby nieustannej analizy przepisów przez przedsiębiorców oraz społeczników. Aby wyjść naprzeciw tym wyzwaniom, eksperci Fundacji analizują prawodawstwo krajowe i unijne pod kątem wpływu regulacji na podmioty „trzeciego sektora”, małych i średnich przedsiębiorców oraz ich organizacje. Eksperti, wśród których znajdują się prawnicy wykonujący zawody radcy prawnego i adwokata, a także akademicy ze stopniami naukowymi, w kwartalnych odstępach czasowych wydają raporty legislacyjne OAC. W raportach uwzględniane są wchodzące w życie nowe przepisy, projekty w toku procesu legislacyjnego, jak i generalne „polityczne” postulaty nowelizacji prawa⁸⁶.

86 Ośrodek Analiz Cegielskiego: Monitoring Legislacji: <https://osrodekanaliz.pl/projekt/monitoring-legislacji/> [dostęp: 09.12.2021].

Kolejnym realizowanym przez Fundację zadaniem jest portal fact-checkingowy. Serwis „odfejkuj.info” został założony przez Ośrodek Analiz Cegielskiego w celu weryfikowania i korygowania manipulacji obecnych w dyskursie medialnym. Zjawisko dezinformacji w przestrzeni publicznej uderza w sferę gospodarczą, prawną i społeczną, a nawet staje się zagrożeniem dla podstaw ustrojowych państwa. Fact-checking w czasach mnożenia się kłamstw jest czynnością niezbędną, aby opinia publiczna otrzymywała wiarygodne informacje. Jest to szczególnie istotne w kontekście obecnych niepokojów społecznych wywołanych polaryzacją sceny politycznej, pandemią koronawirusa, a także niepokojów mających miejsce na wschodniej granicy Unii Europejskiej oraz Rzeczypospolitej Polskiej. Redakcja „odfejkuj.info” wychodzi naprzeciw niniejszym wyzwaniom, dzięki czemu czytelnik portalu ma możliwość zapoznania się ze zweryfikowanymi informacjami, przekrojowymi analizami oraz artykułami⁸⁷.

Następnym dużym zadaniem realizowanym przez Fundację jest Centrum Rozwoju Rolnictwa. Centrum powstało, aby wspierać polskich rolników oraz cały sektor rynku żywnościowego w Polsce. Głównym powodem powstania niniejszego projektu była troska, jaką według Fundacji powinien być otoczony rodzimy rynek spożywczy. Jest to szczególnie ważne w kontekście konkurencyjności polskich rolników w stosunku do globalnej konkurencji. Według Fundacji, Polska, z uwagi na bogate tradycje produkcji rolnej, ma predyspozycje, aby stać się potentatem na rynku produktów spożywczych porównywalnym z takimi państwami jak Francja, Włochy czy Hiszpania. Za sprawą swojej wysokiej jakości polskie produkty spożywcze zyskały renomę na całym świecie. Według Fundacji „Jest to powód do dumy i satysfakcji, ale także wyzwanie i motywacja do dalszej wyłożonej pracy. Obserwujemy globalne trendy konsumenckie i na tej podstawie widzimy olbrzymie szanse dla polskiego rolnictwa. Z każdym rokiem przybywa konsumentów doceniających walory zdrowej żywności. Świadomość konsumencka w tym wymiarze rośnie w bardzo szybkim tempie”⁸⁸. W związku z powyższym Fundacja podjęła decyzję, aby w celu wsparcia polskich producentów rolnych stworzyć Centrum Rozwoju Rolnictwa, którego działalność z uwagi na charakter Fundacji oscyluje wokół tworzenia ekspertyz rynkowych, analiz prawnych oraz propozycji legislacyjnych. W ramach prezentacji owoców prac Centrum Rozwoju Rolnictwa Fundacja zorganizowała szereg spotkań terenowych oraz videokonferencji⁸⁹.

Ostatnim dużym zadaniem realizowanym przez Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych jest: „Sposób na dezinformację”. Głównym celem tego zadania była edukacja i budowanie świadomości wśród uczniów szkół średnich w zakresie rosnącego zagrożenia, jakim jest dezinformacja. Zwłaszcza ta obecna w przestrzeni wirtualnej, stanowiącej ważny element życia młodych ludzi. Zadanie nabrało szczególnej wartości przy okazji wydarzeń obecnych na scenie międzynarodowej, w tym przede wszystkim z uwagi na pandemię COVID-19. Zajęcia terenowe zadania były realizowane we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Zajęcia polegały na przeprowadzeniu specjalnych lekcji, w trakcie której były wykorzystywane specjalnie wykonane na tę okazję materiały edukacyjne. Uczniowie uczestniczący w lekcjach mieli możliwość zapoznania się z pojęciem dezinformacji, dowiedzenia się w jaki sposób ona działa, jakie ośrodki obecne we współczesnym świecie specjalizują się w działaniach o charakterze dezinformacyjnym, jaki wpływ na życie społeczne oraz gospodarcze mają fakenewsy, a także w jaki sposób można bronić się przed rosnącą falą dezinformacji. W ramach niniejszego zadania eksperci Fundacji przeprowadzili 50 lekcji w szkołach ponadpodstawowych na obszarze całego państwa. Goście

87 Ośrodek Analiz Cegielskiego: Monitoring Legislacji: <https://osrodekanaliz.pl/projekt/portal-fact-checkingowy-odfejkuj-info/> [dostęp: 09.12.2021].

88 Ośrodek Analiz Cegielskiego: Monitoring Legislacji: <https://osrodekanaliz.pl/projekt/centrum-rozwoju-rolnictwa/> [dostęp: 09.12.2021].

89 Ośrodek Analiz Cegielskiego: Monitoring Legislacji: <https://osrodekanaliz.pl/projekt/centrum-rozwoju-rolnictwa/> [dostęp: 09.12.2021].

z zaprzyjaźnionych, lokalnych organizacji prowadzili dla chętnych uczniów dodatkowe zajęcia z zakresu wystąpień publicznych oraz właściwego przekazywania informacji. Chętni mogli uczestniczyć także w zajęciach rozszerzonych dotyczących stricte dezinformacji⁹⁰.

6.4.3. CELE STATUTOWE

Zgodnie ze Statutem, celami szczegółowymi Fundacji są:

- 1) upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz praw obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój instytucji państwa prawnego, w tym:
 - promowanie idei dobra wspólnego;
 - ochrona ładu prawnego poświadczanego w Konstytucji RP;
 - działalność na rzecz poprawy efektywności funkcjonowania administracji publicznej;
 - działalność na rzecz odbudowy etosu służby publicznej;
- 2) wspomaganie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego, w tym:
 - upowszechnianie wiedzy o procesach ekonomicznych;
 - integrowanie środowisk działających na rzecz rozwoju gospodarki, zwłaszcza przedsiębiorców, działaczy społecznych i samorządowych, przedstawicieli środowisk naukowych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
 - upowszechnianie postaw przedsiębiorczości;
 - promowanie idei wolnego rynku;
 - promowanie idei zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju;
 - promowanie idei patriotyzmu gospodarczego;
 - promowanie postaw sprzyjających rozwojowi polskiej gospodarki i przedsiębiorstw wśród pracowników administracji publicznej i samorządowców;
 - opracowywanie rozwiązań ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej;
 - opracowywanie rozwiązań służących ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorstw;
 - opracowywanie rozwiązań służących tworzeniu optymalnych warunków dla inwestycji zagranicznych;
 - opracowywanie rozwiązań służących rozwojowi i rozwiązywaniu problemów firm rodzinnych;
 - promocja i wsparcie firm rodzinnych;
 - działania na rzecz bezpieczeństwa obrotu gospodarczego;
 - opracowywanie rozwiązań podatkowych ułatwiających podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej;
 - opracowywanie i promowanie rozwiązań przyjaznych rodzinie dla przedsiębiorców;
- 3) wspomaganie rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- 4) zwiększanie świadomości prawnej społeczeństwa i udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym:
 - upowszechnianie wiedzy na temat najważniejszych instytucji prawnych Rzeczypospolitej, w szczególności wśród młodzieży szkolnej i studentów szkół wyższych;

90 Ośrodek Analiz Cegielskiego: Monitoring Legislacji: <https://osrodekanaliz.pl/projekt/sposob-na-dezinformacje/> [dostęp: 09.12.2021].

- upowszechnianie wiedzy o systemach prawnych innych państw współcześnie i w przeszłości;
 - działalność na rzecz powiększania świadomości i upowszechniania wiedzy na temat mechanizmów funkcjonowania instytucji międzynarodowych;
 - promowanie kultury prawnej.
- 5) działalność na rzecz nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 6) działalność na rzecz ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1638), w tym przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 7) działalność na rzecz rozwoju społeczeństwa organicznego;
- 8) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 9) udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 10) promocja i organizacja wolontariatu;
- 11) działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów w zakresie sfery zadań publicznych i celów Fundacji.
- 12) promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą w tym promocja i rozwój polskiej nauki w obszarze prawa, ekonomii i socjologii w kraju oraz działalność na rzecz ochrony interesu Polski na forum międzynarodowym;
- 13) działalności na rzecz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 14) prowadzenie badań naukowych w zakresie celów Fundacji, wspieranie takich badań i upowszechnianie ich wyników.

6.4.4. REALIZACJA ZADANIA ZGŁOSZONEGO W PRIORYTECIE 1A PROGRAMU ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH 2018-2030

W edycji Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich 2018-2030 w priorytecie 1a, Fundacja Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego otrzymała 243 569,43 zł. Umowa nr PROO1a/148/2019 pomiędzy Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, a Fundacją została zawarta w dn. 11.12.2019 r. Sprawozdanie z realizacji zadania obejmuje okres 2020 r. Natomiast zadanie, na które zostały przydzielone środki nazywało się: „W stronę wolności – Sąd Arbitrażowy przy Ośrodku Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego”.

Dwa działania składające się na zadanie, czyli stworzenie raportu dotyczącego międzynarodowych uregulowań alternatywnych metod rozwiązywania sporów, a także opracowanie założeń wyjściowych do

stworzenia regulaminu oraz dokumentu statuującego sąd arbitrażowy zostały zrealizowane w ramach wcześniejszych etapów realizacji zadania i zostały szerzej opisane w sprawozdaniu obejmującym realizację projektu w 2019 r. Pierwsze działanie polegało na przeprowadzeniu analizy dotyczącej uregulowań prawnych obowiązujących w państwach posiadających rozwinięte i prężnie działające środowiska oraz mechanizmy alternatywnych metod rozwiązywania sporów (wskazano na Stany Zjednoczone oraz Singapur), na podstawie których został stworzony zbiorczy raport. W skład raportu weszła także część związana z sugestiami ewentualnych reform systemu alternatywnego rozwiązywania sporów pomiędzy stronami. Wszystkie działania zostały zrealizowane przez ekspertów Fundacji, którzy posiadają niezbędne wykształcenie oraz doświadczenie społeczne i zawodowe.

Drugie działanie polegało na przeprowadzeniu całościowej analizy krajowych regulacji prawnych wpływających na funkcjonowanie instytucji alternatywnych metod rozwiązywania sporów, ze szczególnym uwzględnieniem arbitrażu, potrzeb krajowego środowiska trzeciego sektora w zakresie postępowań pozasądowych oraz analizie dokumentów statuujących, a także regulujących działalność sądów arbitrażowych zarówno na scenie krajowej, jak i międzynarodowej. Efektem tej części zadania było przygotowanie dokumentu zawierającego zalecenia, potencjalne zapisy regulaminowe oraz statutowe, analizę zagrożeń oraz innych czynników wpływających na funkcjonowanie sądu arbitrażowego.

Realizacja części zadań zostanie podsumowana w następnym sprawozdaniu, co wynika z terminarzu załączonego do wniosku. Obejmuje to następujące działania: „Stworzenie poradnika NGO”, „Przeprowadzenie konferencji naukowej”, „Stworzenie sądu arbitrażowego”, „Działania ogólnopolskie”. Niemniej, na tym etapie realizacji zadania, warto podkreślić wskazanie przez Fundację częściowej realizacji „Działań ogólnopolskich”. W związku z działalnością Ośrodka Analiz Cegielskiego powstał obecny w wolnym dostępie klip promujący arbitraż pt. „Ośrodek Analiz Cegielskiego – Sąd Arbitrażowy”⁹¹.

Ponadto warto zaznaczyć, że tematyka zadania finansowanego w ramach PROO była podejmowana w trakcie konferencji naukowych, konferencji branżowych, wydarzeń biznesowych, a także wspominana w trakcie wystąpień medialnych ekspertów Ośrodka Analiz Cegielskiego. W ramach niniejszych działań miała miejsce także współpraca dr hab. Krzysztofa Koźmińskiego ze Związkiem Przedsiębiorców i Pracodawców w zadaniu „Mediacje między pracodawcą a pracownikami jako sposób na rozwiązywanie konfliktów w czasie pandemii COVID-19”, dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020⁹², którego celem była promocja ADR⁹³.

Ponadto alternatywne metody rozwiązywania sporów promowane były w licznych wystąpieniach i publikacjach ekspertów Fundacji, jak na przykład w artykule autorstwa Michała Jabłońskiego i Krzysztofa Koźmińskiego pt. „Roszczenia wobec Skarbu Państwa: Czy przedsiębiorcy mogą uzyskać odszkodowanie pozasądowo?” Artykuł był opublikowany w Dzienniku Gazecie Prawnej w maju 2020 r.⁹⁴. Kolejnym przykładem włączania tematyki alternatywnej metody rozwiązywania sporów przez Fundację miał miejsce w postaci publikacji naukowej autorstwa ekspertów Fundacji: Michała Jabłońskiego i Krzysztofa Koźmińskiego. Tytuł publikacji: „Procesy frankowe w Polsce po wyroku TSUE w sprawie C-260/18”, Warszawa

⁹¹ dostępny: <https://www.youtube.com/watch?v=sUGLHZXyKao&t=20s>

⁹² <https://zpp.net.pl/events/event/webinar-zpp-pt-alternatywne-metody-rozwiazywania-s-orow-i-korzysci-wynikajace-z-ich-stosowania>;

⁹³ efektem są webinary promujące ADR, m.in.: <https://fb.watch/2ZbXhtsyCd/>

⁹⁴ <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1480335,roszczenia-wobec-skarbu-panstwa-czy-przedsiębiorcy-moga-uzyskac-odszkodowanie-pozasadowo.html>

2020 (rozdział poświęcony ugodom jako efektowi zastosowania ADR), a także: rozdział „Uzasadnienie do stosowania ugody dla rozwiązywania sporu w kredytorów z bankami” Krzysztofa Koźmińskiego w raporcie „Konsekwencje prawne, ekonomiczne i społeczne wyroku TSUE w sprawie kredytów „frankowych” – kontynuacja” wydanego przez Klub Odpowiedzialnych Finansów przy Europejskim Kongresie Finansowym⁹⁵.

Częściowo zostało także zrealizowane działanie: „Stworzenie poradnika NGO”, który zgodnie z aneksem do umowy z NIW-CRSO został zrealizowany w późniejszym terminie, w związku z tym zostanie szerzej omówiony w kolejnym sprawozdaniu z realizacji zadania. Mimo tego warto pochylić się nad częścią zadania, która została dotychczas zrealizowana. W 2020 r. udało się zebrać zdecydowaną większość materiałów mających składać się na poradnik dla NGO w zakresie arbitrażu. W ramach przygotowań poradnika eksperci Fundacji starali się odpowiedzieć na trzy zasadnicze pytania: „Dlaczego warto angażować się w postępowania pozasądowe?”, „Jak odnaleźć się w postępowaniu pozasądowym?”, „Jakie są moje prawa, jak wysokie są koszty oraz jaką mam gwarancję egzekucji wyroku zapadłego w postępowaniu arbitrażowym?”. Sam poradnik został podzielony na dwie części. Pierwszą – opisową. Jej celem jest przedstawienie instytucji arbitrażu oraz przepisów je regulujących. Druga część ma charakter Q&A, dzięki czemu stanowi ona klarowną i praktyczną odpowiedź na faktyczne problemy, przed którymi może stanąć organizacja pozarządowa w trakcie postępowania arbitrażowego. Dodatkową wartością poradnika jest komentarz poświęcony powszechnie obowiązującym przepisom.

Według wspomnianego terminarzu w ramach niniejszego podsumowania należy wskazać na działania, które miały zostać zrealizowane. Są to: „Stworzenie dokumentów regulujących działanie sądu arbitrażowego oraz mechanizm prowadzenia spraw na odległość”, „Przeprowadzenie wydarzeń oraz szkoleń w trybie zdalnym (online)”. Poziom realizacji wszystkich trzech zadań osiągnął 100,00%, natomiast ich realizacja została potwierdzona materialnymi kopiami opracowanych dokumentów, fakturami zakupu systemu, analizami obejmującymi rozpoznanie rynku, potwierdzeniami wygenerowanymi z platformy wirtualnych spotkań: Clickmeeting.

Działanie dotyczące stworzenia dokumentów regulujących działanie sądu arbitrażowego zostało zrealizowane przez ekspertów Fundacji: dr. adw. Bartosza Lewandowskiego oraz Olafa Szczypińskiego. Oba autorzy są doświadczonymi prawnikami, którzy poza sektorem prywatnym zdobywali doświadczenia także w organizacjach pozarządowych oraz w ramach szerszej działalności społecznej. Eksperti stworzyli dokument statuujący działalność sądu arbitrażowego (Statut) oraz Regulamin Sądu. Oba dokumenty były konsultowane z ekspertem Fundacji specjalizującym się w obszarze alternatywnego rozwiązywania sporów, czyli z radcą prawnym dr. hab. Krzysztofem Koźmińskim. Drugą częścią niniejszego zadania było stworzenie mechanizmu prowadzenia spraw na odległość. W 2020 r. została podpisana Umowa z 1 listopada 2020 r. o stworzenie i przeniesienie autorskich praw majątkowych do systemu informatycznego oraz stworzenie strony internetowej sądu arbitrażowego wraz z przestrzenią szkoleniowo-promocyjną, na podstawie której została wystawiona faktura. Mechanizm prowadzenia spraw na odległość powstał wraz ze stroną internetową sądu arbitrażowego Ośrodka Analiz Cegielskiego. Dzięki temu portal umożliwia przeprowadzenie posiedzeń arbitrażowych w trybie online. Portal⁹⁶ jest wysoko chronionym narzędziem pozwalającym prowadzić korespondencję pomiędzy stronami sporu, jak również rozprawy online poprzez wideokonferencje.

⁹⁵ <https://fundacjaacms.pl/wp-content/uploads/2020/05/Raport-KOF-Restrukturyzacja-kredyt%C3%B3w-frankowych.pdf>

⁹⁶ sadarbitrazowyoac.pl

Wspomniany wyżej Statut określa m.in. organizację, sposób powoływania i odwoływania oraz kompetencje organów (Prezesa Sądu i Rady Sądu), status Arbitrów (wpisu na Listę Arbitrów i wykreślenia z Listy Arbitrów dokonuje Prezes Sądu na wniosek Rady Sądu, w Statucie określono również generalne wymogi względem Arbitra), a także administrację Sądu. Dzięki doświadczeniu ekspertów, a także za sprawą pracy analitycznej poprzedzającej bezpośrednią pracę nad dokumentem, Statut jest zgodny z przepisami prawa powszechnie obowiązującego (zwłaszcza Kodeksu postępowania cywilnego) oraz – na tle analogicznych aktów prawnych, obowiązujących w innych polskich sądach arbitrażowych – klarowny, koherentny i prawidłowo skonstruowany od strony techniki legislacyjnej. Regulamin Postępowania Sądu Polubownego jest znacznie bardziej rozbudowany i szczegółowy, normuje m.in. etapy postępowania, koszty, skład orzekający sądu, reguły postępowania dowodowego oraz kształt wyroku.

Drugie działanie pierwotnie dotyczyło organizacji 16 spotkań dotyczących sądownictwa polubownego we wszystkich stolicach województw, jednak z uwagi na obostrzenia towarzyszące pandemii COVID-19 Fundacja postanowiła aneksować umowę w zakresie charakteru spotkań – zmienić je ze spotkań mających miejsce w stolicach województw na rzecz spotkań online. NIW-CRSO wyraził zgodę na aneksowanie umowy, w związku z tym nastąpiła zmiana formy szkoleń z tradycyjnej na zdalną. Czas na realizację niniejszego zlecenia obejmuje także rok 2021, w związku z tym większość realizacji tego zadania zostanie opisana w kolejnym sprawozdaniu. Niemniej, w zakresie sprawozdania za rok 2020 mieści się szkolenie w trybie zdalnym z dn. 30 grudnia 2020 r. na temat arbitrażu oraz innych alternatywnych metod rozwiązywania sporów. W ramach szkolenia omówiono instytucję prawną ADR w zakresie przepisów polskich. Spotkanie zostało przeprowadzone za pomocą platformy Clickmeeting, a uczestniczyło w nim 131 internautów. Po szkoleniu został zorganizowany test z wiedzy. Zgodnie z terminarzem zadania kolejne 15 spotkań zostanie przeprowadzonych w trakcie 2021 r.

W kontekście sprawozdania finansowego realizacja działań nie wiązała się z problemami, natomiast nieznacząco małe różnice pomiędzy kosztami zaplanowanymi w umowie, a faktycznie poniesionymi w dotacji miały miejsce w następujących wydatkach:

- stworzenie dokumentu statuującego sąd arbitrażowy (zaplanowano w umowie 10 990,11 zł, natomiast poniesiono koszty w wysokości 10 990,10 zł);
- artykuły biurowe (zaplanowano w umowie 1 500,00 zł, natomiast poniesiono koszty w wysokości 1 499,95 zł).

Łącznie dało to różnicę w wysokości 0,06 zł (sześciu groszy) pomiędzy kosztami zaplanowanymi w umowie, a faktycznie poniesionymi. Niewykorzystana dotacja została przelana na konto NIW-CRSO w dn. 11 stycznia 2021 r.

6.4.5. REALIZACJA ZADANIA ZGŁOSZONEGO W PRIORYTECIE 2A PROGRAMU ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH 2018-2030

W edycji Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich 2018-2030 w priorytecie 2a, Fundacja Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego otrzymała 181 100,00 zł. Umowa nr 25/PROO/2a/2020 pomiędzy Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego a Fundacją została zawarta w dn. 31.08.2020 r. Sprawozdanie z realizacji zadania

obejmuje okres 2020 r. Zadanie, na który zostały przydzielone środki, nosił nazwę: „Budowa zaplecza fundarisygnowego Ośrodka Analiz Cegielskiego”.

W ramach zadania zaplanowano 17 działań, z czego 14 działań znajduje się w ramach okresu niniejszego sprawozdania. Trzy działania zostały zrealizowane w 2021 r.; zostaną uwzględnione w sprawozdaniu za 2021 r. Pierwsze działanie zaplanowane na 2021 r. to: „Stworzenie trzech artykułów o pozyskiwaniu środków przez zagraniczne NGO”. Tak jak zostało powyżej wspomniane, publikacja artykułów była zaplanowana na marzec 2021 r., jednak jeszcze w 2020 r. udało się podpisać umowy z autorami trzech artykułów. Eksperti będący autorami artykułów poza posiadaniem niezbędnego doświadczenia społecznego oraz umiejętności i kwalifikacji, brali także czynny udział w szkoleniach z fundraisingu na temat pozyskiwania środków przez zagraniczne organizacje pozarządowe.

Drugie działanie zaplanowane na 2021 r. to: „Szkolenie z fundraisingu”. W ramach tego działania przedstawiciele Ośrodka Analiz Cegielskiego zorganizowali wizyty studyjne, w trakcie których przeprowadzają szkolenia z fundraisingu dla pracowników Fundacji oraz innych, zaprzyjaźnionych organizacji pozarządowych. Szkolenia będą oscylowały wokół wykorzystania systemów ERP oraz tworzenia polityki informacyjnej. W 2020 r. pracownicy Fundacji czynnie uczestniczyli w zdalnych szkoleniach i wykładach z zakresu pozyskiwania zagranicznych środków finansowych.

Trzecie zadanie przewidziane na 2021 r. obejmuje organizację kolacji dla darczyńców i potencjalnych darczyńców Fundacji. Kolacja będzie okazją do zaprezentowania działalności Ośrodka Analiz Cegielskiego, nawiązania relacji partnerskich, pozyskania nowych darczyńców, a także zapoznania potencjalnych organizatorów zbiórek z nową platformą crowdfundingową.

Pierwszym omówionym działaniem, które zostało zrealizowane w 2020 r. jest: „Opracowanie strategii budowania kapitału żelaznego”. Fundacja stworzyła dokument składający się z następujących części: analizy dotychczasowej działalności, analizy zasobów i potencjału Fundacji, analizy rynku i kapitału społecznego, analizy krótko- i długoterminowych celów działania, analizy modeli budowy kapitału żelaznego, a także przygotowania scenariusza kampanii crowdfundingowej. W skład scenariusza kampanii wchodzi charakterystyka darczyńców i partnerów, a także opis strategii komunikacji Fundacji. W dokumencie strategicznym znajduje się także harmonogram budowy kapitału żelaznego do 2025 r., wraz z metodami monitoringu i aktualizacji wytycznych. Strategia zawiera także opis wskaźników, za pomocą których następuje mierzenie osiągania celów.

Pierwsze działanie jest bezpośrednio powiązane z drugim działaniem, polegającym na stworzeniu strategii inwestycyjnej. Strategia stworzona we wsparciu zewnętrznych profesjonalistów uzupełnia określone w pierwszym działaniu długoterminowe działania. Wskazuje kierunki i płaszczyzny, na które Fundacja powinna poświęcać większą uwagę, w celu rozwoju organizacji. Strategia uwzględnia obecną sytuację, w jakiej znajduje się Fundacja. Przeanalizowano plany oraz cele dotyczące najbliższych lat (cele krótkoterminowe) i na ich podstawie wskazano najpilniejsze potrzeby oraz perspektywy rozwojowe Fundacji. Najważniejszą częścią Strategii jest wskazanie instrumentów finansowych, z jakich Fundacja powinna korzystać, chcąc inwestować swoje środki. Instrumenty finansowe są przeanalizowane ze względu na dopuszczalność prawną, efektywność oraz bezpieczeństwo finansowe organizacji.

Trzecim działaniem zaplanowanym w zadaniu była wizyta studyjna. W celu obserwacji faktycznej pracy z kapitałem żelaznym przez organizację pozarządową Fundacja chciała zorganizować wizyty studyjne w co najmniej trzech stowarzyszeniach lub fundacjach. Niestety, z uwagi na pandemię COVID-19 spotkania nie mogły odbyć się w sposób tradycyjny. W zamian zostały zorganizowane spotkania w formule zdalnej. Pozytywnie należy odnotować, że dzięki temu udało się zorganizować cztery spotkania (zamiast początkowo planowanych trzech). Skorzystano z doświadczenia dwóch amerykańskich ekspertów: organizacji Leadership Institute, a także bezpośrednio z pomocy amerykańskiego fundraiseera Mike'a Rotgfelda. Trzecie spotkanie zostało zorganizowane z Martinem Komarem z Fundacji Nadacia Slovakia Christiana. Czwarte spotkanie miało charakter konferencji poświęconej tematowi kapitałów żelaznych. Był to wykład Tony'ego Myersa na temat mitów krążących wokół tematu kapitałów żelaznych oraz powodów, dla których organizacja powinna posiadać taki kapitał. Poprzednie spotkania dotyczyły systemu wysyłki wiadomości za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz tradycyjnych sposobów kontaktu. Omówiono, jak powinna być zbudowana skuteczna wiadomość, w jaki sposób tworzyć efektywne listy darczyńców, na jakie problemy można trafić, jakie rodzaje reklam bezpośrednich są wykorzystywane w branży oraz jakie metody nawiązywania więzi z darczyńcami są najpopularniejsze. Dużo czasu poświęcono copywritingowi oraz procesowi budowy osobistych relacji z darczyńcami, a w szczególności „dużymi darczyńcami”.

Czwarte i piąte działania były zaplanowane na 2021 r. i zakres realizacji ich w 2020 r. został już wyżej opisany. Natomiast szóstym działaniem przewidzianym w zadaniu było zatrudnienie fundraiseera, którego zadaniem byłoby poszukiwanie potencjalnych darczyńców oraz pisanie wniosków grantowych. W związku z tym Fundacja od października 2020 r. zatrudnia specjalistę ds. fundraisingu. Zgodnie z przewidzianymi planami fundraiser jest odpowiedzialny za opracowywanie treści listów dedykowanych dla potencjalnych darczyńców, opracowanie strategii pozyskiwania darczyńców, komunikację marki, przygotowywanie materiałów promocyjnych (broszury, ulotki, newsletter), a ponadto zajmuje się pracami nad portalem crowdfundingowym. Umowa z fundraiserem została zawarta w dn. 01.10.2020 r. i wiąże ona strony stosunkiem pracy do 31.12.2021 r.

Siódmym działaniem przewidzianym w zadaniu było zatrudnienie specjalisty lub specjalistów ds. promocji. Specjalista ds. promocji miał być odpowiedzialny za tworzenie grafik, przygotowywanie list newsletterowych oraz publikację postów w mediach społecznościowych i stronie internetowej. Zawarta została umowa z jednym specjalistą ds. promocji, który poza opisanymi wyżej zadaniami ściśle współpracuje z fundraiserem przy pracach nad portalem crowdfundingowym. Ósmym celem zawartym w zadaniu było stworzenie treści i projektu graficznego materiałów promocyjnych, a konkretnie przygotowanie broszur, ulotek, torebeczek i in. materiałów niezbędnych do poprawienia rozpoznawalności marki. Materiały zostały przygotowane przez specjalistę ds. promocji oraz fundraiseera. Projekty materiałów promocyjnych zostały przygotowane na podstawie wiedzy zdobytej dzięki uczestnictwu we wcześniej wymienionych szkoleniach oraz wizytach studyjnych z zakresu fundraisingu. Dziewiątym działaniem był druk i zakup wcześniej przygotowanych materiałów promocyjnych, wśród których poza wymienionymi już broszurami i ulotkami znalazły się także długopisy, teczki oraz torby. Wydrukowano 1000 teczek oraz zamówiono ponad 400 długopisów.

Dziesiąte działanie polegało na zakupie laptopów z wyposażeniem oraz licencji do programów dla fundraiseera oraz specjalisty ds. promocji. Zakupiono dwa laptopy. Są nimi następujące modele: Apple MacBook Air 13 z zainstalowanym oprogramowaniem oraz dotykowy Lenovo N23 Yoga z zainstalowanym

oprogramowaniem. Ponadto zakupiono dożywotnie licencje do programu Affinity Publisher, czyli oprogramowania umożliwiającego składanie dokumentów na potrzeby druku przemysłowego oraz przygotowywania publikacji cyfrowych.

W celu zwiększenia efektywności w poszukiwaniu darczyńców pozyskano dostęp do baz danych, które umożliwiły skuteczną wysyłkę ofert Fundacji do 106 633 kontaktów. Baza danych zawiera dane adresowe, a przy części pozycji także adresy mailowe. Pozyskane w ten sposób dane szczególnie przydały się przy projektach realizowanych przez Fundację w ramach Centrum Wsparcia Rolników, które przesyła gospodarstwom rolnym materiały eksperckie. Fundacja liczy, że materiały przesyłane przedsiębiorcom rolnym zachęcą ich do udzielenia wsparcia finansowego. Opisane wyżej działanie jedenaste nierozdzielnie wiąże się z działaniem dwunastym, które polegało na wysyłce listów do potencjalnych darczyńców. W samym 2020 r. wysłano tradycyjne lity do 445 szczegółowo wybranych potencjalnych darczyńców. Teksty listów były opracowywane przez fundaisera oraz specjalistę ds. promocji. List zawierał opis dotychczasowej działalności Fundacji wraz z planami na przyszłość. Ponadto warto dodać, że w ramach tego zadania został dodatkowo wykupiony pakiet do wysyłki newslettera, co powiększyło liczbę wysyłanych wiadomości.

Trzynaste działanie przewidziane w ramach zadania polegało na stworzeniu systemu ERP połączonego z CRM, który jest pomocny przy tworzeniu pozostałych projektów Fundacji oraz realizacji samych projektów fundraisingowych. Z uwagi na wysoki poziom specjalizacji, jakiej wymaga przygotowanie takich systemów, zadanie to zostało zlecone zewnętrznym profesjonalistom. Programy są wykorzystywane przy prowadzeniu projektów Fundacji, a zwłaszcza przy obsłudze portalu crowdfundingowego (www.twoja-zbiorka.pl). Czternaste zadanie polegało na zakupie subskrypcji do bazy zdjęć i grafik niezbędnych w celu przygotowywania profesjonalnych kampanii crowdfundingowych. Po analizie rynku baz grafik Fundacja zakupiła konto w serwisie Freepic na okres 12 miesięcy. Wybór tej bazy danych został podyktowany nieograniczonym dostępem do grafik wektorowych, zdjęć stockowych oraz plików .PSD przez cały okres subskrypcji. Jest to szczególnie ważne w kontekście liczby publikacji powstających przy okazji kampanii fundraisingowych Fundacji. Wcześniej przewidywana usługa Adobe Stock umożliwiała wykorzystanie jedynie 10 zdjęć miesięcznie. Piętnaste działanie obejmowało obsługę księgową, a zostało wykonane za sprawą zatrudnienia księgowego, który obsługuje całość dokumentacji związanej z wydatkami i przychodami Fundacji. Księgowy przygotowuje sprawozdania finansowe, zajmuje się przygotowywaniem umów dla nowych pracowników oraz aktywnie uczestniczy w pracach nad właściwym przygotowaniem systemu do zdalnej obsługi faktur dla portalu crowdfundingowego oraz całej organizacji.

Szesnaste zadanie przewidziane w umowie polega na organizacji kolacji dla darczyńców i potencjalnych darczyńców, a zgodnie z harmonogramem zadania zostanie zrealizowane w 2021 r. Natomiast ostatnie (numerowane w umowie jako siedemnaste) działanie zrealizowane częściowo w 2020 r. polegało na stworzeniu portalu crowdfundingowego. Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego stworzył portal crowdfundingowy (www.twoja-zbiorka.pl), który umożliwi organizacjom pozarządowym prowadzenie jednorazowych oraz cyklicznych zbiórek. Zgodnie z harmonogramem portal został uruchomiony w 2021 r., a więc w okresie podlegającym kolejnemu sprawozdaniu, jednak warto zauważyć, że już w 2020 r. doszło do szerokich konsultacji społecznych oraz przeprowadzenia prac analitycznych w związku z charakterem portalu. Ponadto została podpisana umowa z zewnętrznym wykonawcą, który zdecydował się podjąć realizacji od technicznej strony niniejszego zadania. Ze strony Fundacji nadzór nad portalem prowadzi fundraiser.

Średni poziom osiągnięcia wartości wskaźników ze wszystkich zadań wyniósł 100,00%. Nastąpiła także różnica pomiędzy zaplanowanym w umowie wydatkowaniem środków, a faktycznymi środkami poniesionymi. Według umowy Fundacja planowała koszty w wysokości 181 100,00 zł, natomiast wyniosły one 180 829,58 zł. W związku z powyższym różnica wyniosła 270,42 zł. Niewykorzystana dotacja została przelana na rachunek NIW-CRSO w dn. 11.01.2021 r.

7. PODSUMOWANIE

Podsumowując całość ewaluacji, należy jednoznacznie stwierdzić, że środki publiczne zebrane w ramach Priorytetu 1a oraz Priorytetu 2a niniejszej edycji Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich realizowanej przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego zostały wydane zgodnie z celami oraz założeniami funduszu.

Zadania realizowane przez zwyczajne organizacje doprowadziły do zmniejszenia oligarchizacji trzeciego sektora, a tym samym przeciwdziałały takim problemom jak brak środków i brak stabilności finansowej, które przekładały się bezpośrednio na brak potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego, kadrowego i narzędziowego. Jak wspomniano wyżej, zgodnie z przyjętymi założeniami, zrealizowane zadania skutkowały wzrostem zaangażowania organizacji obywatelskich w życie publiczne, zwiększeniem dynamiki dialogu obywatelskiego w Polsce, zbudowaniem trwałych płaszczyzn kontaktów i wymiany informacji między organami administracji publicznej a organizacjami trzeciego sektora w zakresie wzajemnego przekazywania sobie opinii, ustaleń i założeń dotyczących celów, instrumentów i strategii wdrażania polityk publicznych na różnych poziomach, znaczącą poprawą stabilności działania organizacji społeczeństwa obywatelskiego w wyniku dostępności środków „operacyjnych”, pozwalających na realizację celów statutowych poza bieżącymi zadaniami, głównie w zakresie rozwoju organizacyjnego, wzmocnienia zasobów, wdrożenia standardów zarządzania strategicznego, poprawie bieżącej zdolności organizacji obywatelskich do realizacji podstawowych form działalności w wyniku możliwości skorzystania z unikatowej formy wsparcia doraźnego oraz wzrostu stabilności finansowej organizacji pozarządowych w perspektywie wieloletniej w wyniku istotnej interwencji na rzecz budowy kapitałów żelaznych w polskim sektorze obywatelskim.

W celu poprawy jakości realizowanych zadań przy przygotowywaniu kolejnych programów należy zwrócić uwagę na zbalansowanie wydatków w ramach jednego zadania. W ogólnym rozrachunku pomoże to ograniczyć sytuacje, gdy umowy z zewnętrznymi przedsiębiorstwami konsumują dużą część dotacji. Ponadto większy nacisk powinien być kładziony na zewnętrzne oddziaływanie organizacji. Nawet w sytuacji, gdy mamy do czynienia z programami oscylującymi wokół budowy kapitałów żelaznych organizacji, organizacje powinny pamiętać o odpowiedzialności społecznej oraz realizacji swoich celów statutowych. Na zakończenie warto dodać, że organizacje powinny zwrócić zdecydowanie większą uwagę na zaplecze promocyjne organizowanych wydarzeń. Zarówno w kontekście informowania społeczeństwa o realizowanych przedsięwzięciach, jak i w zakresie podawania źródła finansowania, którym jest Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, co powinno przyczynić się nie tylko do skuteczności działań organizacji i ich wpływu społecznego, ale także, dzięki budowie świadomości, szerszego korzystania ze środków NIW-CRSO.

8. BIBLIOGRAFIA

- » Regulamin Konkursu. PROO Priorytet 2a. Dotacje operacyjne na wsparcie budowy początkowych kapitałów żelaznych. Edycja 2019-2020.
- » Sprawozdanie z realizacji zadania finansowanego z Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, nr wniosku 12221-3.
- » Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165, z późn. zm.).
- » Załącznik do uchwały nr 104/2018 Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 r. o Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO.
- » www.ziarno.grzybow.pl/ [dostęp: 07.12.2021].
- » www.szansa-power.frse.org.pl/wp-content/uploads/2021/01/opis_model_39-1.pdf [dostęp: 07.12.2021].
- » www.ngo.krakow.pl/granty/226172,1061,komunikat,minister_spraw_zagranicznych_oglosil_konkurs_pn____regionalny_osrodek_debaty_miedzynarodowej_2019-2021_.html [dostęp: 09.12.2021]
- » www.gov.pl/web/dyplomacja/lista-rodmiow [dostęp: 09.12.2021]
- » www.ngo.krakow.pl/granty/226172,1061,komunikat,minister_spraw_zagranicznych_oglosil_konkurs_pn____regionalny_osrodek_debaty_miedzynarodowej_2019-2021_.html [dostęp: 09.12.2021]
- » www.facebook.com/lublin.rodmiow/posts/269276815236898 [dostęp: 09.12.2021]
- » www.open.spotify.com/episode/7D2aTASRpXvjus8IFWHTu5?si=2noUgWfKTUWfK9A5z0YK6w [dostęp: 09.12.2021]
- » www.facebook.com/kulturonpl.scytia/posts/188248360139093 [dostęp: 10.12.2021]
- » www.teatrbezmiski.pl [dostęp: 11.12.2021]
- » www.facebook.com/fundacja.scytia/posts/2764271993826279 [dostęp: 11.12.2021]
- » www.centrum.fm/dziady-czekaja-na-nowe-interpretacje-w-wykonaniu-lublinian [dostęp: 11.12.2021]

- » www.rejeio/krs/581703/fundacja-scytia [dostęp: 8.12.2021]
- » www.fundacjaart.pl/ [dostęp: 06.12.2021]
- » www.spingo.pl/314148-fundacja-a-r-t-314148 [dostęp: 06.12.2021]
- » www.youtube.com/channel/UChBSZBUcfph9wVL0NQO2vsA
- » www.fundacjarepublikanska.org/ [dostęp: 09.12.2021]
- » www.mapawydatkow.pl/ [dostęp: 09.12.2021]
- » www.facebook.com/watch/?ref=external&v=345587249610969 [dostęp: 10.12.2021]
- » Ośrodek Analiz Cegielskiego: Monitoring Legislacji: www.osrodekanaliz.pl/projekt/monitoring-legislacji/ [dostęp: 09.12.2021].
- » www.youtube.com/watch?v=sUGLHZXyKao&t=20s
- » www.zpp.net.pl/events/event/webinar-zpp-pt-alternatywne-metody-rozwiazywania-s-orow-i-korzy-sci-wynikajace-z-ich-stosowania [dostęp: 09.12.2021].
- » www.fb.watch/2ZbXhtsyCd/ [dostęp: 09.12.2021].
- » www.prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1480335,roszczenia-wobec-skarbu-panstwa-czy-przed-siebiorcy-moga-uzyskac-odszkodowanie-pozasadowo.html [dostęp: 09.12.2021].
- » www.fundacijacmpl/wp-content/uploads/2020/05/Raport-KOF-Restrukturyzacja-kredyt%C3%B3w-frankowych.pdf [dostęp: 09.12.2021].
- » www.sadarbitrazowyoac.pl [dostęp: 09.12.2021].

9. SPIS TABEL I RYSUNKÓW

» Tabela 1. W jakim stopniu udało się Państwa organizacji osiągnąć zakładane zmiany? – średnia ocen na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznacza brak osiągniętej zmiany, a 5 oznacza pełną zmian	27
» Tabela 2. Jaki czas (w miesiącach) byłby Pana(i) zdaniem odpowiedni na realizację każdego z etapów?	28
» Rysunek 1. W jakim stopniu korzystanie ze wsparcia w ramach priorytetu 1a PROO wpłynęło na rozwój działań misyjnych Państwa organizacji?	20
» Rysunek 2. W jakim stopniu uzyskane wsparcie było zgodne z potrzebami Państwa organizacji?	20
» Rysunek 3. Jakie potrzeby Państwa organizacji udało się zaspokoić dzięki wsparciu uzyskanemu w ramach priorytetu 1a PROO?	21
» Rysunek 4. Czy pandemia COVID-19 wpłynęła na funkcjonowanie Państwa organizacji?	21
» Rysunek 5. Proszę określić, czy skutki pandemii dla funkcjonowania Państwa organizacji są:	22
» Rysunek 6. Czy pandemia spowodowała, że w organizacji pojawiły się nowe potrzeby – dotąd niewystępujące?	22
» Rysunek 7. Czy od 2018 roku w Państwa organizacji pojawiły się nowe potrzeby – wcześniej niewystępujące i niezwiązane z pandemią COVID-19?	22
» Rysunek 8. Z jakimi problemami Państwa organizacja mierzy się obecnie lub mierzyła od 2018 roku?	23
» Rysunek 9. Czy problemy Państwa organizacji, zmieniły się na przestrzeni ostatnich lat, tj. od 2018 roku (w tym pod wpływem pandemii COVID-19)?	23
» Rysunek 10. W rozwiązaniu jakiego problemu, Państwa organizacja potrzebowałaby wsparcia ze środków PROO w największym stopniu?	24
» Rysunek 11. W jakim stopniu wsparcie otrzymywane z PROO 1a pozwoliło Państwa organizacji na wyeliminowanie doświadczanych od 2018 roku problemów?	25

» Rysunek 12. Jakie zmiany zakładane w priorytecie 1a Państwa organizacja planowała osiągnąć? .	25
» Rysunek 13. W jakim stopniu udało się Państwa organizacji osiągnąć zakładane zmiany?	26
» Rysunek 14. W jakim stopniu czas przeznaczony na poszczególne etapy zadania realizowanego w ramach PROO 1a był adekwatny do możliwości Państwa organizacji?	26
» Rysunek 15. Jakie zmiany zaszły w Państwa organizacji w 2020 roku?	27
» Rysunek 16. W jakim stopniu zmiany, które zaszły w Państwa organizacji w 2020 roku są zgodne z przyjętymi założeniami zadania?	28
» Rysunek 17. W jakim stopniu wsparcie uzyskane w ramach priorytetu 2a PROO przyczyniło się do osiągnięcia założonych zmian?	29
» Rysunek 18. W jakim stopniu, Pana(i) zdaniem, cele założone w 2018 r. dla priorytetu 2a PROO były realne do osiągnięcia w realizowanych zadaniach?	29
» Rysunek 19. W jakim stopniu zaplanowany sposób realizacji celów priorytetu 2a był dopasowany do tych celów – pozwalał skutecznie je zrealizować?	30
» Rysunek 20. W jakim stopniu udało się Państwa organizacji zrealizować cel, polegający na zbudowaniu początkowego kapitału żelaznego, w oparciu o Państwa lokalne środowisko?	30
» Rysunek 21. Czy realizacja zadań w ramach PROO 2a doprowadziła do utworzenia przez Państwa organizację strategii tworzenia kapitału żelaznego?	31
» Rysunek 22. W jakim stopniu realizacja zadań w ramach PROO 2a przyczyniła się do prawidłowego zidentyfikowania interesariuszy organizacji w środowisku lokalnym?	31
» Rysunek 23. W jakim stopniu cele priorytetu PROO 2a są zgodne z aktualnymi potrzebami Państwa organizacji?	31
» Rysunek 24. W jakim stopniu zakres uzyskanego wsparcia był zgodny z potrzebami Państwa organizacji?	32
» Rysunek 25. Czy pandemia COVID-19 wpłynęła na funkcjonowanie Państwa organizacji?	32
» Rysunek 26. Proszę określić, czy skutki pandemii dla funkcjonowania Państwa organizacji są: ...	33
» Rysunek 27. Czy pandemia spowodowała, że w organizacji pojawiły się nowe problemy– dotąd niewystępujące?	33
» Rysunek 28. Z jakimi problemami mierzy się Państwa organizacja?	33

» Rysunek 29. Czy problemy Państwa organizacji, zmieniły się na przestrzeni ostatnich lat, tj. od 2018 roku?	34
» Rysunek 30. W rozwiązaniu jakiego problemu Państwa organizacja potrzebowałaby wsparcia ze środków PROO 2a w największym stopniu?	35
» Rysunek 31. W rozwiązaniu jakiego problemu Państwa organizacja potrzebowałaby wsparcia ze środków PROO 2a w największym stopniu?	35
» Rysunek 32. Zdjęcie z warsztatów na temat gospodarstwa ekologicznego	59
» Rysunek 33. Zdjęcia z realizacji warsztatów z malowania na szkle	60
» Rysunek 34. Zdjęcia ze spotkania Kręgu Kobiet	61
» Rysunek 35. Informacja o projekcie „Darmowa zupa z Grzybowa”	62
» Rysunek 36. Informacja o wywiadzie z Urszulą Lewartowicz	67
» Rysunek 37. Informacja o Audiobooku opublikowanym w ramach projektu KulturON	68
» Rysunek 38. Przychody z działalności statutowej Fundacji A.R.T. w PLN	80

Zamawiający:
Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Al. Jana Pawła II 12
00-124 Warszawa

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Wykonawca:
Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych
im. Hipolita Cegielskiego
Plac Grzybowski 3/5
00-115 Warszawa

IOAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

Warszawa 2021